

Užsakovas
Šilutės rajono savivaldybės administracija

Projektas Šilutės rajono strateginio plėtros
plano 2015 – 2024 metams parengimas,
Nr. VP1-4.2-VRM-02-R-33-006

ŠILUTĖS RAJONO SOCIALINĖS- EKONOMINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ

II ETAPO ATASKAITA

Vykdytojas
UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“

2013 m. vasario mėn. 25 d.

TURINYS

ĮVADAS.....	8
1. GYVENTOJAI.....	10
1.1. Gyventojų skaičius.....	10
1.2. Gyventojų sudėtis.....	12
1.3. Užimtumas ir pajamų lygis	16
2. VERSLAS, PRAMONĖ IR ŽEMĖS ŪKIS.....	19
2.1. Verslo sektoriaus plėtra ir verslumas	19
2.2. Verslo sektoriaus struktūra	20
2.2.1 Žemės ūkis	22
2.2.2 Pramonė	26
2.2.3 Statyba.....	27
2.2.4 Prekyba.....	30
2.2.5 Paslaugos.....	33
2.2.6 Turizmas	36
3. ŠVIETIMAS	41
3.1. Švietimo įstaigų tinklas ir personalas	41
3.2. Ikimokyklinis ugdymas	45
3.3. Bendrasis mokyklinis ugdymas.....	46
3.4. Aprūpinimas	49
3.5. Neformalus ugdymas	52
3.6. Profesinis mokymas	53
3.7. Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnybos veikla	56
4. KULTŪRA.....	58
4.1. Kultūros įstaigų tinklas ir vystymo kryptys.....	58
4.2. Bibliotekų veikla	61
4.3. Kultūros centrų veikla	71
4.4. Profesionalios įstaigos Šilutės kamerinio dramos teatro veikla.....	80
4.5. Muziejų veikla	82

4.6.	Kultūros paveldas	85
5.	SOCIALINĖ APSAUGA	89
5.1.	Nedarbas	89
5.2.	Senatvė	91
5.3.	Negalia	92
5.4.	Šeima ir vaikai	96
5.5.	Socialinės paslaugos	98
5.6.	Būstas	101
6.	SVEIKATA	103
6.1.	Sveikatos priežiūros sistemos ištekliai	103
6.2.	Pirminė asmens sveikatos priežiūra	105
6.3.	Antrinė asmens sveikatos priežiūra	107
6.4.	Visuomenės sveikata	109
6.5.	Aplinka	115
7.	VIEŠASIS SAUGUMAS	120
7.1.	Kriminogeninė situacija	120
7.2.	Priešgaisrinė sauga ir ekstremalios situacijos	122
8.	INFRASTRUKTŪRA	124
8.1.	Teritorijos vystymas	124
8.2.	Susisiekimo infrastruktūra	125
8.2.1	Automobilinių kelių sistema	125
8.2.2	Geležinkelis	127
8.2.3	Vandens susisiekimas	128
8.3.	Komunalinių paslaugų infrastruktūra	129
8.3.1	Vandens tiekimas ir nuotekų šalinimas	129
8.3.2	Šilumos tiekimas	130
	APIBENDRINIMAS: STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS, GRĖSMĖS	133

Paveikslų sąrašas

Paveikslas 1. Gyventojų skaičius	10
Paveikslas 2. Natūrali gyventojų kaita.....	11
Paveikslas 3. Vidinė ir tarptautinė migracija	11
Paveikslas 4. Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį.....	12
Paveikslas 5. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių (2012).....	13
Paveikslas 6. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes.....	13
Paveikslas 7. Išlaikomo amžiaus gyventojų koeficientas (2012)	14
Paveikslas 8. Gyventojų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietovę.....	15
Paveikslas 9. Ekonominis gyventojų aktyvumas	16
Paveikslas 10. Nedarbo lygis	17
Paveikslas 11. Vidutinis neto darbo užmokestis	17
Paveikslas 12. Verslo sektoriaus plėtra ir verslumo lygis.....	19
Paveikslas 13. Verslo sektoriaus struktūra.....	21
Paveikslas 14. Žemės fondas (2012).....	22
Paveikslas 15. Žemės ūkio naudmenos	23
Paveikslas 16. Bendroji žemės ūkio produkcija.....	23
Paveikslas 17. Pagrindiniai augalininkystės produktai	24
Paveikslas 18. Pagrindiniai gyvulininkystės produktai	25
Paveikslas 19. Dirbantieji pramonės įmonėse.....	26
Paveikslas 20. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis sukurta pramonės įmonėse	27
Paveikslas 21. Dirbantieji statybos įmonėse	28
Paveikslas 22. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis sukurta statybos įmonėse	28
Paveikslas 23. Atliktų statybos darbų vertė (be PVM)	29
Paveikslas 24. Gyvenamoji statyba	29
Paveikslas 25. Negyvenamoji statyba	30
Paveikslas 26. Dirbantieji prekybos įmonėse	31
Paveikslas 27. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis sukurta prekybos įmonėse	31
Paveikslas 28. Mažmeninės prekybos apyvarta	32
Paveikslas 29. Mažmeninės prekybos tinklas.....	33
Paveikslas 30. Dirbantieji paslaugų įmonėse	34

Paveikslas 31. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis sukurta paslaugų įmonėse	34
Paveikslas 32. Paslaugų veiklos Šilutės r. savivaldybėje.....	35
Paveikslas 33. Apgyvendinimo paslaugų pasiūla.....	36
Paveikslas 34. Turizmo srutai	37
Paveikslas 35. Sezoniškumas.....	38
Paveikslas 36. Lietuvos vietovių turistinis potencialas (patrauklumas)	39
Paveikslas 37. Atskirų turizmo sričių vertinimas	39
Paveikslas 38. Bendrojo ugdymo įstaigų personalas.....	43
Paveikslas 39. Bendrojo ugdymo įstaigų personalo sudėtis Šilutės r. sav. (2011), %	43
Paveikslas 40. Ikimokyklinio ugdymo vietos	45
Paveikslas 41. Bendrojo ugdymo aprėptis	47
Paveikslas 42. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai Šilutės r. savivaldybėje.....	47
Paveikslas 43. Mokiniai įgiję išsilavinimą	48
Paveikslas 44. Bendrojo ugdymo rezultatai (2011).....	48
Paveikslas 45. Finansavimas.....	50
Paveikslas 46. Profesinis mokymas	54
Paveikslas 47. Savivaldybės viešųjų bibliotekų vartotojai.....	62
Paveikslas 48. Savivaldybės viešosios bibliotekos.....	63
Paveikslas 49. Meno kolektyvų (mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių, klubų ir kt.) veikla .	71
Paveikslas 50. Muziejų veikla	82
Paveikslas 51. Nedarbo apimtys.....	89
Paveikslas 52. Struktūrinis nedarbas.....	90
Paveikslas 53. Valstybinio socialinio draudimo senatvės pensija	91
Paveikslas 54. Globos įstaigos senyvo amžiaus asmenims.....	92
Paveikslas 55. Neįgalūs asmenys.....	93
Paveikslas 56. Vidutinė invalidumo pensija, Lt/mėn. (2011)	93
Paveikslas 57. Globos įstaigos neįgaliems asmenims.....	94
Paveikslas 58. Socialinės rizikos šeimos	96
Paveikslas 59. Vaikų globa (rūpyba)	97
Paveikslas 60. Socialinių paslaugų namuose gavėjai.....	100
Paveikslas 61. Socialinis būstas	101
Paveikslas 62. Būsto šildymo išlaidų ir išlaidų vandeniui kompensacijos	102
Paveikslas 63. Sveikatos priežiūros specialistai.....	104
Paveikslas 64. Apsilankymai poliklinikose ir ambulatorijose	106
Paveikslas 65. Greitoji medicinos pagalba	106

Paveikslas 66. Lovų skaičius ligoninėse	107
Paveikslas 67. Hospitalinis sergamumas	108
Paveikslas 68. Mirtingumas, atvejų skaičius 100 000 gyventojų.....	110
Paveikslas 69. Tam tikrų ligų paplitimas, atvejų skaičius 100 000 gyventojų	112
Paveikslas 70. Teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių	117
Paveikslas 71. Nusikalstamos veiklos	120
Paveikslas 72. Iširtų nusikalstamų veiklų dalis.....	121
Paveikslas 73. Užregistruotų gaisrų skaičius	122
Paveikslas 74. Šilutės r. savivaldybės teritorijos struktūra.....	124
Paveikslas 75. Individualių lengvųjų automobilių skaičius metų pabaigoje.....	127

Lentelių sąrašas

Lentelė 1. Žemės ūkio veiklos Šilutės r. savivaldybėje rodikliai	25
Lentelė 2. Šilutės r. savivaldybės turistinio patrauklumo vertinimo rezultatai.....	39
Lentelė 3. Vaikų ir jaunimo skaičiaus pokytis.....	41
Lentelė 4. Planuojami švietimo įstaigų pokyčiai Šilutės r. sav. 2012-2015 metams	42
Lentelė 5. Mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes ir kvalifikacijas kategorijas (2011), %	44
Lentelė 6. Materialinio aprūpinimo rodikliai (2011)	50
Lentelė 7. Bibliotekinių efektyvumo rodikliai Šilutės r. savivaldybėje (skaičius, tenkantis vienam bibliotekininkui).....	64
Lentelė 8. Bibliotekinių efektyvumo rodikliai (2011) (skaičius, tenkantis vienam bibliotekininkui)	64
Lentelė 9. Kultūros centrų veikla: renginiai (2011)	72
Lentelė 10. Kultūros centrų žmogiškieji ištekliai Šilutės r. savivaldybėje.....	73
Lentelė 11. Saugomas kultūros paveldas	85
Lentelė 12. Nukreipta į aktyvias darbo rinkos politikos programas (2012)	90
Lentelė 13. Vaikų skaičius, kuriems nustatyta vaikų globa (rūpyba), jų tėvams išvykus į užsienį	98
Lentelė 14. Hospitalinis sergamumas pagal ligų grupes, 1000 gyv. (2011).....	109
Lentelė 15. Ligtumas Šilutės r. savivaldybėje, 1000 gyv.	110
Lentelė 16. Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimo rodikliai Šilutės r. sav. 2009-2011 m.....	113
Lentelė 17. Maudyklų tyrimų rezultatai	116
Lentelė 18. Triukšmo matavimo Šilutės r. savivaldybės tyliosiose viešosiose zonose rezultatai	119
Lentelė 19. Lietuvos Respublikos vyriausybės vandens kelių sąrašas.....	128
Lentelė 20. Šilutės r. savivaldybėje įregistruotų vidaus vandenų uostų ir prielaukų sąrašas. 129	
Lentelė 21. Centralizuotai gyventojams tiekiamas vanduo ir tvarkomos nuotekos Šilutės r. savivaldybėje (2010).....	130
Lentelė 22. Šilumos vartojimas Šilutės r. savivaldybėje, tūkst. MWh	130
Lentelė 23. Šilumos poreikis ir vartojimas Šilutės r. savivaldybėje, tūkst. MWh	131

ĮVADAS

UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ bendradarbiaudama su Šilutės r. savivaldybės administracija įgyvendina projektą „Šilutės rajono savivaldybės strateginio plėtros plano 2015-2024 metams parengimas“ pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priemonę VP1-4.2-VRM-02-R „Regioninės plėtros tobulinimas, regionų plėtros planai ir savivaldybių (ilgalaikiai/trumpalaikiai) strateginiai plėtros planai“. Projektas yra patvirtintas Klaipėdos regiono plėtros tarybos 2010-06-14 sprendimu Nr. 6.1-25-(18.4).

Šilutės r. savivaldybės strateginio plėtros plano 2015-2024 metams parengimą sudaro 4 etapai:

- 1 etapas: Atliekamas galiojančio Šilutės r. savivaldybės strateginio plėtros plano 2005-2014 metams monitoringas.
- 2 etapas: Atliekama Šilutės r. savivaldybės socialinės-ekonominės būklės analizė.
- 3 etapas: Parengiamas Šilutės r. savivaldybės strateginio plėtros plano 2015-2024 metams projektas.
- 4 etapas: Parengiama Šilutės r. savivaldybės strateginio plėtros plano rengimo/koregavimo, įgyvendinimo bei priežiūros metodika.

Pateikiama ataskaita yra 2-ojo etapo „Šilutės rajono savivaldybės socialinės-ekonominės būklės analizė“ ataskaita.

Ataskaitos tikslas – visapusiškai įvertinti Šilutės r. savivaldybės valdymo srities plėtrai svarbius išorės ir vidaus veiksnius.

Uždaviniai ir tyrimo apimtis:

- atlikti demografinių tendencijų analizę;

- atlikti verslo, pramonės ir žemės ūkio plėtros analizę;
- atlikti švietimo situacijos analizę;
- atlikti kultūros situacijos analizę;
- atlikti socialinės apsaugos situacijos analizę;
- atlikti sveikatos priežiūros situacijos analizę;
- atlikti viešojo saugumo situacijos analizę;
- atlikti infrastruktūros situacijos analizę;
- atlikti SSGG (stiprybių, silpnybių, grėsmių, galimybių) analizę.

Siekiant įvertinti tam tikros srities vystymosi tendencijas savivaldybėje, atliekamas rodiklių palyginimas laiko perspektyvoje: 2005-2011 m. arba jei prieinama informacija 2012 m.; informacijos apie gyventojus atveju – 2001-2011/2012 m. (2001 m. ir 2011 m. duomenys atspindi faktinius Visuotinių gyventojų ir būstų surašymų duomenis). Papildomai, siekiant įvertinti savivaldybės situaciją kitų panašių savivaldybių kontekste, atliekamas palyginimas su Klaipėdos apskrities rajonų savivaldybėmis: Klaipėdos, Kretingos ir Skuodo. Miestų savivaldybės dėl skirtingos specifikos į palyginimą neįtraukiamos.

Metodika. Apžvalga atlikta pasitelkiant dokumentinių tyrimų metodą, apimančią oficialiai pasiekiamus antrinės informacijos šaltinius (pagrindinis – Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės), specializuotas išorines duomenų bazes (tarp jų: nacionalinės sveikatos rodiklių, švietimo rodiklių, aplinkos apsaugos rodiklių ir kt. duomenų bazės), įvairių registų (tarp jų: kultūros paveldo objektų, saugomų teritorijų ir kt.) duomenis, informaciją pateikiamą įvairiuose strateginiuose Šilutės r. savivaldybės dokumentuose, metinėse veiklos ataskaitose, atskirų įstaigų/jų vadovų veiklos ataskaitose ir kitą Šilutės r. savivaldybės administracijos pateiktą informaciją.

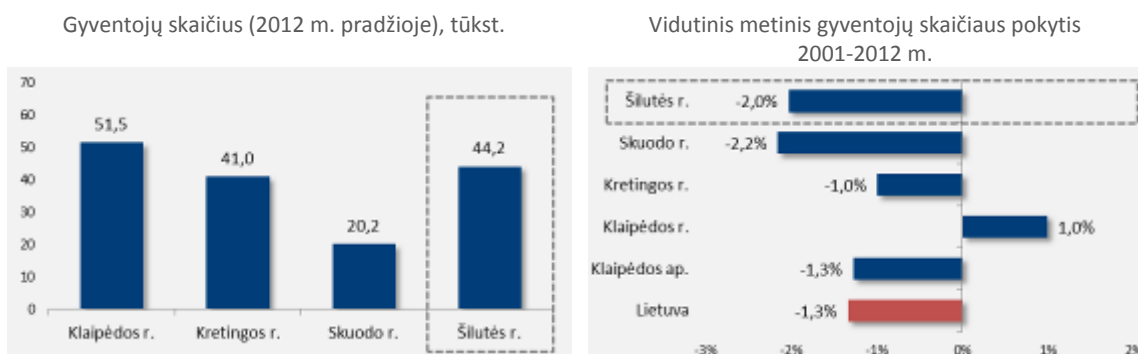
Rezultatai ir tęstinumas. Pateikta analizė yra pagrindas pasirengti kokybiškam strateginio plano su situacijos analize atnaujinimui. Nustačius savivaldybės strateginio plėtros plano tobulintinas sritis bus parengtas kokybiškas naujas Šilutės r. savivaldybės strateginis plėtros planas 2015-2024 metams.

1. GYVENTOJAI

1.1. Gyventojų skaičius

2012 m. pradžios duomenimis Šilutės r. savivaldybėje gyvena 44,2 tūkst. gyventojų. Tai sudaro 13,2% Klaipėdos apskrities gyventojų. Pagal gyventojų skaičių savivaldybė patenka į Lietuvos didžiausių savivaldybių penkioliktuką. Šilutės r. savivaldybėje daugiau kaip 60% gyventojų gyvena kaimuose. Dėl šios priežasties savivaldybės apgyvendinimo tankis – 25,9 gyv./km² – yra vienas mažiausių Klaipėdos apskrityje; mažesnis yra Skuodo r. savivaldybėje – 22,1 gyv./km².

Paveikslas 1. Gyventojų skaičius

Šaltinis. Statistikos departamentas; 2012 m. duomenys perskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011-2012 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

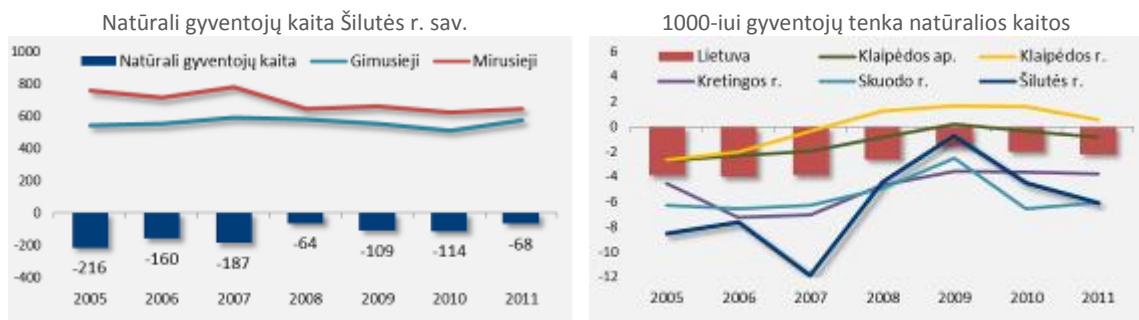
Per 2001-2012 m.¹ gyventojų skaičius Šilutės r. savivaldybėje sumažėjo penktadaliu arba 11,2 tūkst., tai atitinka 2% metinį gyventojų skaičiaus mažėjimo tempą. Klaipėdos apskrityje sparčiau gyventojai mažėjo tik Skuodo r. savivaldybėje (2,2%). Gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija Lietuvoje šiuo laikotarpiu buvo būdinga visoms savivaldybėms, kur didesnė gyventojų dalis gyvena kaimuose, išimtis tik savivaldybės, esančios aplink didžiuosius miestus – Vilnių, Kauną ir Klaipėdą.

Viena iš gyventojų skaičiaus mažėjimo priežasčių yra neigiama natūrali kaita – mirusiųjų skaičius savivaldybėje nuo 2001 m. viršija gimusiųjų skaičių. Metinis

¹ Atsižvelgiant į tai, kad Statistikos departamentas yra paskelbęs gyventojų duomenis, atnaujintus pagal 2011 m. Visuotinį gyventojų ir būstų surašymą, tik už 2011 m. ir kai kuriais atvejais 2012 m. (revizuoti 2002-2010 m. duomenys dar nėra paskelbti), palyginimas atliekamas su 2001 m. surašymo duomenimis.

gimusiuju skaičius pastaraisiais metais svyruoja apie 560 ribą, o mirusiųjų skaičius 2007-2008 m. sumažėjo nuo 783 iki 646 asmenų ir vėlesniais metais išsilaikė panašiam lygyje. Lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities rajoninėmis savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybėje natūralios kaitos lygis yra vienas žemiausių – 2011 m. tūkstančiui gyventojų teko -6,1 natūralios kaitos, Skuodo r. – -6, Kretingos r. – -3,7 (palyginimui, šalyje – -2,2).

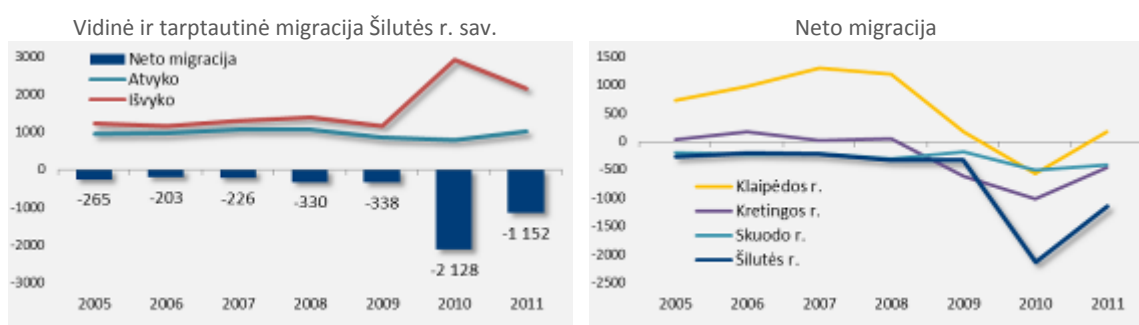
Paveikslas 2. Natūrali gyventojų kaita

Šaltinis. Statistikos departamentas; 2011-2012 m. duomenys perskaiciuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

Kita ne mažiau svarbi gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastis – migracijos procesas. Šalies mastu daugiau kalbama apie tarptautinę emigraciją, kai gyventojai išvyksta į užsienio šalis, tačiau Šilutės r. savivaldybės atveju, svarbi yra ir vidinė migracija, kai gyventojai išvyksta į kitas Lietuvos teritorijas, dažniausiai didesnius miestus, kur yra daugiau galimybių.

Paveikslas 3. Vidinė ir tarptautinė migracija

Šaltinis. Statistikos departamentas

2005-2009 m. migracijos srantai savivaldybėje kito gana nuosekliai – kasmet į savivaldybę atvykdavo apie 900-1000 gyventojų, išvykdavo apie 1200, kas lėmė, kad

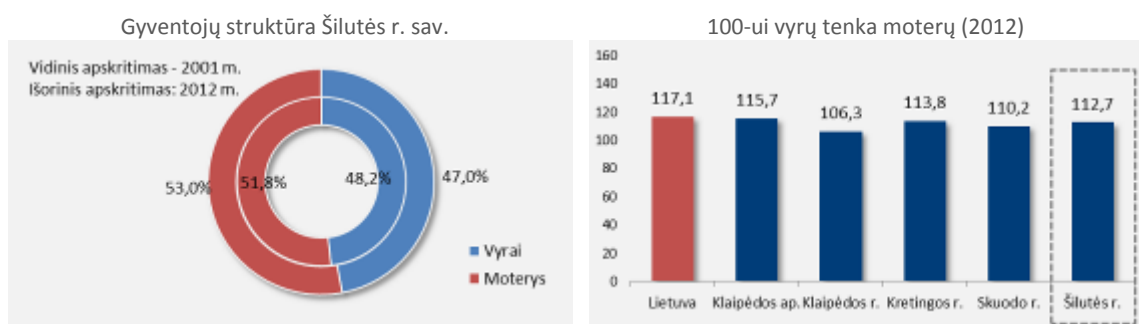
gyventojų skaičius dėl migracijos kasmet sumažėdavo apie 200-300 gyventojų. Didžioji dauguma gyventojų išsikeldavo į kitas Lietuvos teritorijas. 2010-2011 m. išvykstančiųjų skaičius savivaldybėje išaugo dėl padidėjusio emigrantų į užsienį srauto, Šilutė tapo vienu iš labiausiai nuo emigracijos nukentėjusių Lietuvos savivaldybių (2010 m. iš savivaldybėse išvyko 5,6% gyventojų; savivaldybė pateko tarp penkių savivaldybių, iš kurių išvyko didžiausia gyventojų dalis).

Gyventojų skaičiaus mažėjimas susijęs su tam tikrais iššūkiais, nes mažėja vartotojų bazė ir teritorijos ekonominis aktyvumas, sunkiau išlaikyti ir gerinti gyvenimo lygį, užtikrinti užimtumą ir pajamas, daugėja socialinių problemų; be to, didėja infrastruktūros išlaikymo kaštai (pvz., komunalinės paslaugos), sunkiau užtikrinti viešųjų paslaugų prieinamumą ir patogumą (pvz., viešasis transportas, švietimas).

1.2. Gyventojų sudėtis

Šilutės r. savivaldybėje 2012 m. duomenimis, gyvena 20,8 tūkst. vyrų ir 23,4 tūkst. moterų, t.y. 100-ui vyrų tenka beveik 113 moterų (šalyje – 117 moterų). Per 2001-2012 m. gyventojų pasiskirstymo pagal lytį disbalansas padidėjo: moterų dalis struktūroje padidėjo nuo 51,8% iki 53%; vyrų – sumažėjo nuo 48,2% iki 47%.

Paveikslas 4. Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį

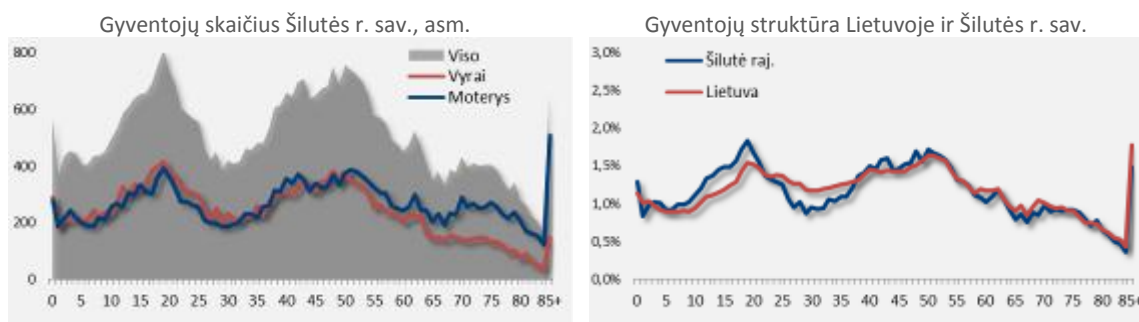

Šaltinis. Statistikos departamentas; 2011-2012 m. duomenys perskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

Didžiausias vyrų ir moterų dalies atotrūkis yra tarp vyresnių gyventojų – 65 m. ir vyresnių gyventojų grupėje 66,8% sudaro moterys (palyginimui, šalyje – ši dalis yra

0,5% mažesnė). Lyginant su 2001 m., disbalansas pagal lytį tarp vyresnio amžiaus gyventojų savivaldybėje išaugo 2,7 procentinio punkto.

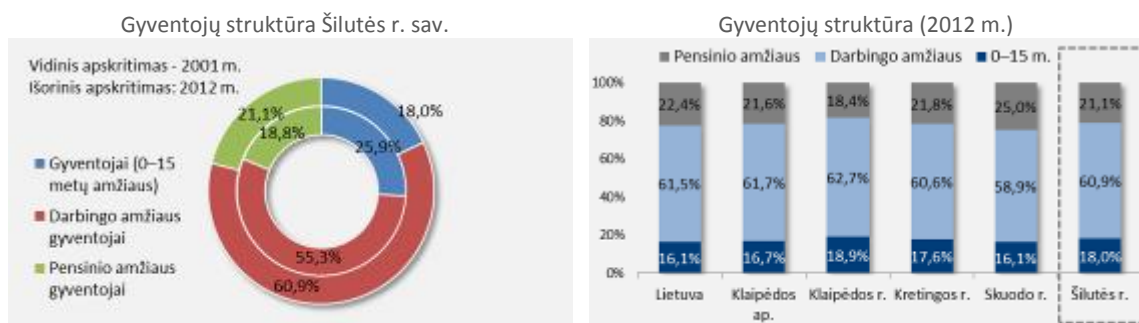
Paveikslas 5. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių (2012)

Šaltinis. Statistikos departamentas; 2011-2012 m. duomenys perskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

2012 m. duomenimis, vidutinis gyventojų amžius Šilutės r. savivaldybėje buvo 40 metų, t.y. 0,9 metų mažiau nei šalies vidurkis (40,9 metai). Lyginant su kitomis šalies savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybė priskiriama prie jaunesnių savivaldybių (užima 12-ą vietą iš 60-ies): savivaldybėje vaikų dalis yra didesnė, o darbingo ir pensinio amžiaus – mažesnė. Tačiau gyventojų mažėjimo tendencija stebima visose amžiaus grupėse. Per 2001-2012 m. vaikų skaičius (0-15 m.) sumažėjo beveik perpus (nuo 14,3 tūkst. iki 7,9 tūkst.), darbingo amžiaus gyventojų – 12% (nuo 30,6 tūkst. iki 26,9 tūkst.); pensinio amžiaus – 11% (nuo 10,4 tūkst. iki 9,3 tūkst.).

Paveikslas 6. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes

Šaltinis. Statistikos departamentas; 2011-2012 m. duomenys perskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

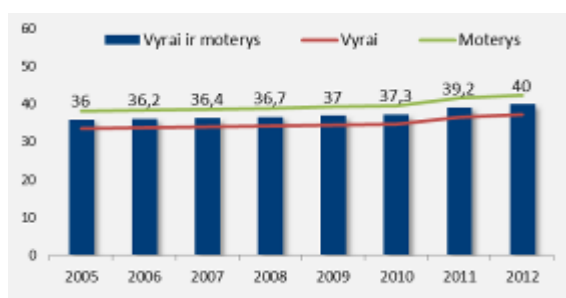
Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių (žr. Paveikslas 5) rodo, kad darbingo amžiaus gyventojų grupėje yra ženklus 20-40 metų amžiaus gyventojų sumažėjimas. Šį sumažėjimą didžiąja dalimi nulėmė gyventojų emigracija. Kadangi tarp emigracijos

motyvų dominuoja ekonominiai, susiję su darbo ir uždarbio galimybėmis, daugiausiai emigruoja darbingiausio amžiaus ekonomiškai aktyvūs gyventojai. Ekonomikos nuosmukio metu, šis reiškinys sumažina nedarbo lygį teritorijoje, tačiau ekonomikai augant, darbo jėgos trūkumas tampa vienu iš svarbiausių plėtrą ribojančių veiksnių.

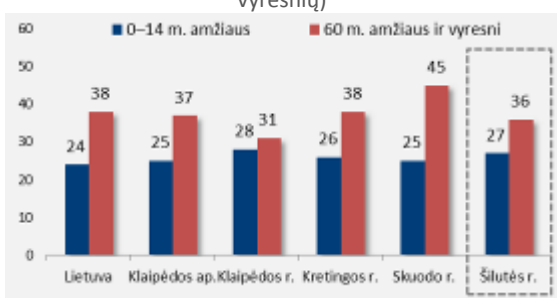
Šilutės r. savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, ryški gyventojų senėjimo tendencija – per 2001-2012 m. vaikų (0-15 m.) dalis gyventojų struktūroje sumažėjo nuo 25,9% iki 18%, darbingo amžiaus gyventojų dalis išaugo nuo 55,3% iki 60,9%, pensinio amžiaus – nuo 18,8% iki 21,1%. Senėjimo reiškinį lemia keletas priežasčių: 1) ilgalaikėje perspektyvoje mažėjantis gimusiųjų skaičius, 2) iš savivaldybės išvykstantys jauni ir darbingo amžiaus asmenys, 3) ilgėjanti gyvenimo trukmė (vidutinis gyventojų amžius savivaldybėje per 2005-2012 m. padidėjo nuo 36 iki 40 metų).

Paveikslas 7. Išlaikomo amžiaus gyventojų koeficientas (2012)

Vidutinis gyventojų amžius Šilutės r. sav., metai

100-ui 15-59 m. amžiaus gyventojų tenka vaikų (0-14 m. amžiaus) ir senyvo amžiaus gyventojų (60 m. amžiaus ir vyresnių)

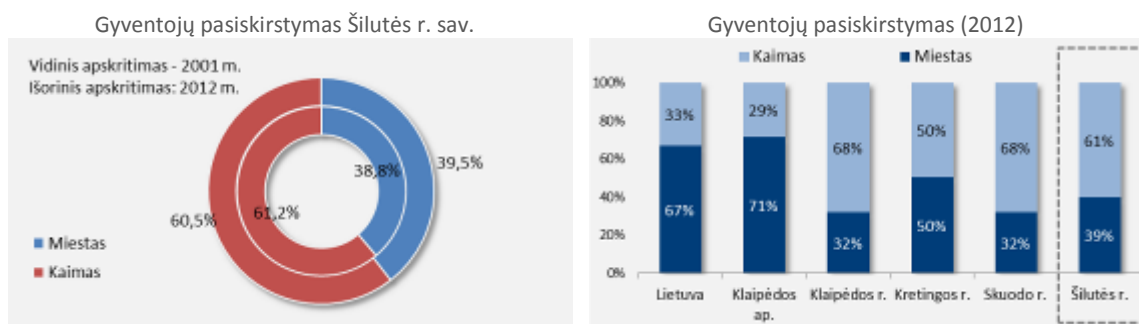

Šaltinis. Statistikos departamentas; 2011-2012 m. duomenys perskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

Gyventojų amžiaus grupių santykis svarbus visuomenės socialinei-ekonominei gerovei užtikrinti, nes darbingo amžiaus gyventojams tenka vaikų ir senyvo amžiaus gyventojų išlaikymo našta. Bendras išlaikomojo amžiaus gyventojų (0-14 m. ir 60 m. ir vyresnių) skaičius, tenkantis šimtui 15-59 m. amžiaus gyventojų, Šilutės r. savivaldybėje siekia 63 asmenis (27 vaikai, 36 senyvo amžiaus asmenys), palyginimui, Lietuvoje ir Klaipėdos apskrityje – 62 asmenis. Tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių šis santykis didžiausias Skuodo r. savivaldybėje (70 asmenų), mažiausias – Klaipėdos r. savivaldybėje (59 asmenys).

Šilutės r. savivaldybėje kaimo gyventojai (gyventojai, gyvenantys gyvenamosiose vietovėse, neturinčiose miesto požymių: miesteliuose, kaimuose ir viensėdžiuose) sudaro 60,5%. Savivaldybėje, kaip ir šalyje, vyrauja ilgalaikė urbanizacijos tendencija. Per 2001-2012 m. kaimo gyventojų dalis sumažėjo 0,7 procentinio punkto, atitinkamai išaugo miesto gyventojų dalis. Tačiau pažymėtina, kad struktūrinius pokyčius lemia tai, kad kaime gyventojų skaičius mažėja greičiau nei mieste – per 2001-2012 m. kaimo gyventojų skaičius savivaldybėje sumažėjo 21% (nuo 33,9 tūkst. iki 26,7 tūkst.); miesto – 19% (nuo 21,5 tūkst. iki 17,4 tūkst.). Tarp Klaipėdos apskrities savivaldybių be Šilutės r. savivaldybės pusė ar daugiau gyventojų gyvena kaime Klaipėdos r. (68%), Skuodo r. (68%) ir Kretingos r. (50%) savivaldybėse.

Paveikslas 8. Gyventojų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietovę

Šaltinis. Statistikos departamentas; 2011-2012 m. duomenys perskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

Kaimiškos vietovės specifika, pirmiausia, yra susijusi su mažesne nei miestuose gyventojų koncentracija. 2012 m. duomenimis, gyventojų tankis Šilutės r. savivaldybėje buvo 25,9 gyv./km², Skuodo r. – 22,1 gyv./km², Klaipėdos r. – 38,5 gyv./km², Kretingos r.– 41,4 gyv./km²; tuo tarpu Klaipėdos mieste – 1636,3 gyv./km², Palangoje – 196,7 gyv./km². Vietovėse, kur gyventojų koncentracija yra mažesnė, paprastai sunkiau išlaikyti viešosios infrastruktūros efektyvumą užtikrinant būtiniausių paslaugų prieinamumą gyventojams.

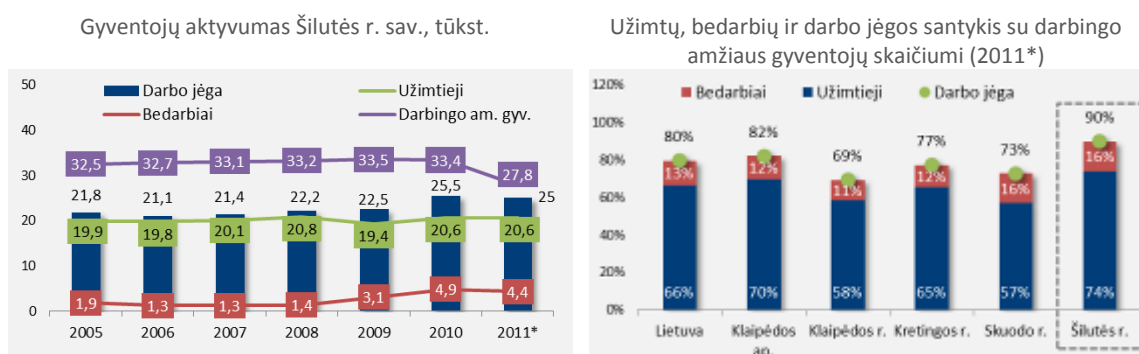
Šilutės r. savivaldybės gyventojų struktūriniai pokyčiai rodo, kad savivaldybėje toliau išlieka aktualios švietimo sistemos optimizavimo problemos dėl mažėjančios vaikų dalies gyventojų struktūroje, emigracijos reiškinio sukeltos socialinės problemos (pvz., išvykusių tėvų vaikų priežiūros užtikrinimas), auganti senyvo amžiaus gyventojų

dalį rodo didesnę poreikį sveikatos priežiūros ir slaugos paslaugoms, dėl augančio išlaikomo amžiaus gyventojų skaičiaus tenkančio šimtui dirbančiųjų sunkiau užtikrinti norimą ekonominės gerovės lygį savivaldybėje.

1.3. Užimtumas ir pajamų lygis

Gyventojų ekonominis užimtumas yra viena pagrindinių ekonominės gerovės ir plėtros prielaidų. 2012 m. pradžios duomenimis Šilutės r. savivaldybėje gyvena 27,8 tūkst. darbingo amžiaus gyventojų (įvertinta pagal Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatus). Šie gyventojai atspindi potencialią darbo pasiūlą, tačiau dalis gyventojų dėl įvairių priežasčių yra ekonomiškai neaktyvūs, t.y. nedirba ir neieško darbo. Remiantis 2011 m. Lietuvos darbo biržos bei Statistikos departamento duomenimis, faktinė darbo jėgos pasiūla savivaldybėje siekia 25 tūkst. asmenų, šiame skaičiuje 20,6 tūkst. sudaro užimti gyventojai, 4,4 tūkst. – bedarbiai.

Paveikslas 9. Ekonominis gyventojų aktyvumas

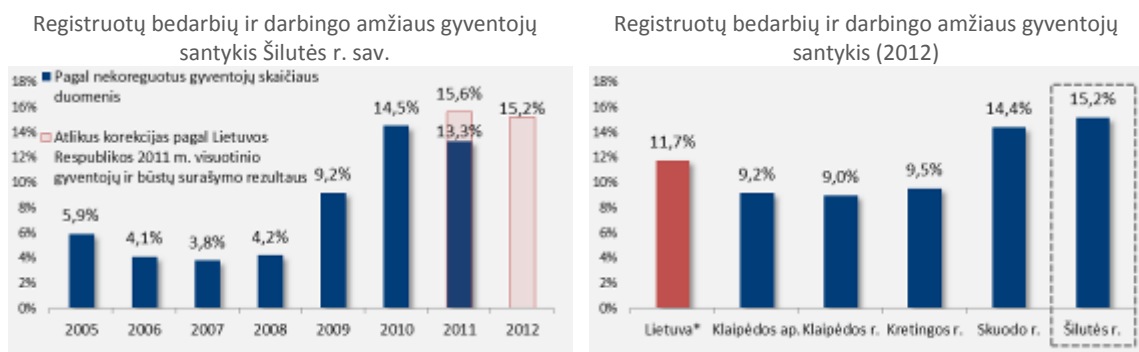

Šaltinis. Statistikos departamentas; *2011 darbingo amžiaus gyventojų duomenys perskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

Per 2005-2011 m. laikotarpį darbo jėgos skaičius Šilutės r. savivaldybėje išaugo nuo 21,8 iki 25 tūkst. asmenų, t.y. 3,2 tūkst. arba 14,7%. Šį augimą didžiaja dalimi lėmė 2008-2010 m. nuo 1,4 tūkst. iki 4,9 tūkst. išaugęs registruotų bedarbių skaičius. 2011-2012 m. pagerėjus ekonominei situacijai, registruotų bedarbių skaičius sumažėjo iki 4,1 tūkst. Nors gyventojų užimtumo situacija gerėja, tačiau išlieka įtempta. Šilutės r. savivaldybėje 2012 m. duomenimis bedarbiai sudarė 15,2% darbingo amžiaus gyventojų, t.y. didžiausia dalis tarp Klaipėdos apskrities savivaldybių, šalies vidurkj

(11,7%) viršijanti 3,4 procentinio punkto. Tarp Klaipėdos apskrities savivaldybių Šilutės r. savivaldybė kartu su Skuodo r. savivaldybe visą nagrinėjamą laikotarpį išsiskyrė kaip santykinai didesnio nedarbo savivaldybės.

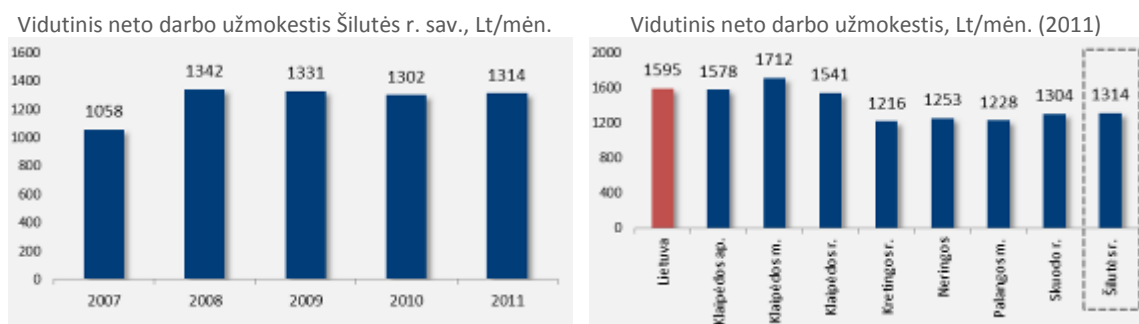
Paveikslas 10. Nedarbo lygis

Šaltinis. Statistikos departamentas, Klaipėdos teritorinė darbo birža; * - vidurkis be gruodžio mėn.

Pagal darbo jėgos ir darbingo amžiaus gyventojų santykį, Šilutės r. savivaldybė pasižymi aukštu gyventojų ekonominiu aktyvumu – 74% gyventojų yra užimti, 16% nori dirbti ir aktyviai ieško darbo. Palyginimui, Lietuvoje šis santykis yra 10 procentinių punktų žemesnis, Klaipėdos apskrityje – 8 procentiniais punktais žemesnis.

Paveikslas 11. Vidutinis neto darbo užmokestis

Šaltinis. Statistikos departamentas

Gyvenimo lygiui matuoti dažniausiai naudojamas bendrojo vidaus produkto, tenkančio vienam gyventojui, rodiklis, tačiau šis rodiklis regionuose skaičiuojamas tik apskričių lygmeniu. Įvertinant, kad didžioji dalis bendrojo vidaus produkto Klaipėdos apskrityje tenka Klaipėdos miestui, apskrities rodiklis neatspindi Šilutės r. savivaldybės situacijos. Remiantis gyventojų surašymo duomenimis, pagrindinis darbingo amžiaus gyventojų pajamų šaltinis yra darbo užmokesčio pajamos, todėl kaip alternatyva naudojamas

vidutinio darbo užmokesčio rodiklis. Šilutės r. savivaldybėje 2011 m. vidutinis neto darbo užmokestis buvo 1314 Lt/mėn., t.y. tesiekė 82% vidutinio darbo užmokesčio šalyje. Iki ekonomikos nuosmukio, darbo užmokestis savivaldybėje augo sparčiau nei bendrai šalyje, kas leido mažinti darbo užmokesčio atotrūkį, tačiau Šilutės r. savivaldybė po ekonominės krizės atsigauna lėčiau, todėl 2011 m. atotrūkis lyginant su šalies vidurkiu vėl išaugo.

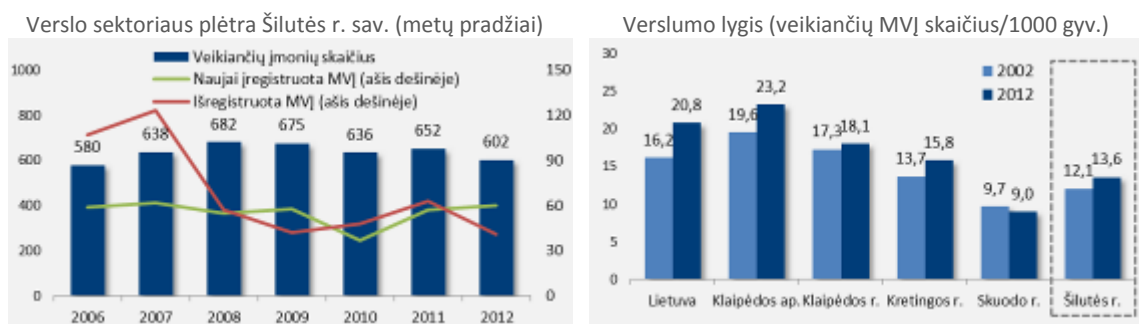
Darbo ir uždarbio galimybės yra vienas iš svarbiausių motyvų, nulemiančių vietovės patrauklumą gyventojams, todėl natūralu, kad esant sudėtingai situacijai vietinėje darbo rinkoje, dalis gyventojų įsilieja į aplinkinių savivaldybių darbo rinkas arba persikelia gyventi į kitas Lietuvos ar užsienio šalių teritorijas, kur mato geresnes galimybes. Klaipėdos apskrityje palankiausia darbo rinkos situacija yra Klaipėdos mieste bei Klaipėdos r. savivaldybėje, kur yra santykinai mažesnis nedarbo lygis ir aukštesnis darbo užmokestis, o kitose savivaldybėse darbo užmokestis bei galimybės surasti darbą yra prastesnės. Kadangi žmogiškieji išteklių šiuolaikinėje visuomenėje yra pagrindinė regiono konkurencinį pajėgumą didinanti jėga, žmonių noras gyventi tam tikrame regione tampa ypač svarbia regiono charakteristika. Viena iš prielaidų, siekiant padidinti Šilutės r. savivaldybės kaip gyvenamosios vietos patrauklumą, yra situacijos darbo rinkoje gerinimas per verslo sektoriaus plėtros, smulkaus ir vidutinio verslo, gyventojų išsilavinimo ir verslumo gerinimo iniciatyvas.

2. VERSLAS, PRAMONĖ IR ŽEMĖS ŪKIS

2.1. Verslo sektoriaus plėtra ir verslumas

2012 m. pradžios duomenimis Šilutės r. savivaldybėje veikė 602 įmonės. Šiame skaičiuje 600 yra mažos ir vidutinės įmonės (iki 250 darbuotojų; toliau – MVĮ), dvi – didelės įmonės. Veikiančių įmonių skaičius iki 2008 m. augo ir buvo pasiekęs 682 įmones, tačiau ekonomikos nuosmukis plėtros tendenciją sustabdė ir iki 2012 m. veikiančių įmonių skaičius sumažėjo 12% (arba 80 įmonių). Kasmet savivaldybėje naujai užregistruojama apie 55-60 įmonių. 2010-2011 m. buvo išregistruota daugiau įmonių nei įregistruota, tačiau 2012 m. stebimas teigiamas pokytis, kai užregistruota 60 naujų įmonių, o išregistruota – 41 įmonė.

Paveikslas 12. Verslo sektoriaus plėtra ir verslumo lygis

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės r. savivaldybėje tūkstančiui gyventojų tenka 13,6 MVĮ. Šis santykinis rodiklis atspindi savivaldybės verslumo lygį. Palyginimui, šalyje tūkstančiui gyventojų tenka 20,8 MVĮ, Klaipėdos apskrityje – 23,2 MVĮ. Žemas verslumo lygis savivaldybėje išlieka aktuali problema, situacija keičiasi lėčiau nei bendrai šalyje – per 10 pastarųjų metų šalyje verslumo lygis išaugo 28%, o Šilutės r. savivaldybėje – 12%. Tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių žemesnis verslumo lygis yra tik Skuodo r. savivaldybėje.

Prie smulkaus ir vidutinio verslo subjektų taip pat priskiriami savarankiškai dirbantys asmenys, t.y. asmenys, dirbantys pagal verslo liudijimus, autorines sutartis, užsiimantys individualia veikla. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenimis, Šilutės r. savivaldybėje savarankiškai ekonomine veikla 2011 m. užsiėmė 292 asmenys. Lyginant su 2009 m., šis skaičius sumažėjo 46%.

Smulkus ir vidutinis verslas yra modernios dinamiškos ekonomikos pagrindas, mažų ir vidutinių įmonių bei savarankiškai dirbančių gyventojų plėtra didele dalimi lemia rinkos ekonomikos konkurencingumą ir augimą. Šis verslo sektorius greičiausiai pajunta rinkos paklausos ir pasiūlos pokyčius, prisitaiko prie jų, sukuria naujas darbo vietas tose srityse, kurių prekės ir paslaugos turi didžiausią paklausą, todėl smulkus ir vidutinis verslas yra laikomas vienu iš svarbiausių ekonomikos augimo veiksmų, turinčiu esminį poveikį tiek šalies, tiek savivaldybės ūkio raidai ir socialiniam stabilumui.

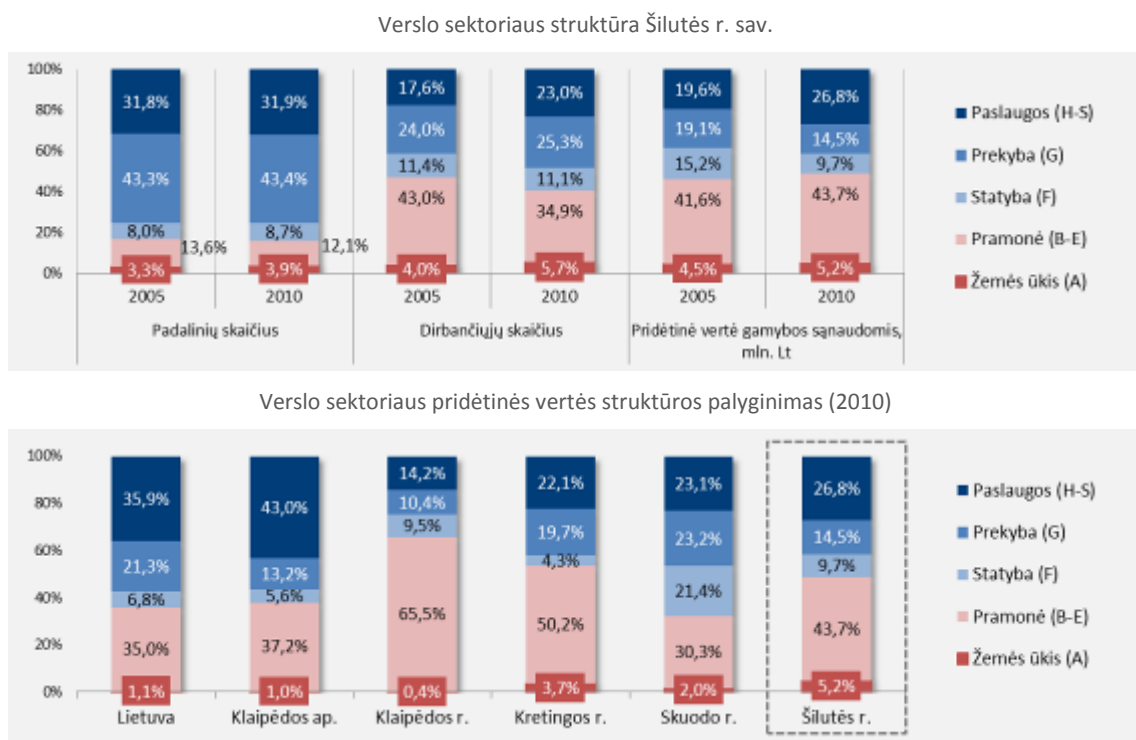
2.2. Verslo sektoriaus struktūra

Šilutės r. savivaldybėje populiariausios verslo sektoriaus² veiklos yra prekyba bei paslaugos, šiomis veiklomis užsiima trys ketvirtadaliai verslo subjektų: 43,4% užsiima prekyba, 31,9% - teikia įvairias paslaugas. Pramonine veikla užsiima 12,1% savivaldybės verslo subjektų, statyba – 8,7%. Įmonės, užsiimančios miškininkystės ir žuvininkystės veikla – 3,9%. Savivaldybėje daugiausiai darbo vietų verslo sektoriuje sukuria pramonė – 34,9%. Nors pramonės dalis dirbančiųjų skaičiuje per 2005-2010 m. sumažėjo 8 procentiniais punktais, tačiau ši veikla aiškiai pirmauja pagal sukuriamą pridėtinę vertę ir jos svarba per minėtą laikotarpį padidėjo nuo 41,6% iki 43,7%. Prekyba yra populiariausia veikla ir joje dirba ketvirtadalis savivaldybės verslo sektoriaus dirbančiųjų, tačiau pagal sukuriamą pridėtinę vertę didesnė reikšmė tenka paslaugų sektoriui, kur sukuriamą 26,8% pridėtinės vertės (prekyboje – 14,5%). Paslaugų sektorius yra sparčiausiai besiplečianti verslo sritis Šilutės r. savivaldybėje: per 2005-2010 m. paslaugų sektoriaus indėlis į sukuriamą pridėtinę vertę išaugo 7,2 procentinio

² Įmonių tyrimo duomenys. Tiriamos nefinansinės įmonės: valstybės ir savivaldybės įmonės, akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, kooperatinės bendrovės, užsienio įmonių filialai, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdančios ūkinę (ekonominę) veiklą. Atsižvelgiant į tai, kad žemės ūkio veikloje įmonių steigimas nėra pagrindinė ekonominės veiklos vykdymo forma, todėl pateikiama verslo sektoriaus struktūros informacija žemės ūkio sektorių atspindi nepilnai.

punkto, sukuriamų darbo vietų dalis – 5,4 procentinio punkto. Tuo tarpu ryški prekybos ir statybos sektorių dalies pridėtinėje vertėje mažėjimo tendencija – prekybos dalis sumažėjo 4,6 procentinio punkto (nuo 19,1% iki 14,5%), statybos – 5,5 procentinio punkto (nuo 15,2% iki 9,7%) – nors dirbančiųjų dalis keitėsi santykinai nedaug.

Paveikslas 13. Verslo sektoriaus³ struktūra

Šaltinis. Statistikos departamentas; Skliausteliuose nurodytas Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (2 red.) kodas: A02_A03 Miškininkystė ir žuvininkystė; B_C Kasyba ir karjerų eksploatavimas; apdirbamoji gamyba; D_E Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas; F Statyba; G Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas; H Transportas ir saugojimas; I Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla; J Informacija ir ryšiai; L Nekilnojamojo turto operacijos; M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla; N Administracinė ir aptarnavimo veikla; P_TO_Q Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla; R_S Meninė, pramoninė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla

Lyginant verslo sektoriaus struktūrą su šalies ar Klaipėdos apskrities struktūra, Šilutės r. savivaldybė išsiskiria kaip labiau orientuota į pramoninę veiklą, o mažiau pridėtinės vertės sukuriama paslaugų sektoriuje. Tačiau šalies verslo sektoriaus rezultatams didelę reikšmę daro miestų, ypač didžiųjų miestų, kur santykinai labiau išvystyta paslaugų veikla, specifika. Šilutės r. savivaldybės rezultatus lyginant su panašiomis

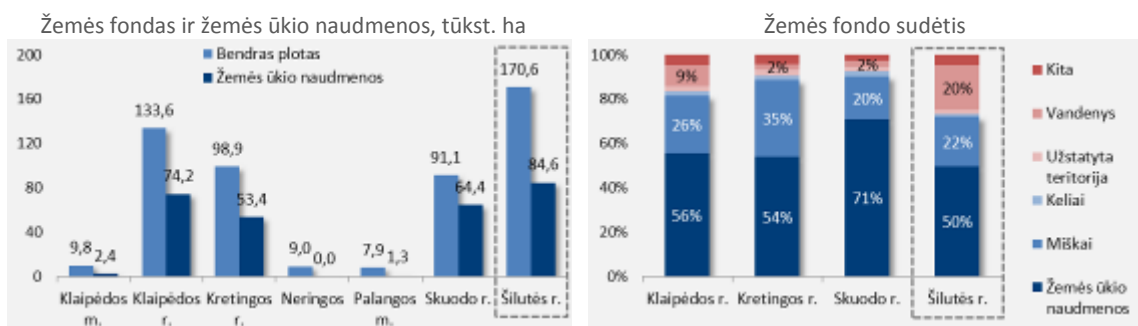
³ Tyrimo populiaciją sudaro: akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybės įmonės, užsienio įmonių filialai, žemės ūkio ir kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdantys ūkinę (ekonominę) veiklą. Įtraukiamos tik tos viešosios įstaigos, kurios daugiau nei pusę veiklos sąnaudų padengia uždirbtomis pajamomis. Ekonominė veikla pagal EVRK 2 red. apima visas ekonominės veiklos rūšis, išskyrus žemės ūkio, finansinio tarpininkavimo, viešojo valdymo ir gynybos veiklą. Informacija pateikiama pagal veiklos vykdymo vietą.

Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, išryškėja, kad Šilutės r. savivaldybėje didesnę pridėtinės vertės dalį sukuria paslaugų bei žemės ūkio veiklos.

2.2.1 Žemės ūkis

Šilutės r. savivaldybė yra didžiausia pagal užimamą plotą Klaipėdos apskrities savivaldybė. Savivaldybės žemės fondas yra 170,6 tūkst. ha arba 33% Klaipėdos apskrities teritorijos. Pusę Šilutės r. savivaldybės žemės fondo sudaro žemės ūkio naudmenos (ariamoji žemė, sodai, pievos ir natūralios ganyklos), 22% - miško žemė, 20% - vandenys, keliai ir užstatyta teritorija – 3%, kita žemė (medžių ir krūmų želdiniai, pelkės, pažeista ar nenaudojama žemė) – 5%. Lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities rajoninėmis savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybė pasižymi santykinai mažesne žemės ūkio naudmenų dalimi, tačiau ženkliai didesnę teritorijos dalį užima paviršinio vandens telkiniai.

Paveikslas 14. Žemės fondas (2012)

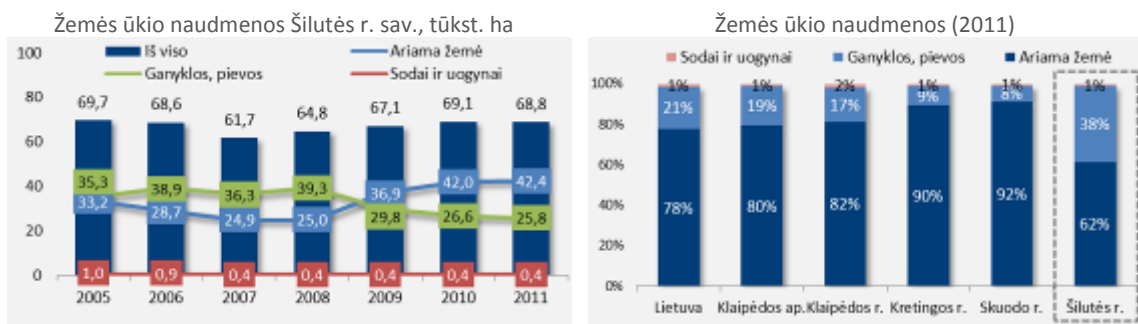

Šaltinis. Nacionalinė žemės tarnyba

Šilutės r. savivaldybėje yra 84,6 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų (30% Klaipėdos apskričiai priskiriamų žemės ūkio naudmenų). 2011 m. naudojamos žemės ūkio naudmenos siekė 68,8 tūkst. ha. Nuo 2009 m. ryški ariamos žemės ploto augimo tendencija. Ariamos žemės plėtra vyksta ganyklų ir pievų sąskaita, tačiau ganyklų ir pievų dalis Šilutės r. savivaldybėje (38%) lyginant su kitų Klaipėdos apskrities rajonų savivaldybėmis išlieka ženkliai didesnė (nesiekia 20%). Šilutės r. savivaldybės žemės ūkio veiklos specifikai įtaką daro tai, kad beveik 40% žemės ūkio naudmenų ploto yra

užliejami potvynių metu. Dėl šios priežasties savivaldybė priskiriama prie potvynių užliejamų vietovių, kurios laikomos mažiau palankiomis ūkininkauti vietovėmis⁴.

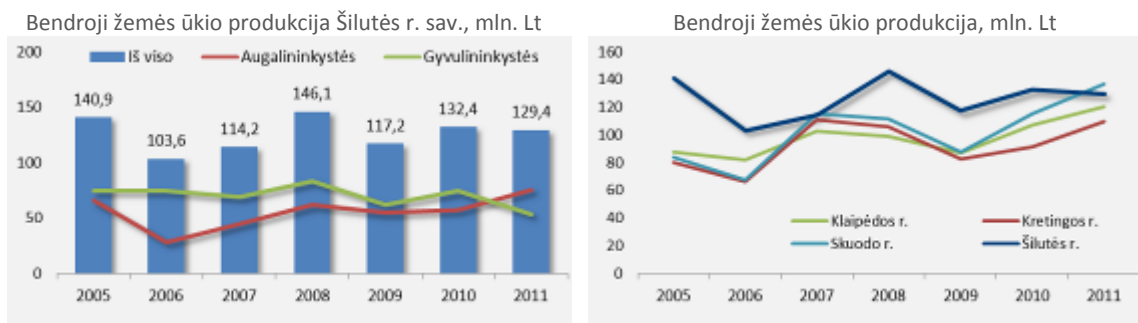
Paveikslas 15. Žemės ūkio naudmenos

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės r. savivaldybės administracijos duomenimis, dirbančiųjų skaičius žemės ūkyje siekia 6,6 tūkst. Ūkininkų ūkių registro duomenimis 2012 m. Šilutės r. savivaldybėje buvo registruota 3,7 tūkst. ūkių, vidutinis ūkio dydis – 8,3 ha. Lyginant su 2005 m., ūkių skaičius išaugo 1,3 tūkst., o vidutinis ūkio dydis sumažėjo 1,3 ha. Nežymiai mažesnis registruotų ūkių skaičius yra Klaipėdos r. savivaldybėje, o Skuodo r. ir Kretingos r. savivaldybėse ūkių skaičius nesiekia 2 tūkst.

Paveikslas 16. Bendroji žemės ūkio produkcija

Šaltinis. Statistikos departamentas

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje buvo sukurta bendrosios žemės ūkio produkcijos⁵ už 129,4 mln. Lt. Tradiciškai savivaldybėje didesnę produkcijos dalį sudarė gyvulininkystė,

⁴ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymas „Dėl mažiau palankių ūkininkauti vietovių“ (Valstybės žinios, 2004-03-04, Nr. 34-1111); Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymas „Dėl žemės ūkio ministro 2004 m. vasario 27 d. įsakymo Nr. 3D-72 "Dėl mažiau palankių ūkininkauti vietovių" pakeitimo" (Valstybės žinios, 2004-05-11, Nr. 78-2735)

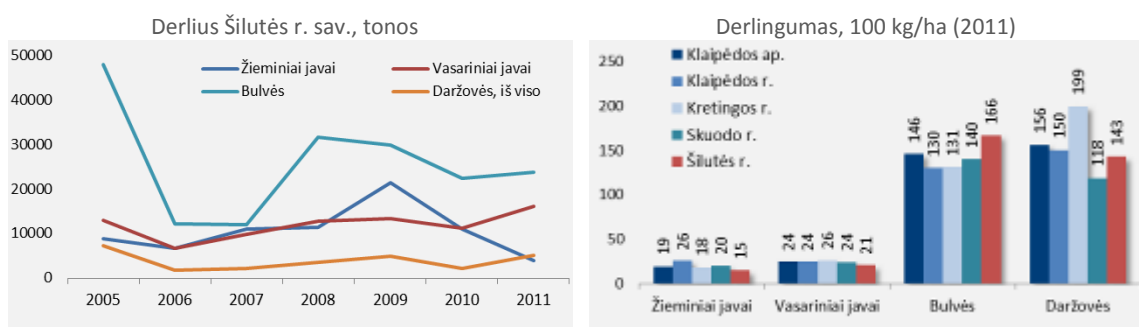
⁵ Žemės ūkio bendrąją produkciją sudaro kalendoriniais metais gauto bendro derliaus, daugiamečių ir dekoratyvinių sodinių produkcijos, jaunų sodų ir uogynų išauginimo vertė, gyvulių ir paukščių auginimo produkcijos ir gautų gyvulininkystės produktų,

tačiau 2011 m. gyvulininkystės produkcijos vertė smuko 28%, o augalininkystės išaugo 31%. Tai lėmė pokyčius žemės ūkio produkcijos struktūroje – augalininkystės dalis išaugo nuo 44% iki 59%, atitinkamai sumažėjo gyvulininkystės produkcijos dalis.

2005-2010 m. Šilutės r. savivaldybė pirmavo Klaipėdos apskrityje pagal žemės ūkio bendrosios produkcijos vertę, tačiau 2011 m. ją aplenkė pastaruosius dvejus metus sparčią plėtrą demonstravusi Skuodo r. savivaldybė. Pagal bendrosios žemės ūkio produkcijos augimo tempus 2009-2011 m. Šilutės r. savivaldybė atsilieka nuo kitų Klaipėdos apskrities savivaldybių: Šilutės r. savivaldybė produkcijos vertė išaugo 10%; palyginimui, Skuodo r. – 56%, Klaipėdos r. – 39%, Kretingos r. – 33%.

2011 m. augalininkystės produkcijos vertė Šilutės r. savivaldybėje siekė 76,1 mln. Lt (didžiausia Klaipėdos apskrityje), t.y. 15% didesnė nei 2005 m. Pagrindiniai augalininkystės produktai (neskaitant šieno): bulvės, žieminiai ir vasariniai javai, lauko daržovės (morkos, kopūstai, burokėliai ir kt.). Remiantis 2011 m. duomenimis, Šilutės r. savivaldybė tarp kitų Klaipėdos apskrities savivaldybių išsiskiria aukščiausiu bulvių derlingumu, tačiau atsilieka pagal kitų svarbiausių augalininkystės produktų derlingumą.

Paveikslas 17. Pagrindiniai augalininkystės produktai

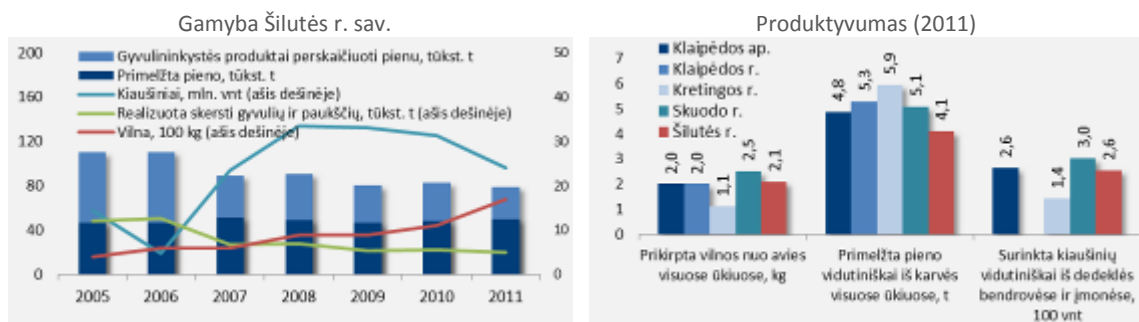
Šaltinis. Statistikos departamentas

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje pagamintos gyvulininkystės produkcijos vertė siekė 53,3 mln. Lt. Gyvulininkystės produkcijos vertė ženkliai svyruoja, tačiau vyrauja

švelniakailių žvėrelių išauginimo ir jų produkcijos vertė to meto gamintojų kainomis. Čia įtraukiama produkcija, realizuota maisto pramonės perdirbimo, didmeninės prekybos įmonėms, turguje ir kitur, suvartota gamybinėms reikmėms ir maistui, taip pat šalutinė produkcija (šiaudai, pūkai ir kt.).

mažėjimo trendas (2011 m. gyvulininkystės produkcijos vertė buvo 28% mažesnė nei 2005 m.). Dėl šios priežasties 2011 m. Šilutės r. savivaldybė prarado iki tol turėtą lyderio poziciją Klaipėdos apskrityje pagal gyvulininkystės produkciją (ją aplenkė Skuodo r. ir Klaipėdos r. savivaldybės). Gyvulininkystės produktų gamyba natūrine išraiška (perskaičiuota į pieną) per 2005-2011 m. sumažėjo 28% - nuo 110,2 tūkst. tonų iki 79,2 tūkst. tonų. Daugiau nei pusę produkcijos sudaro pienas ir jo dalis kasmet didėja. Nuo 2008 m. savivaldybėje mažėja skersti realizuoto gyvulių ir paukščių svoris, taip pat gaunamų kiaušinių skaičius, tačiau auga gaunamos vilnos kiekis (per 2008-2011 m. auginamų avių skaičius patrigubėjo). Pagal gyvulininkystės produktyvumo rodiklius Šilutės r. savivaldybė nuo kitų Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių atsilieka pagal pieno produktyvumą, tačiau atitinka apskrities vidurkį pagal surenkamų kiaušinių iš vienos dedeklės kiekį bei prikirtos vilnos nuo vienos avies kiekį.

Paveikslas 18. Pagrindiniai gyvulininkystės produktai

Šaltinis. Statistikos departamentas

Žemiau pateikta keletas 2012 m. Šilutės r. savivaldybės gyvulininkystės produkcijos rezultaty:

Lentelė 1. Žemės ūkio veiklos Šilutės r. savivaldybėje rodikliai

Rodiklis	Reikšmė
Parduota pieno	52319 t
Primelžta pieno iš karvės (2012 m.) kontroliuojamose bandose	6176 kg., 5,39% riebumo
Parduota skerdimui kiaulių per 2012 m.	2202 vnt.
Parduota skerdimui galvijų per 2012 m.	8006 vnt.

Šaltinis. Šilutės r. savivaldybės administracija

VšĮ „Ekoagros“ duomenimis 2011 m. Šilutės r. savivaldybėje veikė 40 ūkių ir įmonių, kurie veikė pagal ekologinio ūkininkavimo taisykles. Per 2007-2011 m. šis skaičius padidėjo tik 4 subjektais. Ekologinis ūkininkavimas nėra labai populiarus visoje

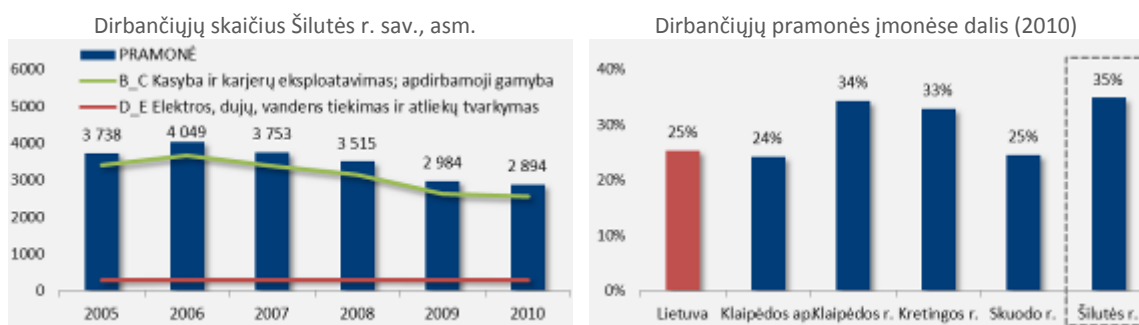
Klaipėdos apskrityje, daugiausiai ekologinių ūkių ir įmonių yra registruota Klaipėdos r. savivaldybėje – 47, Šilutės r. ir Skuodo r. savivaldybėse – po 40, Kretingos r. savivaldybėje – 29.

Šilutės r. savivaldybės administracijos duomenimis, 2012 m. gyventojams išmokėta 47,9 mln. Lt tiesioginių išmokų; per įvairias Kaimo plėtros programas gautos lėšos siekė 30 mln. Lt.

2.2.2 Pramonė

2012 m. pradžios duomenimis Šilutės r. savivaldybėje veikia 90 ūkio subjektų, kurių pagrindinė veikla priskiriama pramonės sektoriui. Šiame skaičiuje 79 subjektai užsiima apdirbamąja gamyba, 7 – elektros, dujų, vandens tiekimu ir atliekų tvarkymu, 4 – kasyba ir karjerų eksploatavimu.

Paveikslas 19. Dirbantieji pramonės įmonėse

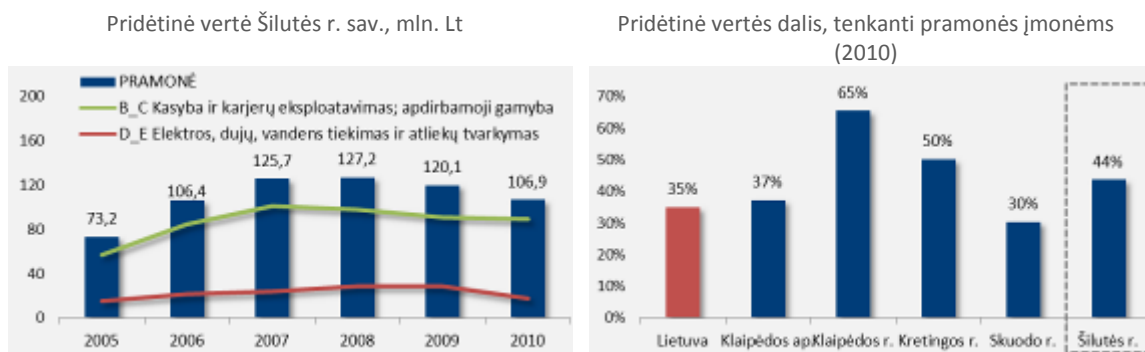

Šaltinis. Statistikos departamentas

2010 m. verslo struktūros tyrimo⁶ duomenimis pramonės įmonėse dirbo 2,9 tūkst. asmenų. Lyginant su 2005 m., dirbančiųjų skaičius sumažėjo 23%. Nepaisant to, būtent pramonėje dirba didžioji dalis savivaldybės verslo sektoriaus dirbančiųjų – 35% (2005 m. – 43%). Pagal pramonės svarbą kuriant darbo vietas Šilutės r. savivaldybė pirmauja apskrityje, nežymiai lenkdama Klaipėdos r. ir Kretingos r. savivaldybes.

⁶ Tyrimo populiaciją sudaro: akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybės įmonės, užsienio įmonių filialai, žemės ūkio ir kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdantys ūkinę (ekonominę) veiklą. Įtraukiamos tik tos viešosios įstaigos, kurios daugiau nei pusę veiklos sąnaudų padengia uždirbtomis pajamomis. Ekonominė veikla pagal EVRK 2 red. apima visas ekonominės veiklos rūšis, išskyrus žemės ūkio, finansinio tarpininkavimo, viešojo valdymo ir gynybos veiklą. Informacija pateikiama pagal veiklos vykdymo vietą.

Paveikslas 20. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis sukurta pramonės įmonėse

Šaltinis. Statistikos departamentas

2010 m. pramonės įmonės Šilutės r. savivaldybėje uždirbo 500,9 mln. Lt pajamų, šiame skaičiuje 106,9 mln. Lt sudaro įmonėse sukurta pridėtinė vertė (gamybos sąnaudomis). Iki ekonomikos nuosmukio 2005-2008 m. sukuriama pridėtinė vertė kasmet augo ir 2008 m. buvo pasiekusi 127,2 mln. Lt (74% daugiau nei 2005 m.), tačiau per 2009-2010 m. sumažėjo 28%. Nepaisant to, pagal ekonominę svarbą pramonė išlaiko aiškia lyderės poziciją – jai tenka 44% verslo sektoriaus pridėtinės vertės, t.y. 9 procentiniais punktais didesnė dalis nei vidutiniškai šalyje. Tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių pagal pramonės įmonių svarbą kuriant pridėtinę vertę Šilutės r. savivaldybė nusileidžia Klaipėdos r. ir Kretingos r. savivaldybėms. Šilutės r. savivaldybėje plėtojama kasyba ir karjerų eksploatavimo veikla, medžio apdirbimo ir baldų, maisto pramonės. Remiantis viešai informaciją skelbiančių įmonių duomenimis (pagal 2012 m. I-III ketvirčių rezultatus), didžiausios savivaldybės įmonės yra: UAB „Šilutės Rambynas“ (maisto pramonė), AB „Šilutės baldai“ (baldų gamyba), UAB „Klasmann-Deilmann Šilutė“ (durpių gavyba), AB „Biofuture“ (bioetanolio gamyba)⁷.

2.2.3 Statyba

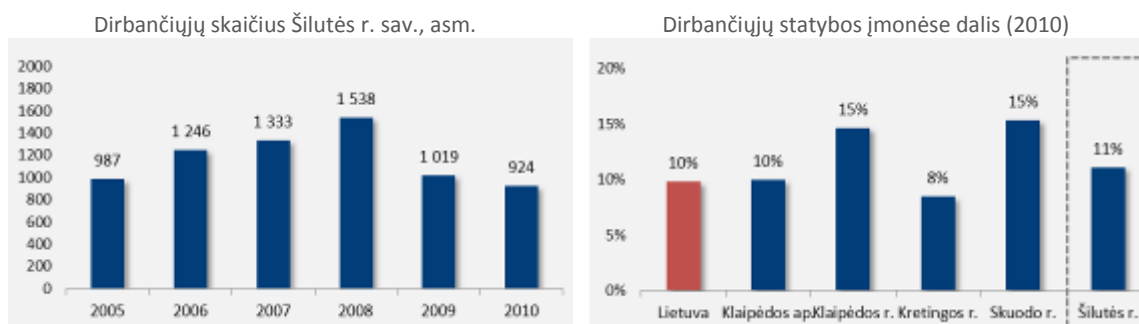
2012 m. pradžios duomenimis Šilutės r. savivaldybėje veikia 65 ūkio subjektai, kurių pagrindinė veikla yra statyba. 2010 m. verslo struktūros tyrimo⁸ duomenimis statybos įmonėse dirbo 924 asmenys. Iki 2008 m. imtinai, dirbančių statybose skaičius

⁷ Informacija apie pramonės įmonių veiklą savivaldybių lygmeniu skelbiama gana ribotai (nėra smulkiai detalizuojama informacija apie atskiras pramonės šakas, gaminių gamybą ir pan.). Tokią situaciją lemia konfidencialumo užtikrinimo reikalavimas, t.y. jei tam tikroje veikloje veikia 1-3 įmonės, informacija yra neskelbiama, siekiant, kad nebūtų galima identifikuoti konkrečių įmonių rodiklių.

⁸ Tyrimo populiaciją sudaro: akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybės įmonės, užsienio įmonių filialai, žemės ūkio ir kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdantys ūkinę (ekonominę) veiklą. Įtraukiamos tik tos viešosios įstaigos, kurios daugiau nei pusę veiklos sąnaudų padengia uždirbtomis pajamomis. Ekonominė veikla pagal EVRK 2 red. apima visas ekonominės veiklos rūšis, išskyrus žemės ūkio, finansinio tarpininkavimo, viešojo valdymo ir gynybos veiklą. Informacija pateikiama pagal veiklos vykdymo vietą.

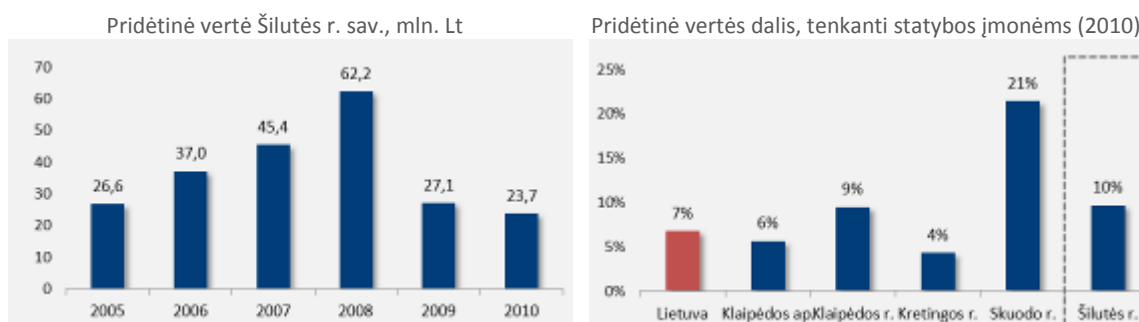
savivaldybėje kasmet augo ir buvo pasiekęs 1,5 tūkst. asmenų, tačiau prasidėjus ekonomikos nuosmukiui sektoriaus plėtra sustojo ir įsivyravo mažėjimo tendencija – per 2008-2010 m. dirbančiųjų skaičius statybų įmonėse sumažėjo 40%. 2010 m. statybų sektoriaus svarba kuriant darbo vietas atitiko 2005 m. lygį ir sudarė 11% savivaldybės verslo sektoriaus dirbančiųjų (2008 m. ši dalis buvo išaugusi iki 15%). Šis rezultatas artimas šalies ir Klaipėdos apskrities vidurkiui.

Paveikslas 21. Dirbantieji statybos įmonėse

Šaltinis. Statistikos departamentas

Paveikslas 22. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis sukurta statybos įmonėse

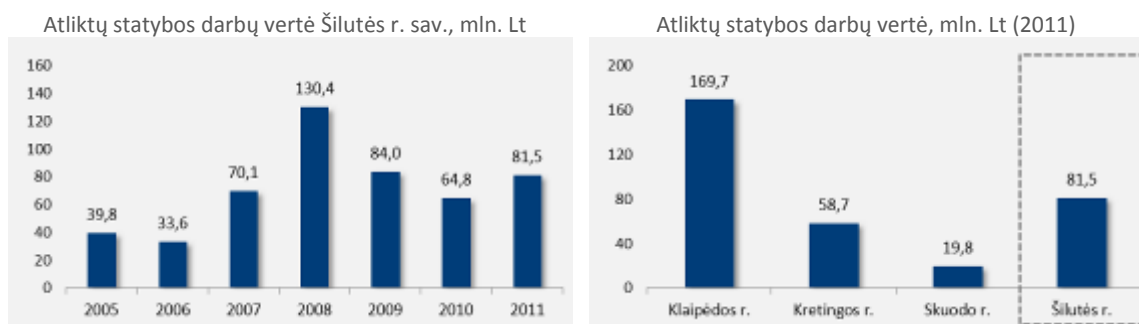

Šaltinis. Statistikos departamentas

Visoje šalyje statybų sektorius buvo vienas iš labiausiai dėl ekonomikos krizės nukentėjusių sričių ir jo atsigavimas yra lėtesnis nei daugumos kitų sektorių. 2010 m. sektoriaus įmonių apyvarta siekė 69,7 mln. Lt, t.y. buvo 2005 m. lygyje, nors 2008 m. pajamos buvo išaugę iki 170,3 mln. Lt. Panašiai kito ir įmonių sukuriama pridėtinė vertė: per 2005-2008 m. išaugo nuo 26,6 iki 62,2 mln. Lt (2,3 karto), o per 2009-2010 m. smuko žemiau 2005 m. lygio. Statybos sektoriaus indėlis į savivaldybės verslo sektoriaus pridėtinės vertės kūrimą per 2008-2010 m. sumažėjo perpus – nuo 20% iki 10%. 2010 m. situacija Klaipėdos apskrities rajoninėse savivaldybėse ženkliai skiriasi –

statybos dalis svyruoja nuo 4% Kretingos r. savivaldybėje iki 21% Skuodo r. savivaldybėje.

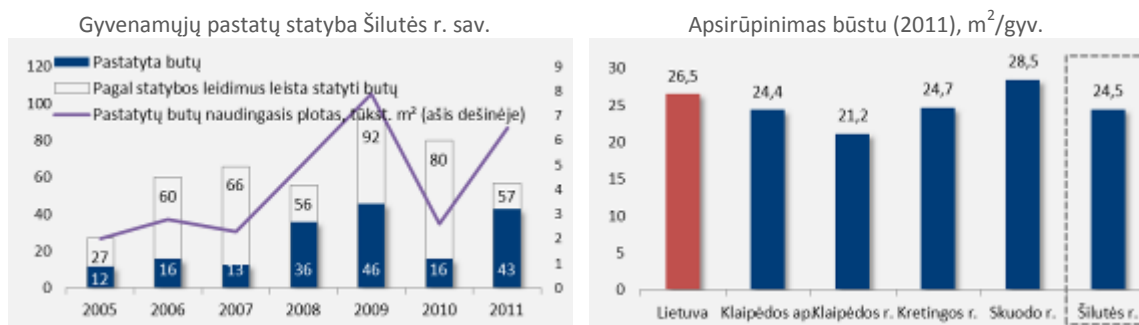
Paveikslas 23. Atliktų statybos darbų vertė (be PVM)

Šaltinis. Statistikos departamentas

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje buvo atlikta statybos darbų už 81,5 mln. Lt, tai buvo pirmieji augimo metai po ekonomikos nuosmukio, tačiau darbų apimtys išlieka ženkliai mažesnės nei pikiniais 2008 m., kuomet darbų vertė siekė 130,4 mln. Lt. 2009-2011 m. Šilutės r. savivaldybei tenka 9-10% visų Klaipėdos apskrities statybos sektoriaus darbų vertės. Didesnė dalis tenka tik dviem savivaldybėms – Klaipėdos m. (55%) bei Klaipėdos r. (19%) savivaldybėms.

Paveikslas 24. Gyvenamoji statyba

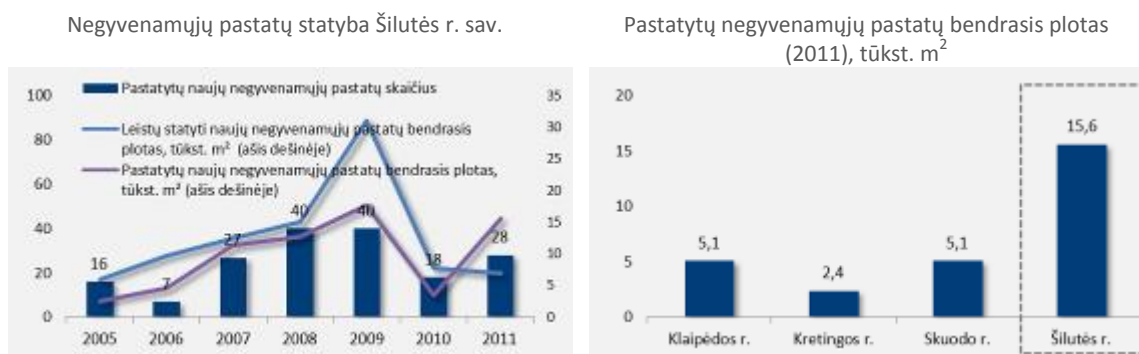

Šaltinis. Statistikos departamentas

Per 2005-2011 m. laikotarpį Šilutės r. savivaldybėje pastatyti 177 gyvenamieji pastatai (absoliuti dauguma – individualūs namai), kuriuose įrengti 182 butai. Bendras naujai pastatytų butų naudingasis plotas – 29,2 tūkst. m². 2011 m. savivaldybės gyvenamojo fondo plotas siekė 1,2 mln. m² (63% - kaime, 37% - mieste). Dominuoja senos statybos patalpos – per 2005-2011 m. pastatytų butų plotas gyvenamajame fonde sudaro 2,4%. Gyventojų apsirūpinimas būstu (gyvenamasis fondas, tenkantis vienam gyventojui),

Šilutės r. savivaldybėje atitinka Klaipėdos apskrities vidurkj, tačiau yra 2 m² mažesnis nei vidutiniškai šalyje. Plečiantis gyvenamajam fondui bei mažėjant gyventojų skaičiui savivaldybėje, šis atotrūkis mažėja. Per 2005-2011 m. vienam gyventojui tenkantis naudingasis plotas padidėjo 3,8 m² (palyginimui, šalyje – 2,7 m²).

Paveikslas 25. Negyvenamoji statyba

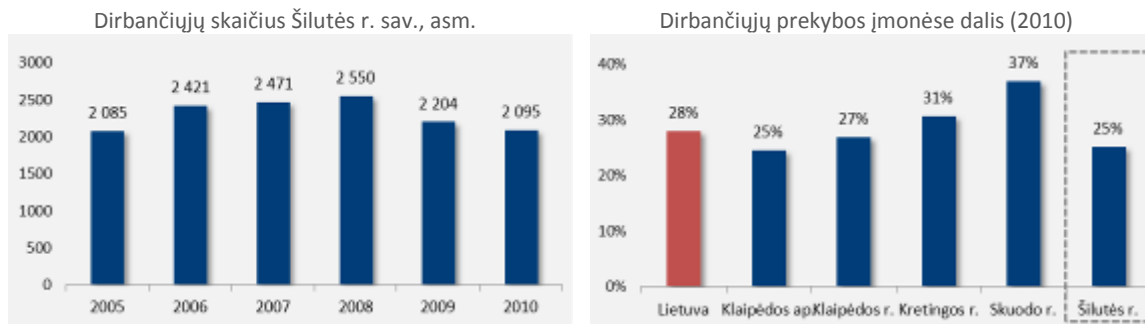
Šaltinis. Statistikos departamentas

Per 2005-2011 m. laikotarpį Šilutės r. savivaldybėje pastatyti 176 negyvenamieji pastatai, kurių bendras plotas – 67,9 tūkst. m². Per metus pastatomų negyvenamosios paskirties patalpų plotas augimo kryptį išlaikė iki 2009 m. ir, po vienerius metus trukusio nuosmukio, 2011 m. vėl išaugo – nuo 3,4 iki 15,6 tūkst. m² (priartėjo prie pikinių 2009 m. lygio – 17,7 tūkst. m²). Lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybei tenka 30% viso Klaipėdos apskrityje 2011 m. pastatyto negyvenamųjų patalpų ploto. Tačiau iki ekonomikos nuosmukio Klaipėdos apskrityje pagrindinė negyvenamosios statybos veikla buvo sukoncentruota Klaipėdos m. ir Klaipėdos r. savivaldybėse, o Šilutės r. savivaldybei teko vidutiniškai 5% naujai pastatyto apskrities negyvenamosios paskirties ploto.

2.2.4 Prekyba

2012 m. pradžios duomenimis Šilutės r. savivaldybėje veikia 205 ūkio subjektai, kurių pagrindinė veikla yra prekyba (didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas).

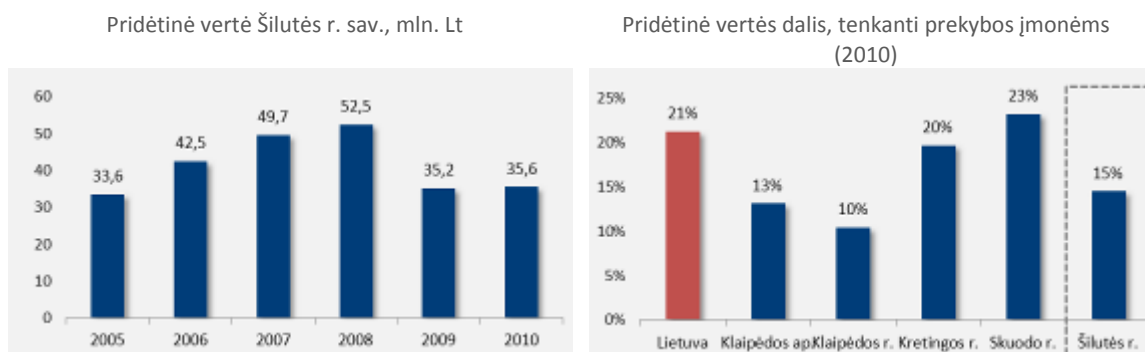
Paveikslas 26. Dirbantieji prekybos įmonėse

Šaltinis. Statistikos departamentas

2010 m. verslo struktūros tyrimo⁹ duomenimis savivaldybės prekybinėse įmonėse dirbo 2,1 tūkst. asmenų. Prekyba yra antra pagal svarbą po pramonės pagal sukuriamų darbo vietų skaičių verslo sektoriuje. Iki 2008 m. imtinai, dirbančiųjų skaičius prekyboje kasmet augo ir buvo pasiekęs 2,6 tūkst. asmenų, tačiau per 2008-2010 m. sumažėjo 18%. Prekybos indėlis kuriant darbo vietas savivaldybėje svyruoja nežymiai – 24-26% ribose. Lyginant su kitomis rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybėje prekybos sektoriuje dirba mažiausia darbuotojų dalis. Prekyboje yra sukuriama santykinai mažiau pridėtinės vertės nei kituose sektoriuose, todėl tai, kad daugiau darbuotojų dirba gamyboje ar paslaugose, laikytina teigiamu reiškiniu.

Paveikslas 27. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis sukurta prekybos įmonėse

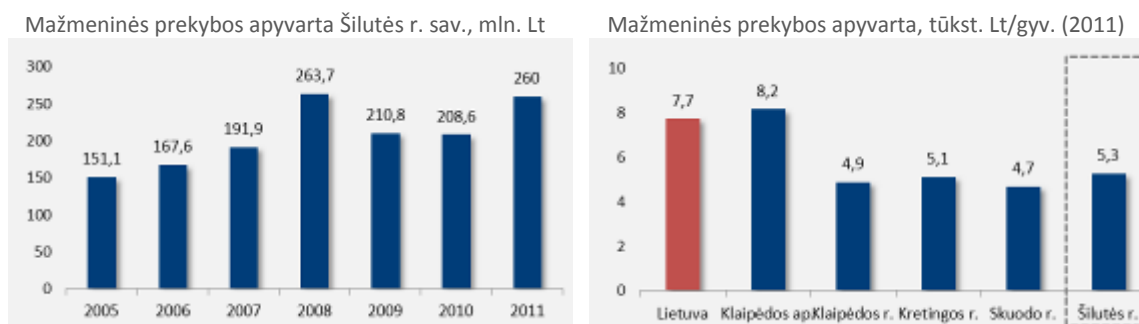

Šaltinis. Statistikos departamentas

⁹ Tyrimo populiaciją sudaro: akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybės įmonės, užsienio įmonių filialai, žemės ūkio ir kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdantys ūkinę (ekonominę) veiklą. Įtraukiamos tik tos viešosios įstaigos, kurios daugiau nei pusę veiklos sąnaudų padengia uždirbtomis pajamomis. Ekonominė veikla pagal EVRK 2 red. apima visas ekonominės veiklos rūšis, išskyrus žemės ūkio, finansinio tarpininkavimo, viešojo valdymo ir gynybos veiklą. Informacija pateikiama pagal veiklos vykdymo vietą.

2010 m. prekybos įmonių apyvarta siekė 384,1 mln. Lt (nesiekė 2006 m. lygio), šiame skaičiuje 35,6 mln. Lt (9% nuo pajamų) sudarė įmonėse sukurta pridėtinė vertė. 2005-2008 m. augant ekonomikai ir gyventojų vartojimui, prekybos įmonių pridėtinė vertė Šilutės r. savivaldybėje padidėjo 56% - nuo 33,6 iki 52,5 mln. Lt, tačiau 2009 m. smuko iki 35,2 mln. Lt (33%) ir 2010 m. išsilaikė panašiam lygyje. Nepaisant to, kad prekybos sektoriuje dirba ketvirtadalis darbuotojų, prekyboje sukuriama tik 15% įmonių pridėtinės vertės. Pagal šį rodiklį prekyba nusileidžia ne tik pramonei, bet ir paslaugų sektoriui. Tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių, mažesnė prekybos dalis yra tik Klaipėdos r. savivaldybėje, o Kretingos r. ir Skuodo r. savivaldybėse atitinkamai 20% ir 23%.

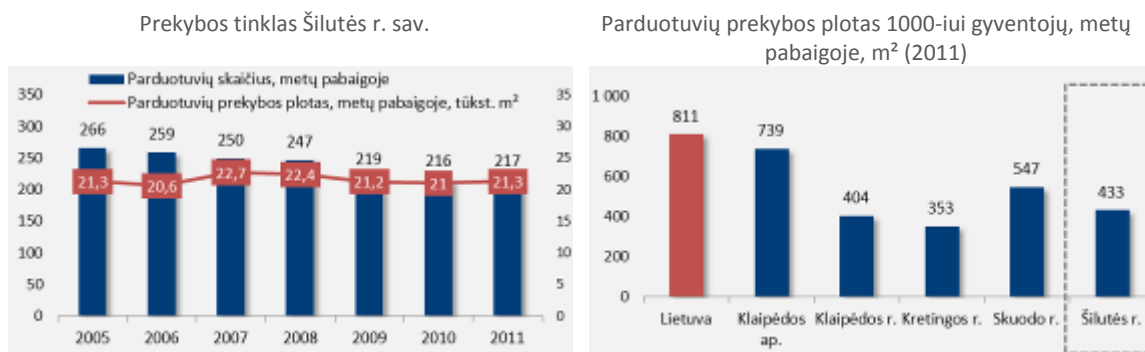
Paveikslas 28. Mažmeninės prekybos apyvarta

Šaltinis. Statistikos departamentas

2011 m. mažmeninės prekybos apyvarta Šilutės r. savivaldybėje siekė 260 mln. Lt ir tai buvo pirmieji augimo metai po 2009-2010 m. nuosmukio, kuomet apyvarta smuko daugiau kaip penktadaliu – nuo 263,7 mln. iki 208,6 mln. 2011 m. mažmeninės prekybos apyvarta buvo 1,4% mažesnė nei pikiniais 2008 m. Šilutės r. savivaldybėje vienas gyventojas per metus mažmeninės prekybos įmonėse vidutiniškai išleidžia 5,3 tūkst. Lt, tai sudaro 68% šalies vidurkio. Palyginimas su Klaipėdos apskrities savivaldybėmis rodo, kad miestų gyventojams būdingos didesnės išlaidos (pvz., Klaipėdos mieste šis rodiklis siekia 10,9 tūkst. Lt/gyv., Palangoje – 10,4 tūkst. Lt/gyv.), o rajoninėse savivaldybėse ši suma svyruoja apie 5 tūkst. Lt/gyv. Tarp rajoninių savivaldybių Šilutės r. savivaldybėje mažmeninės prekybos apyvarta, tenkanti vienam gyventojui, yra didžiausia.

Paveikslas 29. Mažmeninės prekybos tinklas

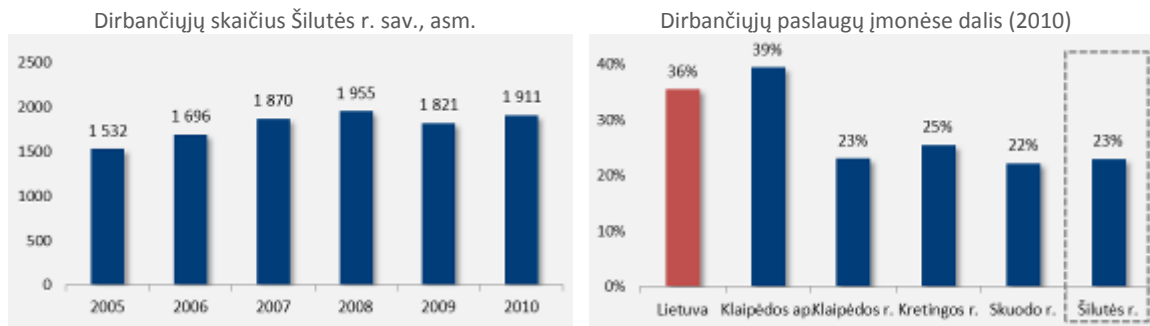
Šaltinis. Statistikos departamentas

Mažmeninės prekybos tinklo išvystymas yra svarbus vietiniams gyventojams apsirūpinant įvairiomis prekėmis, ypač kasdieninio vartojimo prekėmis; be to, mažmeninė prekyba yra vienas iš veiksnių, darančių įtaką savivaldybės turistiniam patrauklumui. Šilutės r. savivaldybėje 2011 m. veikė 217 parduotuvių, kurių prekybinis plotas buvo 21,3 tūkst. m². Savivaldybėje prekybinio ploto plėtra sustojo 2007 m., kuomet prasidėjo finansų sektoriaus sunkumai vėliau lėmę visos ekonomikos nuosmukį. Mažėjimo tendencija išsilaikė 3 metus ir tik 2011 m. prekybos plotas savivaldybėje paaugo – nuo 21 iki 21,3 tūkst. m². Pagal prekybos plotą, tenkantį tūkstančiui gyventojų, Šilutės r. savivaldybė nuo šalies vidurkio atsilieka beveik 2 kartus, tačiau – kaip rodo Klaipėdos apskrities savivaldybių skirtumai – rajoninėse vietovėse prekybos tinklas yra menkiau išvystytas nei miestuose. Tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių, Šilutės r. savivaldybė pagal prekybinį plotą tūkstančiui gyventojų nusileidžia tik Skuodo r. savivaldybei.

2.2.5 Paslaugos

2012 m. pradžios duomenimis Šilutės r. savivaldybėje veikia 911 ūkio subjektų, kurių pagrindinė veikla priskiriama paslaugų sektoriui. Šiame skaičiuje 183 subjektai užsiima įvairia aptarnavimo veikla (S sekcija pagal EVRK), 68 subjektai menine, pramogine ir poilsio organizavimo veikla (R sekcija), 65 subjektai – transporto ir saugojimo veikla (H sekcija), kitose veiklose įmonių skaičius nesiekia 50.

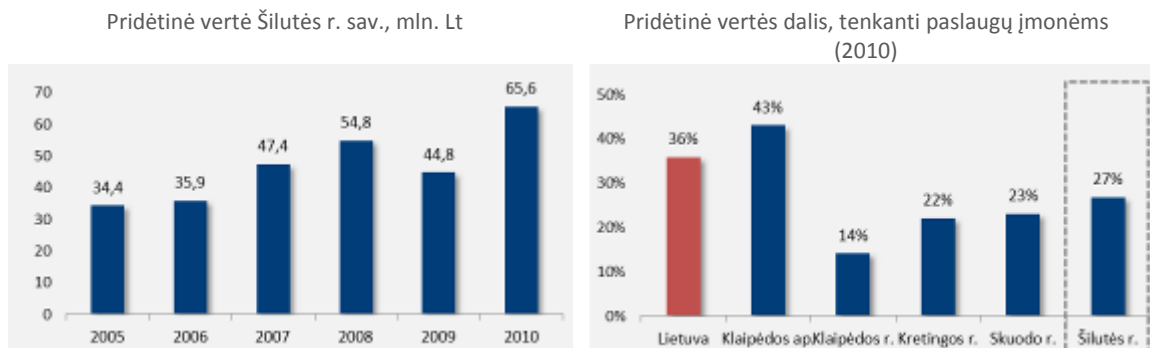
Paveikslas 30. Dirbantieji paslaugų įmonėse

Šaltinis. Statistikos departamentas

2010 m. verslo struktūros tyrimo¹⁰ duomenimis Šilutės r. savivaldybėje paslaugų įmonėse dirbo 1,9 tūkst. asmenų. Kaip ir daugumoje kitų sektorių, paslaugų sektoriuje plėtrą 2009 m. nutraukė ekonomikos nuosmukis, tačiau jau 2010 m. dirbančiųjų skaičius atsistatė ir buvo artimas 2008 m. Paslaugos yra trečia veikla savivaldybėje pagal sukuriamų darbo vietų dalį, nusileidžianti pramonei ir prekybai (nežymiai). Per 2005-2010 m. asmenų, dirbančių paslaugų įmonėse, dalis išaugo nuo 18% iki 23%.

Paveikslas 31. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis surakta paslaugų įmonėse

Šaltinis. Statistikos departamentas

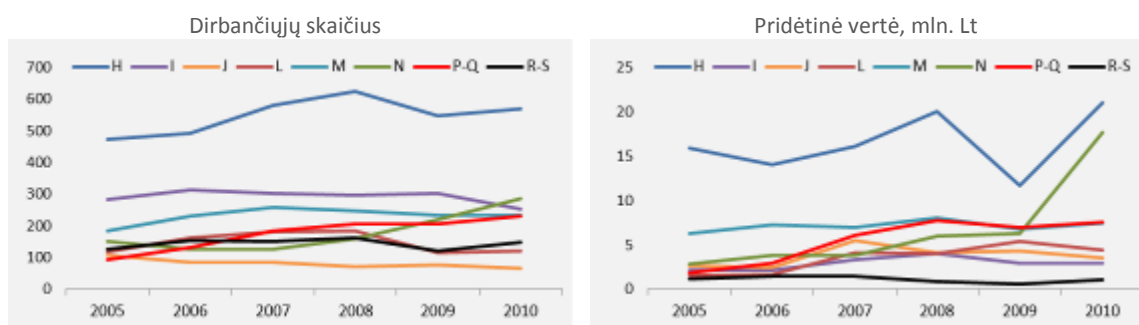
Nors paslaugos yra vienas iš sparčiausiai besiplečiančių verslo sektorių Šilutės r. savivaldybėje, dar nėra pasiektas šalies (36%) ar Klaipėdos apskrities (39%) vidurkis. Tai iš dalies paaiškinama, kad miestuose yra palankesnės sąlygos paslaugų plėtrai ir jiems būdinga geriau išvystytas paslaugų sektorius. Lyginant su rajoninėmis Klaipėdos

¹⁰ Tyrimo populiaciją sudaro: akcinės ir uždarosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybės įmonės, užsienio įmonių filialai, žemės ūkio ir kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdantys ūkinę (ekonominę) veiklą. Įtraukiamos tik tos viešosios įstaigos, kurios daugiau nei pusę veiklos sąnaudų padengia uždirbtomis pajamomis. Ekonominė veikla pagal EVRK 2 red. apima visas ekonominės veiklos rūšis, išskyrus žemės ūkio, finansinio tarpininkavimo, viešojo valdymo ir gynybos veiklą. Informacija pateikiama pagal veiklos vykdymo vietą.

apskritis savivaldybėmis, pagal paslaugų įmonėse dirbančių asmenų dalį Šilutės r. savivaldybė pirmauja.

Šilutės r. savivaldybėje 2010 m. paslaugų įmonių apyvarta siekė 142,5 mln. Lt, šiame skaičiuje 65,6 mln. Lt (46% nuo pajamų) sudarė įmonėse sukurta pridėtinė vertė. Paslaugų sektorius yra vienas greičiausiai po ekonomikos nuosmukio atsigavęs sektorius savivaldybėje – 2010 m. įmonių sukurta pridėtinė vertė penktadaliu viršijo 2008 m. lygį, nepaisant to, kad 2009 m. pridėtinė vertė buvo sumažėjusi 18%. 2005-2009 m. paslaugų įmonėms teko vidutiniškai 18% verslo sektoriaus pridėtinės vertės, tačiau 2010 m. ši dalis išaugo iki 27% ir buvo didžiausia lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities rajonų savivaldybėmis.

Paveikslas 32. Paslaugų veiklos Šilutės r. savivaldybėje

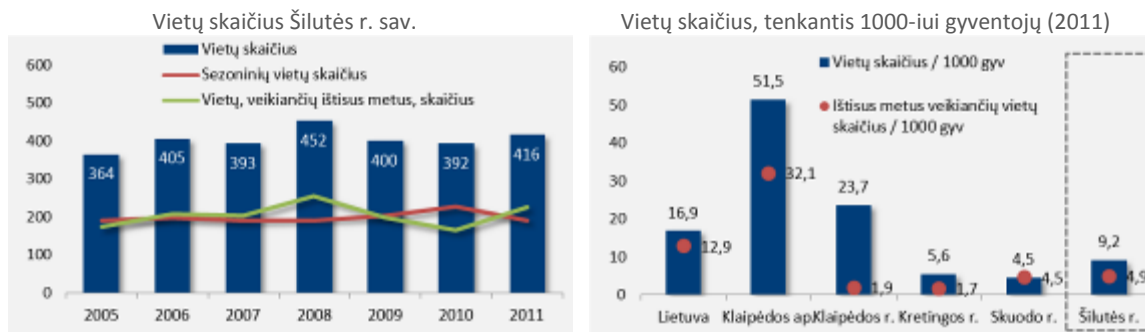
Šaltinis. Statistikos departamentas; Pažymėjimai: H Transportas ir saugojimas; I Apgyvadinimo ir maitinimo paslaugų veikla; J Informacija ir ryšiai; L Nekilnojamojo turto operacijos; M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla; N Administracinė ir aptarnavimo veikla; P-Q Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla; R-S Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla

Pagrindinė paslaugų veikla savivaldybėje – transportas ir sandėliavimas, kur dirba 30% paslaugų įmonių dirbančiųjų ir sukuriama 32% paslaugų sektoriaus pridėtinės vertės. 2009-2010 m. sparčią plėtrą pademonstravo administracinių ir aptarnavimo paslaugų įmonės, šios veiklos indėlis į paslaugų sektoriaus pridėtinę vertę išaugo nuo 11% iki 27%; dirbančiųjų dalis – nuo 8% iki 15%. Šios dvi paslaugų grupės savivaldybėje sukuria 59% pridėtinės vertės ir įdarbina 45% dirbančiųjų ir jų veiklos rezultatai 2010 m. iš esmės lėmė paslaugų sektoriaus svarbos padidėjimą.

2.2.6 Turizmas

Turizmas Šilutės r. savivaldybėje yra viena iš prioritetinių verslo sričių. Remiantis verslo struktūros tyrimo¹¹ duomenimis apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas teikiančiose įmonėse Šilutės r. savivaldybėje 2010 m. dirbo 254 asmenys (13% paslaugų sektoriaus dirbančiųjų), įmonių apyvarta siekė 9,9 mln. Lt, sukurta pridėtinė vertė sudarė 2,9 mln. Lt (30% nuo pajamų). Apgyvendinimo ir maitinimo įmonių pajamos augo iki 2008 m. imtinai, tačiau per 2008-2010 m. sumažėjo 18% - nuo 12,2 mln. Lt iki 9,9 mln. Lt. Mažėjant uždirbamoms pajamoms, dirbančiųjų skaičius sumažėjo nuo vidutiniškai 300 asmenų 2005-2009 m. iki 254 asmenų 2010 m.

Paveikslas 33. Apgyvendinimo paslaugų pasiūla

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės r. savivaldybėje apgyvendinimo paslaugas 2011 m. teikė 11 įstaigų, kuriose buvo įrengta 416 vietų. Lyginant su 2005 m., apgyvendinimo infrastruktūros pasiūla pasikeitė santykinai nedaug – vietų skaičius išaugo 14%. Savivaldybėje veikia 3 tipų apgyvendinimo įstaigos: viešbučiai, kurių vietų skaičius sudaro 43% pasiūlos; vaikų vasaros stovyklos, kurios veikia tik sezono metu, joms tenka 46% vietų; bei privatus sektorius – 10% vietų.

Pagal apgyvendinimo vietų skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų, Šilutės r. savivaldybė tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių nusileidžia tik Klaipėdos r. savivaldybei. Klaipėdos r. savivaldybėje 92% vietų yra sezoninės, tuo tarp Šilutės r.

¹¹ Tyrimo populiaciją sudaro: akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės, valstybės ir savivaldybės įmonės, užsienio įmonių filialai, žemės ūkio ir kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, individualiosios įmonės ir fiziniai asmenys, vykdančios ūkinę (ekonominę) veiklą. Įtraukiamos tik tos viešosios įstaigos, kurios daugiau nei pusę veiklos sąnaudų padengia uždirtomis pajamomis. Ekonominė veikla pagal EVRK 2 red. apima visas ekonominės veiklos rūšis, išskyrus žemės ūkio, finansinio tarpininkavimo, viešojo valdymo ir gynybos veiklą. Informacija pateikiama pagal veiklos vykdymo vietą.

savivaldybėje ši dalis yra 2 kartus mažesnė –46%. Pagal ištisus metus veikiančių vietų skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų, Šilutės r. savivaldybė Klaipėdos apskrityje lenkia visas rajonines savivaldybes, tačiau 2,6 karto atsilieka nuo šalies vidurkio. Klaipėdos apskrities rodiklio reikšmę didele dalimi lemia tai, kad apskrityje yra 2 kurortai, kuriems būdingas geresnis turizmo infrastruktūros išvystymas, todėl apskrities vidurkis yra 6,6 karto didesnis nei ištisus metus veikiančių vietų skaičius tūkstančiui gyventojų Šilutės r. savivaldybėje.

Paveikslas 34. Turizmo srautai

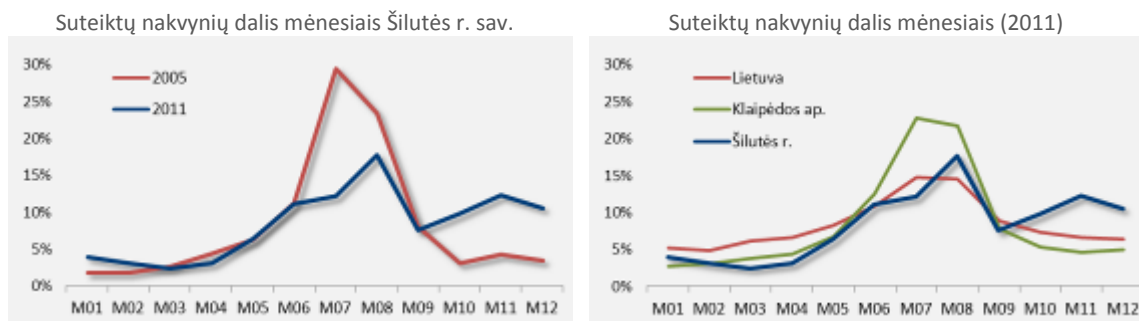
Šaltinis. Statistikos departamentas

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje apgyvendinimo įstaigos priėmė 10,9 tūkst. turistų ir suteikė 25,3 tūkst. nakvynių. Turistų skaičius savivaldybėje 2005-2008 m. kasmet augo ir buvo pasiekęs 13,2 tūkst. (2 kartus daugiau lyginant 2005 m.), tačiau 2009 m. smuko 43% - iki 7,5 tūkst. Nuo 2010 m. vėl stebimas augimas, tačiau 2011 m. turistų skaičius dar nesiekė 2007 m. lygio. Iki 2008 m. Šilutės r. savivaldybė buvo populiarsnė tarp Lietuvos gyventojų, tačiau 2011 m. buvo pirmieji metai, kuomet užsieniečiams buvo suteikta daugiau nakvynių nei Lietuvos gyventojams – atitinkamai 62% ir 38%. Šią situaciją lėmė tiek augantis užsienio svečių skaičius, tiek ilgėjanti jų viešnagės trukmė savivaldybėje, tuo tarpu vietinių turistų viešnagės nuo 2009 m. trumpėja.

Turizmo paklausos įvertinimui išskaičiuotas santykinis rodiklis – suteiktų nakvynių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų. Pagal šį rodiklį Šilutės r. savivaldybė 3 kartus atsilieka nuo šalies vidurkio, tačiau tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių nusileidžia tik Klaipėdos r. savivaldybei. Šilutės r. savivaldybė tarp šių savivaldybių išsiskiria turistų struktūra – visose dominuoja vietiniai turistai, tuo tarpu Šilutės r. savivaldybėje didesnę dalį sudaro užsieniečiai.

Turizmo sektoriaus paklausoje ryškus sezoniškumas – pagrindiniai turistų srautai į savivaldybę atvyksta vasarą. Tačiau 2005 m. ir 2011 m. palyginimas rodo, kad sezoniniai svyravimai mažėja. 2005 m. vasaros mėnesiais Šilutės r. savivaldybės apgyvendinimo įstaigos suteikė 64% per metus suteiktų nakvynių, 2011 m. ši dalis sumažėjo iki 41% ir buvo artima šalies vidurkiui (40%). Lyginant su Klaipėdos apskrities vidurkiui, kur būdingas santykinai didesnis sezoniškumas, Šilutės r. savivaldybėje vasaros metu suteikiamų nakvynių dalis yra 16 procentinių punktų mažesnė (Klaipėdos apskrityje vasarą suteikiama 57% metinio nakvynių skaičiaus).

Paveikslas 35. Sezoniškumas

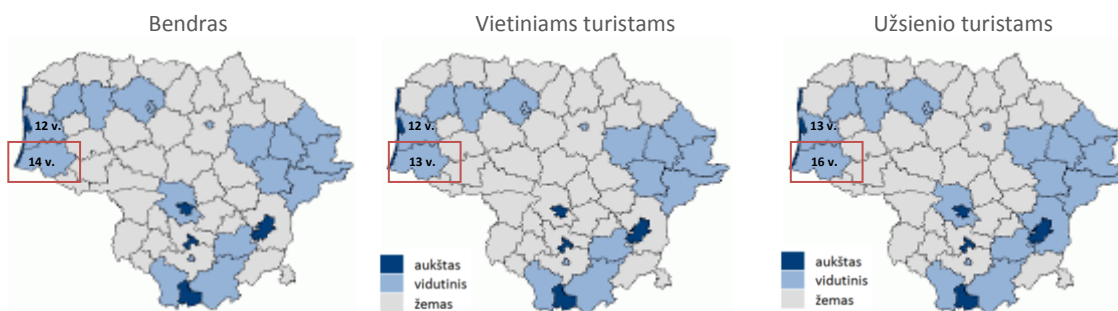

Šaltinis. Statistikos departamentas

2011 m. buvo atlikta Lietuvos savivaldybių turistinio potencialo vertinimo studija¹², kurioje, išanalizavus svarbiausias su turizmu susijusias sritis (paslaugų ir infrastruktūros išvystymas, turizmo ištekliai, vietovės statusas), visos savivaldybės suskirstytos į 3 grupes: aukšto turistinio potencialo, vidutinio turistinio potencialo ir žemo turistinio potencialo. Pagal turistinį potencialą Šilutės r. savivaldybė tarp Lietuvos savivaldybių užima 14-ą vietą ir yra priskiriama vidutinio turistinio potencialo vietovėms. Aukštas turizmo potencialas yra 7-niose savivaldybėse, kurios yra aiškiai atitrūkę nuo kitų vietovių, tai visi kurortai ir 3 didieji miestai – Vilnius, Kaunas ir Klaipėda. Pagal geografinį išsidėstymą net 3 aukšto turistinio potencialo savivaldybės yra Klaipėdos apskrityje – tai Palanga, Neringa ir Klaipėdos miestas.

¹² Lietuvos turizmo potencialo įvertinimo, nustatant didžiausias turistinės traukos vietas ir jų panaudojimo prioritetus, studija, 2011

Paveikslas 36. Lietuvos vietovių turistinis potencialas (patrauklumas)

Šaltinis. Lietuvos turizmo potencialo įvertinimo, nustatant didžiausias turistinės traukos vietas ir jų panaudojimo prioritetus, studija, 2011

Didelių skirtumų pagal savivaldybių patrauklumo vietiniams ir tarptautiniams turistams nėra – Šilutės r. savivaldybė tiek pagal patrauklumą vietiniams, tiek ir tarptautiniams turistams priskiriamas vidutinio turistinio potencialo grupei, tačiau šiek tiek aukštesnę vietą tarp šalies savivaldybių užima pagal vietinio turizmo potencialą (tarptautinis – 16 vieta, vietinis – 13 vieta). Lyginant su Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybė vertinama geriau nei Skuodo r. ir Kretingos r. savivaldybės (kurios priskiriamos žemo turistinio potencialo grupei), tačiau nusileidžia Klaipėdos r. savivaldybei bei visoms aukšto turistinio potencialo savivaldybėms.

Paveikslas 37. Atskirų turizmo sričių vertinimas

Šaltinis. Lietuvos turizmo potencialo įvertinimo, nustatant didžiausias turistinės traukos vietas ir jų panaudojimo prioritetus, studija, 2011

Lentelė 2. Šilutės r. savivaldybės turistinio patrauklumo vertinimo rezultatai

	Klaipėdos miestas	Klaipėdos rajonas	Kretingos rajonas	Neringa	Palangos miestas	Skuodo rajonas	Šilutės r. savivaldybė	Klaipėdos miestas	Klaipėdos rajonas	Kretingos rajonas	Neringa	Palangos miestas	Skuodo rajonas	Šilutės r. savivaldybė
	Reikšmė							Vieta						
TURIZMO PASLAUGOS IR INFRASTRUKTŪRA	28,10	9,43	4,74	26,52	28,72	4,17	8,27	4	16	40	5	3	48	22
Maitinimo paslaugos	0,71	0,24	0,35	5,00	3,12	0,35	0,29	6	32	15	1	2	15	23

	Klaipėdos miestas	Klaipėdos rajonas	Kretingos rajonas	Neringa	Palangos miestas	Skuodo rajonas	Šilutės r. savivaldybė	Klaipėdos miestas	Klaipėdos rajonas	Kretingos rajonas	Neringa	Palangos miestas	Skuodo rajonas	Šilutės r. savivaldybė
	Reikšmė							Vieta						
Apgyvandinimo paslaugos	0,11	0,13	0,01	5,00	3,79	0,02	0,05	13	9	47	1	2	37	25
Susisiekimo paslaugos	4,80	2,40	2,40	1,20	3,60	1,20	2,40	2	10	10	38	3	38	10
Turizmo informavimo paslaugos	8,25	3,57	0,00	6,71	4,91	1,88	3,55	4	16	52	7	9	37	17
Kelionių organizavimo paslaugos	1,20	1,71	0,02	0,44	0,41	0,00	0,92	14	6	47	37	38	51	20
Turistų srutai	1,02	0,04	0,01	0,36	1,49	0,01	0,08	5	29	41	7	3	41	15
Personalas	0,63	0,02	0,05	0,08	0,05	0,00	0,04	3	19	11	7	11	32	13
Turizmo infrastruktūros objektai	11,38	1,33	1,90	7,72	11,35	0,72	0,94	3	26	18	7	4	44	36
TURIZMO IŠTEKLIAI	8,06	8,84	4,87	10,11	9,02	4,01	8,53	7	3	31	1	2	53	4
Patrauklus klimatas	0,96	0,95	0,95	1,00	0,96	0,85	0,93	5	7	7	1	5	52	12
Vaizdingas kraštovaizdis	4,54	4,89	0,87	6,50	5,46	0,51	4,59	5	3	40	1	2	54	4
Aplinkos kokybė	1,83	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	55	1	1	1	1	1	1
Kultūros objektai	0,74	0,50	0,55	0,11	0,10	0,15	0,51	3	11	7	50	51	47	10
STATUSO KRITERIJUS														
Kurortinė teritorija	2,79	3,45	3,45	21,00	20,76	3,35	3,43	53	11	11	1	3	45	15
Saugomos teritorijos	9,98	10,76	0,95	28,60	6,00	1,12	10,09	8	6	41	1	16	34	7
UNESCO pasaulio kultūros paveldas	4,44	0,50	0,55	0,66	0,10	0,15	0,51	2	14	10	6	51	48	13
TURISTINIS PATRAUKLUMAS	45,30	24,14	9,69	76,78	55,58	8,80	22,30	7	12	41	2	3	49	14
VIETINIS	44,51	24,77	8,37	80,44	50,21	8,04	23,22	6	12	42	1	4	43	13
TARPTAUTINIS	46,09	23,51	11,01	73,12	60,94	9,55	21,37	7	13	43	2	3	52	16

Šaltinis. Lietuvos turizmo potencialo įvertinimo, nustatant didžiausias turistinės traukos vietas ir jų panaudojimo prioritetus, studija, 2011

Aukščiau pateikti turizmo potencialo vertinimo pagal svarbiausias veiksmų grupes rezultatai (žr. Paveikslas 37, Lentelė 2). Šilutės r. savivaldybė pagal turizmo išteklių ir savivaldybės statuso rodiklius priskiriama prie geriausiai vertinamų šalies savivaldybių. Pagrindinės stiprybės – vaizdingas kraštovaizdis (vandenینگumas ir miškingumas) ir saugomų teritorijų gausa. Pagal turizmo infrastruktūros ir paslaugų išvystymą savivaldybė priskiriama prie vidutinių, žemiausią vietą lyginant su kitomis šalies savivaldybėmis Šilutės r. savivaldybė užima pagal turizmo infrastruktūros objektų vertinimą, kuris atspindi įrengtų turistinių trasų, takų ir maudyklių skaičių bei investicijas 2004-2011 m. laikotarpiu.

3. ŠVIETIMAS

3.1. Švietimo įstaigų tinklas ir personalas

2012 m. spalio 1 d. datai¹³ Šilutės r. savivaldybėje veikė 36 formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigos: 8 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, 22 bendrojo ugdymo įstaigos (šiuose skaičiuose: 2 pradinės mokyklos, 11 pagrindinių mokyklų, 2 specialiosios mokyklos, 2 vidurinės mokyklos, 5 gimnazijos), 2 neformaliojo arba bendrąjį ugdymą papildančio ugdymo įstaigos (Šilutės r. vaikų meno mokykla, Šilutės sporto mokykla), 3 profesinio mokymo įstaigos bei 1 švietimo pagalbos įstaiga (Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnyba).

Lentelė 3. Vaikų ir jaunimo skaičiaus pokytis

	Vaikų (0-14 m.) dalis gyventojų skaičiuje			Jaunimo (15-19 m.) dalis gyventojų skaičiuje		
	2001	2012	Pokytis	2001	2012	Pokytis
Lietuvos Respublika	686,9	448,2	-35%	263,9	201,9	-23%
Klaipėdos apskritis	77,7	52,1	-33%	30,2	22,4	-26%
Klaipėdos m. sav.	34,1	23,7	-31%	15,2	9,0	-41%
Klaipėdos r. sav.	10,3	9,1	-11%	3,7	3,7	1%
Kretingos r. sav.	10,0	6,6	-34%	3,5	3,2	-7%
Neringos sav.	0,5	0,4	-24%	0,2	0,2	6%
Palangos m. sav.	3,5	2,1	-38%	1,3	1,0	-25%
Skuodo r. sav.	6,0	3,0	-51%	1,9	1,7	-9%
Šilutės r. sav.	13,3	7,3	-45%	4,5	3,6	-21%

Šaltinis. Statistikos departamentas

Švietimo sistemos paslaugų poreikį lemia demografiniai procesai ir gyventojų sudėties pokyčiai. Šilutės r. savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje bei Klaipėdos apskrityje, ryški vaikų ir jaunimo skaičiaus mažėjimo tendencija, todėl mažėja švietimo įstaigų apkrovimas ir poreikis. Per 2001-2012 m. vaikų (0-14 m.) skaičius savivaldybėje sumažėjo 45% (6 tūkst.), jaunimo (15-19 m.) skaičius – 21% (0,9 tūkst.). Pagal vaikų skaičiaus mažėjimo tempus Šilutės r. savivaldybė ženkliai lenkia šalies vidurkį, o tarp Klaipėdos apskrities savivaldybių sparčiau vaikų mažėja tik Skuodo r. savivaldybėje.

¹³ Atviros informavimo konsultavimo orientavimo sistemos (AIKOS duomenų bazė) informacija

Jaunimo skaičius savivaldybėje mažėja lėčiau nei vidutiniškai šalyje, tačiau yra spartesnis nei kitose Klaipėdos apskrities rajoninėse savivaldybėse.

Mažėjant potencialių besimokančiųjų skaičiui yra optimizuojamas savivaldybės švietimo įstaigų tinklas. Pagrindiniai pokyčiai vyksta bendrojo ugdymo įstaigų lygyje – per 2005-2012 m. bendrojo ugdymo mokyklų skaičius sumažėjo nuo 30 iki 22. Pagal „Mokyklų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo, pertvarkymo, struktūrinių pertvarkymų planą 2012-2015 metams“ savivaldybėje planuojami žemiau pateikti (žr. Lentelė 4) švietimo įstaigų pokyčiai.

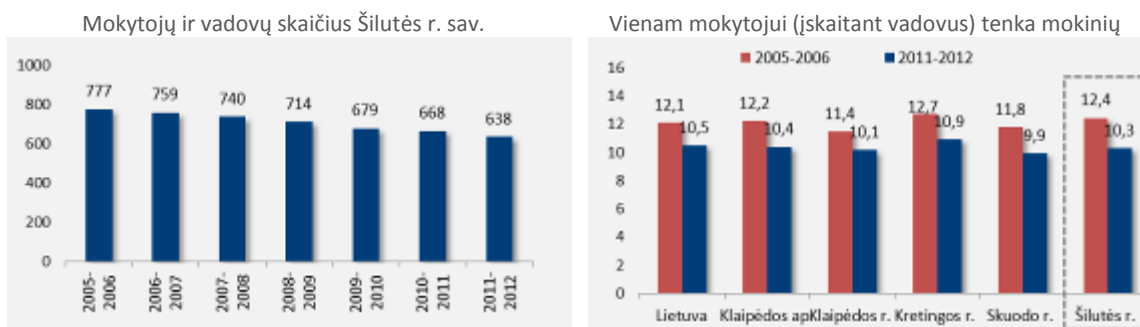
Lentelė 4. Planuojami švietimo įstaigų pokyčiai Šilutės r. sav. 2012-2015 metams

Mokyklos pavadinimas	Reorganizavimas
Kintų vidurinė mokykla	Po 2014-2015 m. reorganizacijos mokykla taps pagrindine.
Vainuto vidurinė mokykla	Po 2013-2014 m. reorganizacijos nutraukiama Gorainių sk. veikla; mokykla tampa gimnazija arba pagrindine.
Žemaičių Naumiesčio gimnazija	2012 m. prijungta Degučių pagrindinė mokykla; Šylių skyrius prijungtas prie Žemaičių Naujamiesčio mokyklos-darželio.
Šilutės Pamaro pagrindinė mokykla	2012 m. prijungta Šilutės pagrindinė mokykla; nutrauktas pradinio ugdymo programų vykdymas Naujakurių skyriuje.
Degučių pagrindinė mokykla	2012 m. prijungta prie Žemaičių Naujamiesčio gimnazijos.
Katyčių pagrindinė mokykla	Po 2013 m. reorganizacijos nutraukiamas pradinio ugdymo programų vykdymas Stubrių skyriuje.
Juknaičių pagrindinė mokykla	Po 2014 m. reorganizacijos prijungiama Pašyšių pagrindinė mokykla.
Pašyšių pagrindinė mokykla	Po 2014 m. reorganizacijos prijungiama prie Juknaičių pagrindinės mokyklos.
Šilutės pradinė mokykla	2012 m. prijungta prie Šilutės Pamaro pagrindinės mokyklos.
Žemaičių Naumiesčio mokykla-darželis	2012 m. prijungta Žemaičių Naumiesčio gimnazijos Šylių skyrius.

Šaltinis. Mokyklų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo, pertvarkymo, struktūrinių pertvarkymų planas 2012-2015 metams (Šilutės r. savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 23 d. sprendimas Nr. T1-332)

Šilutės r. savivaldybės administracijos duomenimis, švietimo įstaigose dirba 880 pedagoginių darbuotojų, šiame skaičiuje didžioji dalis dirba bendrojo ugdymo įstaigose. Per 2005/2006-2011/2012 mokslo metų laikotarpį bendrojo ugdymo įstaigose mokytojų ir vadovų skaičius sumažėjo 18% - nuo 777 iki 638 (palyginimui, šalyje sumažėjo 16%). Vienam mokytojui (įskaitant vadovus) vidutiniškai tenka 10,3 mokinių, t.y. 2-iem mokiniams mažiau nei 2005/2006 mokslo metais. Tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių šis skaičius svyruoja 1 procento ribose. Šilutės r. savivaldybėje mokinių skaičius, tenkantis vienam mokytojui, yra nežymiai mažesnis nei vidutiniškai šalyje ar apskrityje, o lyginant su rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis – yra mažesnis nei Kretingos r., tačiau didesnis nei Klaipėdos r. ar Skuodo r. savivaldybėse.

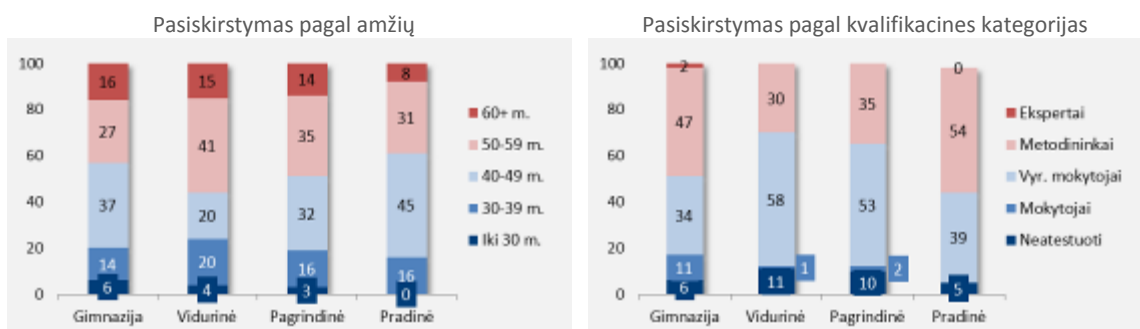
Paveikslas 38. Bendrojo ugdymo įstaigų personalas

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šalyje akcentuojamos 2 pagrindinės su švietimo personalu susiję problemos – personalo amžiaus struktūra bei kvalifikacija – aktualios ir Šilutės r. savivaldybėje. Jaunų, iki 30 metų amžiaus, mokytojų dalis savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose svyruoja nuo 0% pradinėse mokyklose iki 6% gimnazijose. Gimnazijose ir pradinėse mokyklose didžiausią dalį sudaro 40-49 metų amžiaus specialistai, vidurinėse ir pagrindinėse mokyklose – 50-59 metų amžiaus specialistai. Savivaldybės švietimo įstaigose daugėja pensijinio amžiaus dirbančių mokytojų: 79 (2011 m.), 68 (2010 m.), 53 (2009 m.).

Paveikslas 39. Bendrojo ugdymo įstaigų personalo sudėtis Šilutės r. sav. (2011), %

Šaltinis. Švietimo ir mokslo ministerija. Lietuvos švietimas regionuose 2012

Tarpusavyje lyginant Klaipėdos rajoninių savivaldybių mokytojų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes, Šilutės r. savivaldybė išsiskiria kaip turinti santykinai mažiau jaunų specialistų vidurinėse ir pagrindinėse mokyklose (žr. Lentelė 5) bei daugiausiai vyresnių nei 50 metų amžiaus specialistų vidurinėse mokyklose.

Lentelė 5. Mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes ir kvalifikacijos kategorijas (2011), %

	Gimnazija	Vidurinė	Pagrindinė	Pradinė	Gimnazija	Vidurinė	Pagrindinė	Pradinė
Amžiaus grupės	Iki 30 m.				50 m. ir daugiau			
Klaipėdos r.	8	6	8	0	46	46	45	50
Kretingos r.	4	8	4	6	43	47	48	34
Skuodo r.	2	6	8	8	43	52	67	42
Šilutės r.	6	4	3	0	43	56	49	39
Kvalifikacinė kategorija	Neatestuoti				Metodininkai ir ekspertai			
Klaipėdos r.	3	1	14	17	36	37	12	0
Kretingos r.	4	5	7	8	37	44	33	28
Skuodo r.	8	6	9	0	43	50	21	29
Šilutės r.	6	10	10	5	53	30	38	56

Šaltinis. Švietimo ir mokslo ministerija. Lietuvos švietimas regionuose 2012, Šilutės r. savivaldybės administracija

Aktualus mokytojų kvalifikacijos klausimas bendrojo ugdymo mokyklose: priešmokyklinio ugdymo ir 1-4 klasėse su aukštesniu išsilavinimu dirba 94,2%, su aukštesniu – 5,8%, 5-12 klasėse atitinkamai 94,8% ir 4% mokytojų. Pedagogo kvalifikaciją 100% yra įgiję priešmokyklinio ugdymo ir 1-4 klasių ir 69% 5-12 klasių mokytojų. Dėstomo dalyko kvalifikaciją turi 93,8% mokytojų, dirbančių 5-12 klasėse, ir 97,1% priešmokyklinio ugdymo ir 1-4 klasėse dirbančių specialistų. Su bendru viduriniu išsilavinimu, bebaigią studijas, 5-12 klasėse dirba 6 mokytojai (lietuvių ir anglų kalbų, informacinių technologijų, neformaliojo ugdymo).

Atestuočių mokytojų dalis savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose yra 90,5%. Didžiausia neatestuočių mokytojų dalis yra vidurinėse ir pagrindinėse mokyklose (po 10%), nes ženkli mokytojų dalis turi mažesnę nei 4 metų pedagoginį darbo stažą (vidurinėse mokyklose 66,7%, pagrindinėse – 33,3%). Vidurinėse ir pagrindinėse mokyklose mažiausia aukščiausios kvalifikacijos mokytojų dalis (metodininkų dalis vidurinėse – 30%, pagrindinėse – 38%; ekspertų nėra). Didžiausia metodininko kvalifikaciją turinčių mokytojų dalis yra pradinėse mokyklose (56%), o eksperto kvalifikaciją – gimnazijose (2%). Lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities rajoninėmis savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybėje prasčiausia situacija yra vidurinėse mokyklose (didžiausia neatestuočių mokytojų dalis, mažiausia aukščiausios kvalifikacijos mokytojų dalis), tačiau geresnė situacija yra pradinėse mokyklose bei gimnazijose (didžiausia aukščiausios kvalifikacijos mokytojų dalis).

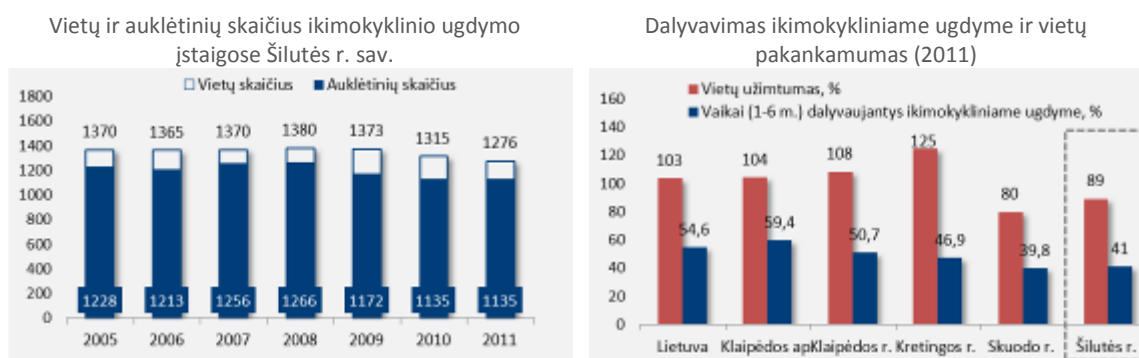
Švietimo pagalbos tarnyba vykdo „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“ projektą. Išbandytos naujos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo formos:

- „Supervizija“ (profesinės praktikos konsultavimas) ;
- „Mini mokymai“ (trumpalaikiai 3-jų dienų mokymai mokyklos aplinkoje);
- Paramos kolegai modelis;
- Pedagogų stažuotės Lietuvoje.
- VŠĮ „Mokyklų tobulinimo centro“ programa „Renkuosi mokyt!“.

3.2. Ikimokyklinis ugdymas

Šilutės r. savivaldybėje veikia 13 įstaigų, kuriose organizuojamas ikimokyklinis ugdymas: 8 lopšeliai-darželiai, 4 bendrojo ugdymo mokyklos, 1 mokykla-darželis. Savivaldybėje pilnai tenkinamas ikimokyklinio ugdymo poreikis – visi pageidaujantys gali lankyti pasirinktą ikimokyklinio ugdymo įstaigą. Priešmokyklinį ugdymą teikia 11 bendrojo ugdymo mokyklų ar skyrių, 8 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, mokykla-darželis. Siekiant išplėsti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo galimybes, sudaroma galimybė lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas, pasirenkant įvairių grupių darbo laiką; kuriamos mišrios priešmokyklinio ugdymo grupės bendrojo ugdymo mokyklose.

Paveikslas 40. Ikimokyklinio ugdymo vietos

Šaltinis. Statistikos departamentas

Per 2005-2011 m. laikotarpį ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius nepasikeitė, tačiau nuo 2009 m. planinių vietų skaičius šiose įstaigose mažėja. 2011 m. ikimokyklinio

ugdymo įstaigose buvo 1276 vietos, t.y. 97-iomis arba 7% mažiau nei 2008 m. Savivaldybėje vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra didesnis nei faktiškai juos lankančių vaikų skaičius – 2011 m. vietų užimtumas siekė 89%. Tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių ikimokyklinio ugdymo įstaigų vietos nepilnai užpildomos Šilutės r. ir Skuodo r. savivaldybėse, o Klaipėdos r. ir, ypač, Kretingos r. savivaldybėse ikimokyklinių įstaigų trūksta.

2011 m. Šilutės r. savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė 1135 vaikai, tai sudaro 41% 1-6 metų amžiaus savivaldybėje gyvenančių vaikų skaičiaus. Pagal vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalį Šilutės r. savivaldybė ženkliai atsilieka nuo šalies ir apskrities vidurkio (13-14 procentinių punktų). Rajoninėms savivaldybėms būdingas žemesnis vaikų dalyvavimas ikimokykliniame ugdyme. Lyginant su Klaipėdos apskrities rajoninėmis savivaldybėmis, mažesnė nei Šilutės r. savivaldybėje vaikų dalis lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas tik Skuodo r. savivaldybėje.

3.3. Bendrasis mokyklinis ugdymas

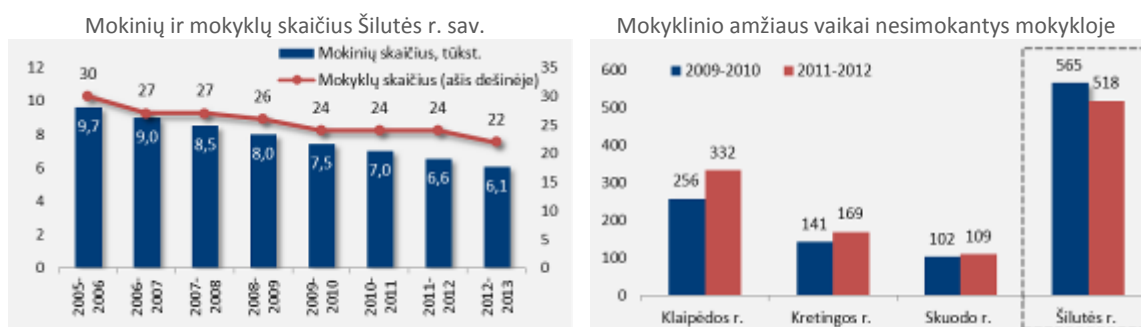
Optimizuojant bendrojo ugdymo įstaigų tinklą Šilutės r. savivaldybėje mokyklų skaičius per 2005-2012 m. sumažėjo nuo 30-ies iki 22-ų. 2012 m. spalio 1 d. datai savivaldybėje buvo 2 pradinės mokyklos, 11 pagrindinių mokyklų, 2 specialiosios mokyklos, 2 vidurinės mokyklos, 5 gimnazijos:

Pradinės mokyklos:	Pagrindinės mokyklos:	Vidurinės mokyklos:	Gimnazijos:
- Žemaičių Naumiesčio mokykla-darželis, - Žibų pradinė mokykla.	- Martyno Jankaus pagrindinė m., - Pamaro pagrindinė m., - Gardamo pagrindinė m., - Juknaičių pagrindinė m., - Katyčių pagrindinė m., - Pašyšių pagrindinė m., - Rusnės pagrindinė m., - Saugų Jurgio Mikšo pagrindinė m., - Traksėdžių pagrindinė m., - Usėnų pagrindinė m., - Vilkyčių pagrindinė m., - Rusnės specialioji m., - Švėkšnos specialioji m.	- Kintų vidurinė mokykla, - Vainuto vidurinė mokykla.	- Šilutės pirmoji gimnazija, - Švėkšnos "Saulės" gimnazija, - Žemaičių Naumiesčio gimnazija, - Vydūno gimnazija, - Šilutės jaunimo ir suaugusiųjų mokymo centras.

2012/2013 mokslo metais Šilutės r. savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 6,1 tūkst. mokinių. Lyginant su 2005/2006 mokslo metais, mokinių skaičius sumažėjo

daugiau kaip trečdaliu (37% arba 3,6 tūkst.). Vidutinis mokinių skaičius mokykloje, lyginant su 2005/2006 mokslo metais, sumažėjo 15% - nuo 322 iki 274 mokinių (palyginimui, šalyje sumažėjo 14%).

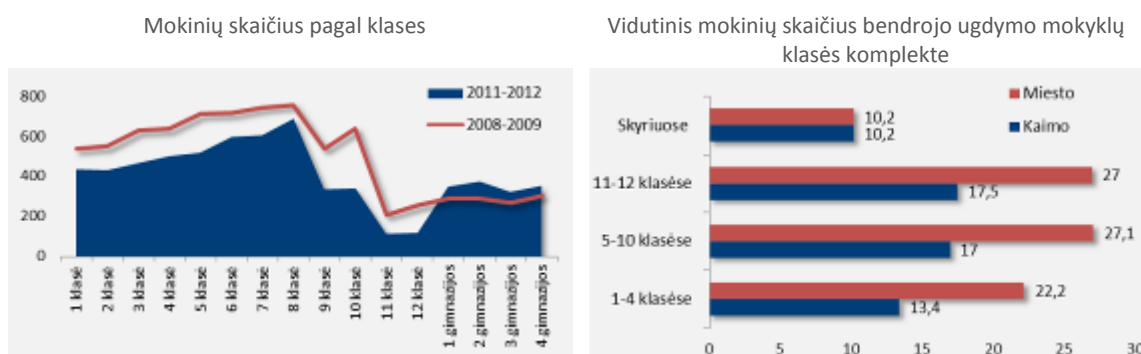
Paveikslas 41. Bendrojo ugdymo aprėptis

Šaltinis. Statistikos departamentas, Šilutės rajono savivaldybės administracija

Šiek tiek daugiau nei 500 mokyklinio amžiaus vaikų nelanko bendrojo ugdymo mokyklų, pagrindinė nelankymo priežastis – išvykę iš šalies. Lyginant su rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybėje yra didžiausias mokyklos nelankančių vaikų skaičius, tačiau per 2009/2010-2011/2012 mokslo metus Šilutės r. savivaldybėje šių vaikų skaičius sumažėjo, tuo tarpu kitose savivaldybėse – išaugo.

Paveikslas 42. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai Šilutės r. savivaldybėje

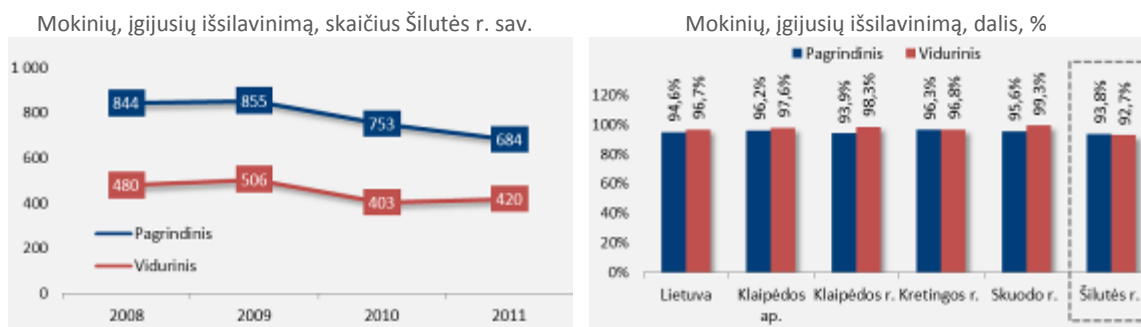

Šaltinis. Statistikos departamentas, Šilutės rajono savivaldybės administracija

1-4 klasių mokiniai sudaro 27% mokinių skaičiuje, 5-10 klasių mokiniai – 47%, 11-12 klasių mokiniai – 3%, gimnazijos klases lanko 21% mokinių (11% - 1-2 gimnazijos klases, 10% - 3-4 gimnazijos klases). Mažėjant mokyklinio amžiaus vaikų skaičiui savivaldybėje besimokančiųjų skaičius visose klasėse mažėja, išimtis tik gimnazijos klases, kur mokinių skaičius per 2008/2009-2011/2012 mokslo metus išaugo 23%. Vidutinis

mokinių skaičius klasėje yra gausiausias 5-12 klasėse – mieste svyruoja apie 27 mokinius klasėje, kaime – apie 17 mokinių. Pradinėse klasėse vidutinis mokinių skaičius yra mažesnis – mieste 22 mokiniai, kaime 13 mokinių.

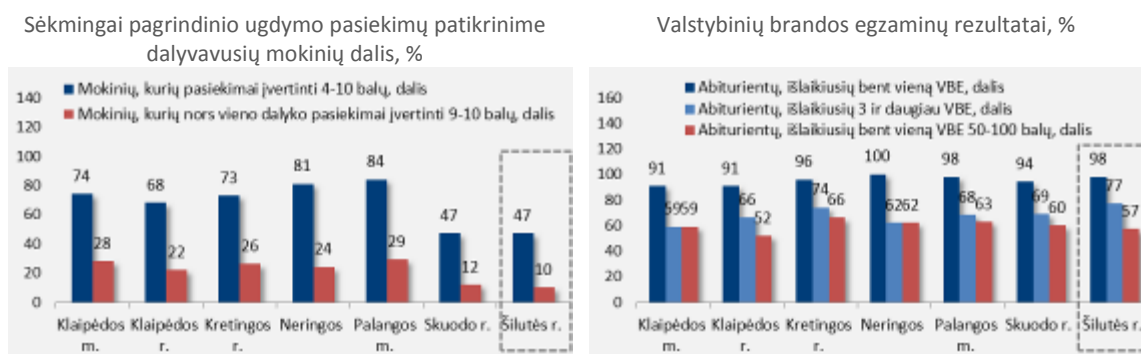
Paveikslas 43. Mokiniai įgiję išsilavinimą

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės r. savivaldybėje 2011 m. pagrindinį išsilavinimą įgijo 684 mokiniai, o 45 besimokiusieji išsilavinimo neįgijo. Lyginant su 2008 m., pagrindinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis sumažėjo nuo 95,8% iki 93,8%, atitinkamai išaugo pagrindinio išsilavinimo neįgijusių mokinių dalis – nuo 4,2% iki 6,2%. Vidurinį išsilavinimą 2011 m. Šilutės r. savivaldybėje įgijo 420 mokinių, brandos atestato negavo 33 mokiniai. Per 2008-2011 m., besimokiusiųjų, tačiau vidurinio išsilavinimo neįgijusių, mokinių dalis išaugo nuo 3,2% iki 7,3%, atitinkamai sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis – nuo 96,8% iki 92,7%. 2009-2011 m. pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo įgijimo lygis Šilutės r. savivaldybėje buvo žemiausias Klaipėdos apskrityje ir nesiekė šalies vidurkio (2011 m. vidurinio išsilavinimo įgijimo lygis buvo 4 procentiniais punktais žemesnis, pagrindinio išsilavinimo – 0,8 procentinio punkto žemesnis).

Paveikslas 44. Bendrojo ugdymo rezultatai (2011)

Šaltinis. Švietimo ir mokslo ministerija. Lietuvos švietimas regionuose 2012

Pagrindinio ugdymo kokybės problemą Šilutės r. savivaldybėje patvirtina mokinių pasiekimų patikrinimo rezultatai. Savivaldybėje yra viena mažiausių sėkmingai (įvertinti 4-10 balų) pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime dalyvavusių mokinių dalis (47%, šalies vidurkis – 74%) bei mažiausia mokinių, kurių nors vieno dalyko pasiekimai buvo įvertinti 9-10 balų, dalis (10%, šalies vidurkis – 28%).

Šilutės r. savivaldybės rezultatų palyginimas pagal mokymo įstaigos tipą atskleidžia, kad didžiausios problemos yra pagrindinėse ir vidurinėse mokyklose, kur sėkmingai pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime dalyvavusių mokinių dalis tesiekia 28%, tuo tarpu gimnazijose – 68%. Vertinant vidurinio ugdymo kokybę pagal abiturientų rezultatus laikant valstybinius brandos egzaminus 2011 m., Šilutės r. savivaldybė lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis yra tarp pirmaujančių – bent vieną egzaminą teigiamai išlaikė 98% abiturientų (t.y. 7 procentiniais punktais daugiau nei šalyje), tris ir daugiau egzaminų išlaikė 77% abiturientų (t.y. 18 procentinių punktų daugiau nei šalyje). Tačiau įvertinus abiturientų, kurie bent viename valstybiniame brandos egzamine gavo 50-100 balų, dalį, Šilutės r. savivaldybė tarp Klaipėdos apskrities savivaldybių lenkia tik Klaipėdos r. savivaldybę ir nuo šalies vidurkio atsilieka 2 procentiniais punktais.

3.4. Aprūpinimas

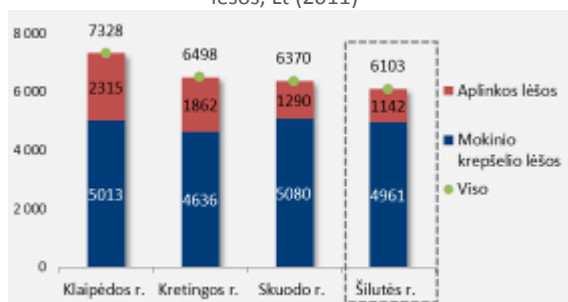
Savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklos finansuojamos iš dviejų pagrindinių šaltinių: valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos (mokinio krepšelis) ir savininko teises ir pareigas įgyvendinančios savivaldybės asignavimų (ugdymo aplinkos lėšos). Mokinio krepšelio lėšos naudojamos ugdymo reikmėms, o savivaldybė išlaiko mokyklos pastatus ir aptarnaujantį personalą, vežioja mokinius, aprūpina mokyklą baldais ir kitu inventoriumi.

2011 m. duomenimis Šilutės r. savivaldybėje vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui teko 6103 Lt lėšų, šiame skaičiuje 4961 Lt (81%) sudarė mokinio krepšelio lėšos, 1142 Lt (19%) aplinkos lėšos. Kaimo mokiniams vidutiniškai tenka 45% daugiau

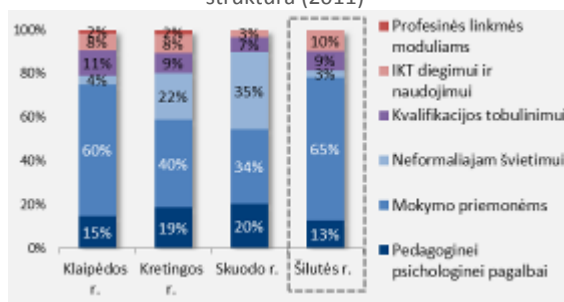
lėšų nei miesto mokiniams – atitinkamai 7270 Lt/mokiniui ir 5026 Lt/mokiniui. Lyginant su Klaipėdos apskrities rajoninėmis savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybėje vidutinis vieno mokinio bendrojo ugdymo finansavimas yra mažiausias.

Paveikslas 45. Finansavimas

Vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui tenkančios lėšos, Lt (2011)

Mokymo reikmėms panaudotų mokinio krepšelio lėšų struktūra (2011)

Šaltinis. Švietimo ir mokslo ministerija. Lietuvos švietimas regionuose 2012

2011 m. bendra panaudota mokinio krepšelio lėšų suma savivaldybėje siekė 1,4 mln. Lt. 65% šios sumos skirta mokymo priemonėms, 13% pedagoginei psichologinei pagalbai, 10% - informacinėms technologijoms, 9% kvalifikacijos kėlimui, 3% - neformaliajam švietimui. Tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių Šilutės r. savivaldybė išsiskiria kaip didžiausių mokinio krepšelio lėšų dalį skirianti mokymo priemonėms bei informacinėms technologijoms, tačiau santykinai mažiau lėšų skiriama neformaliajam švietimui, pedagoginei psichologinei pagalbai, profesinės linkmės moduliams.

Šilutės r. savivaldybėje vienam mokiniui tenka 13,1 m² bendro mokyklos ploto (0,8 m² daugiau nei vidutiniškai šalyje). Lyginant su 2007 m., vienam mokiniui tenkantis plotas išaugo 3 m². Tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių didesnis plotas mokiniui tenka tik Klaipėdos r. savivaldybėje.

Lentelė 6. Materialinio aprūpinimo rodikliai (2011)

	Lietuva	Klaipėdos r.	Kretingos r.	Skuodo r.	Šilutės r.
Vienam mokiniui tenkantis bendras mokyklos patalpų plotas, m ²	12,3	13,4	11,2	12,2	13,1
Mokyklų, turinčių interaktyviųjų lentų, dalis	52%	26%	53%	8%	41%
Kompiuterių skaičius tenkantis 100-ai mokinių, vnt.	18,2	19,5	18,6	22,1	20,8
Mokyklų autobusų skaičius, vnt.	813	19	18	14	23
Geltonųjų autobusų skaičius, vnt.	532	13	9	11	14

Šaltinis. Švietimo ir mokslo ministerija. Lietuvos švietimas skaičiais 2012: Bendrasis ugdymas

2011 m. duomenimis savivaldybėje šimtui mokinių teko 20,8 kompiuteriai, t.y. 2,6 kompiuteriais daugiau nei vidutiniškai šalyje. Tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių Šilutės r. savivaldybę lenkia tik Skuodo r. savivaldybė. Šilutės r. savivaldybėje 41% mokyklų turi interaktyviųjų lentų, t.y. 11 procentinių punktu mažesnė mokyklų dalis nei vidutiniškai šalyje. Tačiau šalies vidurkį viršija tik Kretingos r. savivaldybė, o Skuodo r. savivaldybėje interaktyviųjų lentų turi tik 8% mokyklų, Klaipėdos r. savivaldybėje – 26%.

Šilutės r. savivaldybėje 2011/2012 mokslo metais 34,2% mokinių į mokyklą buvo vežiojami mokykliniais autobusais. Lyginant su 2009/2010 mokslo metais vežiojamų mokinių dalis padidėjo 1,3 procentinio punkto. Pagal mokyklų apsirūpinimą autobusais Šilutės r. savivaldybė pirmuoja tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių – turi 23 mokyklų autobusus, 14 geltonųjų autobusų.

Per 2005-2012 m. Šilutės r. savivaldybėje švietimo įstaigų pastatų ir patalpų renovacijai skirta 60,1 mln. Lt lėšų. Intensyviausiai investuota 2006-2008 m., kuomet renovacijai buvo skiriama vidutiniškai 11,5 mln. Lt per metus, o vėliau investicijų poreikis renovacijai sumažėjo ir 2012 m. siekė 3,2 mln. Lt.

2012 m. duomenimis „Mokyklų tobulinimo programos plus“ projektuose dalyvauja 12 bendrojo ugdymo mokyklų (iš viso skirta 1,6 mln. Lt):

- 4 gimnazijos, dalyvaujančios projekte „Technologijų, menų, gamtos mokslų mokymo infrastruktūra“, kabinetams atnaujinti gavo įrangos už 726 560 Lt.
- 4 mokyklos projekto „Bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekų modernizavimas“ dėka atnaujino bibliotekas įranga ir baldais už 104 180 Lt.
- 8 mokyklos, dalyvaujančios projekte „Bendrojo lavinimo mokyklų modernizavimas“, mokytojo darbo vietos gerinimui gavo įrangos už 285 570 Lt.
- JSMC projekto „Jaunimo aplinkos mokyklos pritaikymas“ dėka mokymo priemonėms, baldams ir organizacinei technikai gavo 131 307 Lt, dalyvaujant projekte „Suaugusiųjų švietimo institucijų modernizavimas plėtojant universalius daugiafunkcinius centrus“ renovacijai skirta 332 000 Lt.

Savivaldybės švietimo įstaigų dalyvavimas kituose ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamuose projektuose:

- 3 mokyklos dalyvauja projekte „Mokyklų struktūros valdymo tobulinimas“;
- 2 mokyklos dalyvauja projekte „Besimokančių mokyklų tinklai-2“ ir „Besimokančių mokyklų tinklai-3“;
- 2 švietimo įstaigos partnerio teisėmis dalyvauja projekte „Pedagoginių psichologinių tarnybų infrastruktūros, švietimo įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų, logopedų darbo aplinkos modernizavimas“;
- 1 specialioji mokykla dalyvauja projekte „Specialiųjų mokyklų pertvarka, metodinių centrų steigimas“;
- 13 švietimo įstaigų partnerio teisėmis dalyvauja projekto „Ikmokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ įgyvendinime;
- 18 mokyklų dalyvauja projekte „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra“;
- 4 mokyklos dalyvavo projekto „TAPK“ programoje „Tu ir aš – kartu mes galia“;
- 11 mokyklų dalyvauja prevenciniuose projektuose ir programose (LIONS QUEST, Saugi mokykla, OLWEUS);
- 9 švietimo įstaigos dalyvauja tarptautiniuose daugiašalės partnerystės Comenius projektuose.

3.5. Neformalus ugdymas

Neformalusis vaikų švietimas suteikia ugdymosi alternatyvas, nukreiptas į socialinių, bendrųjų kompetencijų, gebėjimų ugdymą, saviraiškos poreikių tenkinimą bei asmenybės tobulėjimą. Neformaliojo vaikų švietimo sričiai šiuo metu priskiriama tiek vaikų ir jaunimo organizacijų, vaikų ir jaunimo klubų, laisvalaikio centrų veikla, tiek muzikos, meno, dailės, sporto ir kitų panašių mokyklų veikla. Neformalusis vaikų švietimas yra savarankiška savivaldybių funkcija.

Šilutės r. savivaldybėje veikia 8 visuomeniniai vaikų ir jaunimo klubai, 2 neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo įstaigos – Šilutės r. vaikų meno mokykla ir Šilutės sporto mokykla.

Šilutės r. vaikų meno mokykla

Skyriai:

- Šilutės r. vaikų meno mokyklos Juknaičių skyrius
- Šilutės r. vaikų meno mokyklos Kintų skyrius
- Šilutės r. vaikų meno mokyklos Švėkšnos skyrius
- Šilutės r. vaikų meno mokyklos dailės skyrius

Šilutės sporto mokykla

Skyriai:

- Šilutės sporto mokyklos Švėkšnos skyrius

2012 m. Šilutės r. savivaldybės administracijos duomenimis, bendrojo ugdymo mokyklų būrelius lanko 75,7% mokinių, Šilutės r. vaikų meno mokyklą – 8,6%, sporto mokyklą – 4,7%, studijas, klubus, kolektyvus – 6% mokinių.

Neformalusis vaikų švietimas vykdomas ir per epizodines (projektines) veiklas, taip pat įgyvendinant kryptingo vaikų užimtumo ir ugdymo mokinių atostogų metu veiklas:

- Vaikų vasaros poilsis. 2012 m. Šilutės r. savivaldybėje buvo įgyvendinta 13 programų, poilsiausių vaikų skaičius siekė 494. 2008-2012 m. duomenys rodo, kad vaikų vasaros poilsio organizavimo apimtys mažėja: programų skaičius sumažėjo 10-ia (nuo 23 iki 13 programų), o poilsiausių vaikų skaičius – 47% (nuo 927 iki 494 vaikų).
- Mokinių saviraiška, užimtumas, socializacija. Kiekvienais metais savivaldybė skiria vidutiniškai 21,5 tūkst. Lt (pagal 2010-2012 m. vidurkį) mokinių saviraiškos, užimtumo ir socializacijos ugdymui.

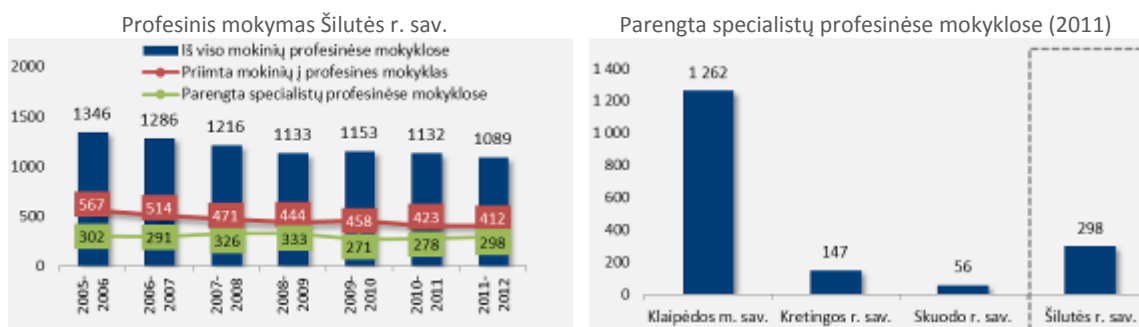
3.6. Profesinis mokymas

Šilutės r. savivaldybėje profesinio mokymo paslaugas teikia 3 įstaigos: Šilutės turizmo ir paslaugų verslo mokykla, Šilutės žemės ūkio mokykla ir VšĮ Juknaičių skyrius Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras.

2011/2012 mokslo metais mokinių skaičius profesinėse mokyklose siekė 1089, t.y. 19% mažiau nei 2005/2006 mokslo metais. Per šį laikotarpį priimamų mokinių skaičius

sumažėjo 27% - nuo 567 iki 412 mokinių. Parengtų specialistų profesinėse mokyklose skaičius savivaldybėje svyruoja apie 300. Be Šilutės r. savivaldybės Klaipėdos apskrityje profesinio mokymo įstaigos taip pat veikia Klaipėdos mieste (6 mokyklos) ir po vieną mokyklą Kretingos r. ir Skuodo r. savivaldybėse.

Paveikslas 46. Profesinis mokymas

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės turizmo ir paslaugų verslo mokykla

Šilutės turizmo ir paslaugų verslo mokykla yra nepelno organizacija, pavaldi Švietimo ir mokslo ministerijai. Pagrindinė veikla – švietimas, profesinis jaunimo mokymas, o kitos veiklos – bendras pagrindinis ir vidurinis mokymas, darbo rinkos mokymas ir perkvalifikavimas, įvairios veiklos susijusios moksleivių praktiniu mokymu ir paslaugomis. Mokykloje yra 3 skyriai: turizmo ir aptarnavimo; statybos ir technologijų; gimnazijos skyrius. Moksleiviai gali įgyti ne tik profesinį, bet ir vidurinį išsilavinimą. Profesijos gali mokytis asmenys, nebaigę pagrindinės mokyklos ar baigę vidurinę mokyklą. Mokymosi trukmė 1,5-3 metai. Mokykla siūlo mokytis pagal 16 formaliojo profesinio mokymo programų ir virš 30 darbo rinkos mokymo programų. Mokoma turizmo aptarnavimo, prekybos, socialinės pagalbos ir buitinių paslaugų bei statybininkų ir medienos apdirbimo profesijų. Praktinis, profesinis mokymas sudaro 70% viso mokymo laiko, todėl be bendrojo lavinimo mokymo klasių ir kabinetų yra įrengtas mokomasis viešbutis, pardavėjų, higieninės kosmetikos ir socialinių slaugytojų praktinio mokymo kabinetai; mūrininkų, apdailininkų (statybininkų), elektrikų, stalių-baldžių praktinio mokymo dirbtuvės. Mokykloje mokosi apie 500 moksleivių, dirba apie 40 pedagogų.

Šilutės žemės ūkio mokykla

Šilutės žemės ūkio mokykla turi Ž. Naumiesčio skyrių. Švietimo ir mokslo ministerijos studijų registre mokykla yra užregistravusi 13 mokymo programų. Mokykloje mokiniai mokomi pagal 10 profesinio mokymo programų: logisto ekspeditoriaus, miško darbininko, smulkiojo verslo paslaugų teikėjo, technikos priežiūros verslo darbuotojo, sekretoriaus, automobilių remontininko, kirpėjo. Mokyklos Ž. Naumiesčio skyriuje mokiniai mokomi pagal 3 programas: suvirintojo, apdailininko (neįgalieji), virėjo (neįgalieji). Mokykloje specialybių besimokantys mokiniai įgyja bendrąjį vidurinį ir profesinį išsilavinimą, o mokyklos Ž. Naumiesčio skyriuje besimokantys mokiniai įgyja profesinį išsilavinimą.

Mokykla taip pat turi licenciją ir moko suaugusiuosius pagal šias programas: miško pjovėjo, miško ruošos darbų vadovo, medžių, krūmų ir šakų pjovėjo apsaugos zonoje; TR1, TR2, SZ traktorių vairuotojo, B,C1, C, E kategorijų automobilių vairuotojus.

2001 m. mokykloje įkurtas Regioninis žemdirbių tęstinio profesinio mokymo centras (RŽTPMC). RŽTPMC organizuoja ir vykdo žemdirbių ir kaimo žmonių mokymus pagal formalaus ir neformalaus mokymo programas Klaipėdos ir Tauragės apskrityse. Centras dalyvauja Darbo biržos skelbiamuose konkursuose dėl mokymo programų vykdymo. Taip pat įvairios įmonės ir organizacijos siunčia į centrą kelti kvalifikaciją arba persikvalifikuoti savo darbuotojus.

VšĮ Juknaičių skyrius Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras

VšĮ Juknaičių skyrius Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras įkurtas 1997 m. daugiašalės sutarties tarp Švietimo ir mokslo ministerijos, Šilutės r. savivaldybės, žemės ūkio turizmo ir sveikatingumo bendrovės „Juknaičiai“, Juknaičių bendrojo lavinimo mokyklos ir Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro pagrindu. Siūlomos profesinio mokymo programos: žirgininkystės verslo darbuotojas, higieninė kosmetika.

Nuo 2002 m. skyriuje veikia nevyriausybinė jaunimo organizacija „Juknaičių jaunimo klubas“.

3.7. Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnybos veikla

Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnyba (anksčiau Šilutės rajono pedagogų švietimo centras) yra savivaldybės biudžetinė įstaiga, įsteigta 1999 m. gruodžio 1 d. Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnybos veiklos sritis – pagalba mokiniui, mokytojui ir mokyklai. Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnybos tikslas – didinti specialiųjų poreikių, psichologinių, asmenybės ir ugdymosi problemų turinčių asmenų ugdymosi veiksmingumą, psichologinį atsparumą, užtikrinti sėkmingą kvalifikacijos tobulinimą. Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnybos misija: bendraujant ir bendradarbiaujant su ugdymo įstaigų bendruomenėmis teikti kokybiškas kvalifikacijos tobulinimo paslaugas, reikalingą pedagoginę psichologinę, informacinę, ekspertinę, konsultacinę pagalbą, skatinant ir remiant mokyklų tobulinimo(si) procesus, skleisti gerąją pedagogų darbo patirtį.

Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnyba aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje: vykdo lokalinius projektus, kaip partneriai dalyvauja ES projektuose „Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo infrastruktūros plėtra“, „Pedagoginių psichologinių tarnybų infrastruktūros, švietimo įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų, logopedų darbo aplinkos modernizavimas“ ir „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“.

2011 m. centre įvyko 93 kvalifikacijos tobulinimo renginiai pedagogams ir kitų tikslinių grupių atstovams, kuriuose kvalifikaciją ir kompetencijas tobulino 3276 dalyviai. Įvyko 125 metodiniai renginiai, kuriuose buvo dalijamasi gerąja darbo patirtimi, skaitomi pranešimai, analizuojami naujausi dokumentai, stebimos atviros pamokos, vykdomos atviros, praktinės veiklos ir kiti renginiai. Surengta 19 mokytojų ir mokinių parodų: autorinės – 1, teminės – 9, metodinės – 9, kurių tikslas parodyti ir skleisti pedagoginę darbo patirtį, parodyti kūrybiškumą, idėjos originalumą, praktiškumą, metodinės medžiagos naudojimą ugdyme. Gerąją darbo patirtimi dalintasi ir su kitų savivaldybių pedagogais.

Specialiąją pedagoginę-psichologinę pagalbą Šilutės rajono savivaldybės ugdymo įstaigų ugdytiniais, jų tėvams (globėjams), pedagogams ir ugdymo įstaigų mokyklų vadovams, specialistams teikė kvalifikuoti pedagoginės-psichologinės tarnybos specialistai ir vykdė šias veiklas: kompleksinį pedagoginį-psichologinį vaikų įvertinimą, vaikų mokyklinio brandumo įvertinimą, ikimokyklinio amžiaus vaikų kalbos ir komunikacijos sutrikimų įvertinimą. Didelis dėmesys buvo skiriamas įvertintų mokinių Pedagoginio-psichologinio vertinimo išvadų analizavimui ir formulavimui vadovaujantis LR ŠMM 2011-09-30 įsakymu Nr. V-1775. Teikė psichologo konsultacijas emocijų ir elgesio, bendravimo, mokymosi, smurto įvairių krizių, asmenybės, savęs pažinimo ir augimo klausimais.

Tarnybos specialistai koordinuoja savivaldybės socialinių pedagogų ir psichologų, specialiųjų pedagogų ir logopedų metodinių būrelių veiklą; dalyvauja savivaldybės Vaiko gerovės komisijos veikloje, Vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdyme; teikia pasiūlymus ir rekomendacijas¹⁴.

¹⁴ Šilutės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir Savivaldybės administracijos 2011 metų veiklos ataskaita

4. KULTŪRA

4.1. Kultūros įstaigų tinklas ir vystymo kryptys

Šilutės r. savivaldybėje, atsižvelgiant į kultūrinės veiklos situaciją, buvo racionaliai ir planuotai pertvarkytas unifikuotas, didelis kultūros centrų ir kitų kultūros įstaigų tinklas, atkreipiant dėmesį į turizmo plėtros galimybes, įstaigų veiklos bei turinio įvairovę atsisakant veiklų dubliavimo tiek mokykloje, tiek kultūros centre. Lyginant su kitomis savivaldybėmis, tai optimalus ir vienas iš mažiausių kultūros įstaigų tinklas:

- **Kultūros centrai** kuruoja jiems priskirtas seniūnijas, o kuriose nėra kultūros centrų, jie bendradarbiauja su bendruomenėmis, mokyklomis, mėgėjų meno kolektyvais, esančiomis tose seniūnijose. Centrai koordinuoja valstybinių švenčių, minėtinų datų organizavimą, įgyvendina projektus, dalyvauja įgyvendinant turizmo plėtros projektus, bendradarbiauja su verslininkais.
- Geriausiai praeito laikmečio dvasią atkurti sekasi **Šilutės muziejui**, kurio renginiai, populiarinantys Mažosios Lietuvos materialųjį ir nematerialųjį paveldą, tampa įdomesni, turiningi. O sukauptos vertybės tampa vis labiau prieinamos plačiai visuomenės daliai. Muziejus vykdo ir turizmo informacijos sklaidos funkciją. Šilutės muziejus yra įsikūręs Hugo Šojaus dvare, būtent ši istorinė asmenybė davė pradžią mecenatystei Šilutės krašte, jo dėka Šilutė turi patį turtingiausią etnografinės Mažosios Lietuvos regiono muziejų, dailės kūrinių kolekciją.
- Savo veikla **Šilutės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka** Lietuvoje žinoma kaip novatoriška įstaiga, tai diskusijų, žinių ir mokymosi visą gyvenimą forumas. Biblioteka pripažinta Lietuvos ir tarptautinės bibliotekininkystės sėkmingos praktikos baze.
- **Šilutės kamerinis dramos teatras** oficialiai pripažintas profesionalia meno įstaiga. Tai ir pasididžiavimas, ir didžiulė atsakomybė teatralams garsinant Šilutės vardą, konkuruojant meno rinkoje, teikiant bendruomenei meno paslaugas.

Šilutės r. savivaldybės bendrojo plano rengėjų atliktų apklausų analizė parodė, kad gyventojams teikiamos kultūrinės paslaugos, galimybė saviraiškai, profesionalaus meno sklaida yra vertinama geriau nei šalyje. Kultūros ministerijos užsakymu atliktas Kultūros ir kūrybinių paslaugų savivaldybių kultūros įstaigose tyrimas (2012) bei Viešojo sektoriaus kultūros įstaigų veiklos vertinimo kriterijų nustatymo tyrimas (2012) įvertino Šilutės r. savivaldybės kultūros strategiją (jos elementus; pvz., konkursinis lėšų paskirstymo modelis, kultūrinių paslaugų konsolidacija - Kintų Vydūno kultūros centre veikiantis struktūrinis padalinys Vydūno muziejus, viešosios bibliotekos filialai, vykdančios ir mokyklų bibliotekų funkcijas) kaip pavyzdžiu kitoms savivaldybėms.

Ilgalaikiai savivaldybės kultūros politikos prioritetai išlieka nepakitę. Ilgalaikiai kultūros strateginiai dokumentai sudaro pakankamas politines prielaidas demokratiškam, sistemiskam ir nuosekliam kultūros politikos įgyvendinimui. Savivaldybės tarybos patvirtinta strategija pabrėžia, jog kultūra yra susijusi su svarbiausiais savivaldybės raidos prioritetais – turizmo propagavimu, žinių visuomenės plėtra, darniu švietimo, kultūros, socialinės integracijos vystymu.

Šilutės r. savivaldybės tarybos sprendimu yra patvirtinta savivaldybę reprezentuojančių renginių strategija (vienintelė Lietuvoje), kuri nusako tradicijų ir naujovių kryptis renginių srityje. Siekiama:

- pabrėžti Šilutės r. savivaldybės, kaip istorinės Didžiosios ir Mažosios Lietuvos etnokultūrų sandūros regiono, išskirtinumą; pasinaudoti unikaliu krašto kultūros paveldu (nematerialiu ir materialiu);
- pagerinti renginių paklausą ir sutelkti vaikus, jaunimą, bendruomenes, profesionalius menininkus kultūrinei veiklai;
- ieškoti novatoriškų sprendimų skatinant idėjų mainus tarp bendruomenių;
- įprasminti iškilus, išliekamąją vertę turinčius kultūrinius įvykius.

Šilutės r. savivaldybės tarybos sprendimu taip pat yra patvirtinta Šilutės rajono kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategija 2008-2014 m., joje numatomos ilgalaikės plėtros kryptys, būtinos savivaldybės ir regiono plėtrai skatinti ir efektyviai išnaudoti paveldosauginį bei turistinį potencialą. Įgyvendinant priemones suaktyvėjo

tiek privačių turizmo paslaugas teikiančių organizacijų, tiek ir paveldo išsaugojimu besirūpinančių institucijų bendradarbiavimas. Strategijoje apibrėžtos priemonės, kuriomis siekiama eliminuoti savivaldybės įvaizdžiui nepalankius veiksnius, patvirtintas prioritetinių paveldo objektų sąrašas. Šios strategijos stebėsenai vykdyti sudaryta grupė asmenų iš įvairių institucijų.

Savivaldybės biudžeto lėšos yra pagrindinis šaltinis kultūros, meno įstaigoms išlaikyti ir kultūros paslaugoms dalinai finansuoti. Kasmet kultūrinės veiklos programos projektai finansuojami tik konkurso būdu. Finansavimas konkurso būdu – sudaro galimybes dalyvauti įvairiems kultūrinių paslaugų teikėjams, o konkurencija skatina savivaldybės įsteigtas įstaigas gerinti paslaugų kokybę. Projektuose yra numatomi ne tik prioritetai, bet ir vertinimo kriterijai, atsiskaitymas, bendruomenių dalyvavimas svarstymuose. Įgyvendinant savivaldybės kultūrinės veiklos finansavimo programą sudaromos sąlygos visuomenei įsijungti į kultūros procesus (nuo poreikio suformavimo iki sprendimų priėmimo). Programa susideda iš mėgėjų meno kolektyvų programų konkurso, kultūros projektų konkurso, strateginių renginių projektų, „Sidabrinės nendrės“ premijos konkurso.

Siekiant padidinti kultūros įstaigų ir jų teikiamų paslaugų patrauklumą tiek vietiniams gyventojams, tiek savivaldybės svečiams būtina investuoti į kultūros pastatų renovaciją, kuri leistų išplėsti kultūros paslaugų kiekį ir kokybę. Investicijų programa yra pagrindinis investicijų į kultūros įstaigų renovaciją šaltinis. Rekonstruoti ir aprūpinti naujomis priemonėmis, baldais Vydūno kultūros centro, Senųjų kaimo tradicijų kultūros centro pastatai leis išplėsti šių įstaigų veiklą.

Šilutės r. savivaldybėje kultūros sąsajas su kitomis veiklos sritimis padeda realizuoti Regionų kultūros plėtros, Etninės kultūros plėtros, Bibliotekų modernizavimo, Informacinės visuomenės plėtros, Nacionalinė turizmo plėtros ir kt. programos. Daug tikimasi iš Kultūros centrų renovacijos programų. Tai sudarys sąlygas daugiau investicijų skirti svarbiems kultūros objektams.

Pasirašytos savivaldybės bendradarbiavimo sutartys skatina regioninius, tarptautinius kultūros mainus, bendrų projektų įgyvendinimą.

4.2. Bibliotekų veikla

Savivaldybės teritorijoje yra 11 seniūnijų, jose veikia Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka ir 23 filialai. Mokyklų bibliotekų tinklą sudaro 18 Šilutės r. savivaldybei priklausančių bibliotekų, iš jų 1– vidurinės mokyklos, 5 – gimnazijų, 6 – pagrindinių mokyklų, 2 – specialiųjų mokyklų, 2 – pradinių mokyklų, 1 – neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir 1 – vaikų globos namų biblioteka. Savivaldybėje taip pat veikia 2 profesinių mokyklų bibliotekos: turizmo ir paslaugų verslo ir žemės ūkio mokyklos.

Savivaldybės viešoji biblioteka	Šilutės rajono savivaldybei priklausančių bendrojo ugdymo ir specialiųjų mokyklų bibliotekos	Kitų žinybų bibliotekos
Bibliotekų iš viso – 24 Šiame skaičiuje: – viešoji biblioteka – 1; – miesto filialas – 1; – kaimo filialai – 22. 9 filialai vykdo ir mokyklų bibliotekų funkcijas: Bikavėnų, Gardamo, Grabupių, Šylių, Kintų, Pašyšių, Traksėdžių, Vilkyčių, Rusnės.	Bibliotekos iš viso –18 Šiame skaičiuje: – vidurinių mokyklų – 1; – gimnazijų –5; – pagrindinių mokyklų –6; – specialiųjų – 2; – pradinių mokyklų – 2; – neformaliojo vaikų švietimo mokyklų – 1; – vaikų globos namų – 1.	Bibliotekos iš viso – 2 Šiame skaičiuje: – Šilutės turizmo ir paslaugų verslo mokyklos biblioteka – 1; – Šilutės žemės ūkio mokyklos biblioteka – 1.

Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka (toliau ŠSVB) yra pagrindinė savivaldybės teritorijoje universali centralizuota viešoji biblioteka, užtikrinanti vietos savivaldos sprendimų bibliotekų klausimais įgyvendinimą savivaldybės viešosiose bibliotekose. Pagrindiniai bibliotekos tikslai:

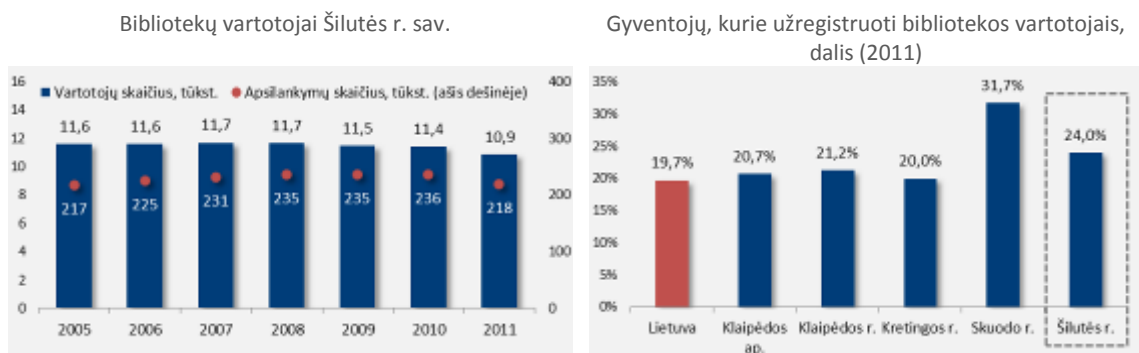
1. Kaupti ir saugoti tradicinius bei elektroninius dokumentus atveriant bendruomenei prieigą prie šiuolaikinės informacijos resursų, naujausių ir vartotojų poreikius atitinkančių dokumentų fondų, inovatyviai atnaujinat bei išplečiant bibliotekinių paslaugų paketus.
2. Įtvirtinti naujoviškos savivaldybės viešosios bibliotekos sampratą neformaliojo švietimo, mokymosi visą gyvenimą, rašytinio kultūros paveldo aktualizavimo,

nuoseklios partnerystės su Lietuvos, Vakarų Lietuvos ir užsienio valstybių bibliotekomis.

ŠSVB vartotojai

ŠSVB yra centralizuotas bibliotekinių paslaugų tinklo junginys su 23 miestelių ir kaimo filialais, kompaktiškai išdėstytas visoje savivaldybės teritorijoje. Viešosios bibliotekos tinkle 9 filialai vykdo ir mokyklų bibliotekų funkcijas. 2011 m. ŠSVB vartotojų skaičius siekė 10,9 tūkst. Mažėjant gyventojų skaičiui, bibliotekos vartotojų skaičius taip pat mažėja – per 2005-2011 m. sumažėjo 6% (šiek tiek daugiau nei 700 asmenų). Bibliotekos vartotojais yra užsiregistravę 24% gyventojų. Pagal gyventojų sutelkties lygį Šilutės r. viešoji biblioteka lenkia šalies ir apskrities vidurkius, taip pat Klaipėdos r. ir Kretingos r. savivaldybes ir tarp apskrities rajoninių savivaldybių nusileidžia tik Skuodo r. savivaldybei.

Paveikslas 47. Savivaldybės viešųjų bibliotekų vartotojai

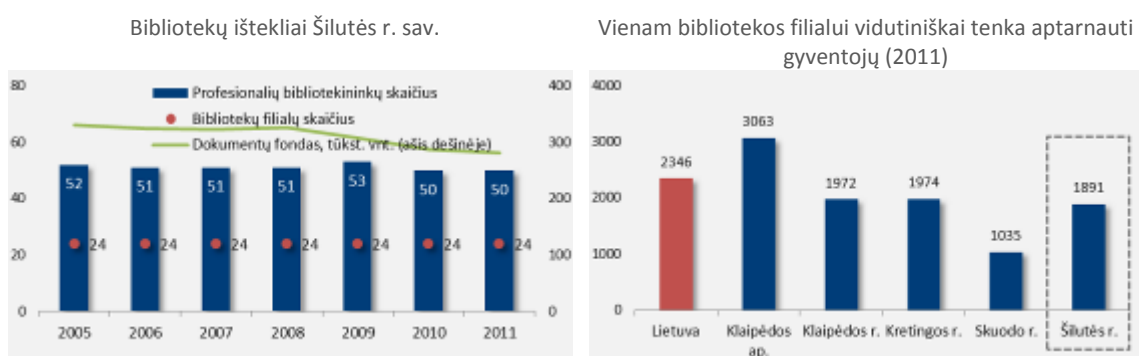

Šaltinis. www.lnb.lt

Vienas ŠSVB vartotojas bibliotekoje apsilanko vidutiniškai 20 kartų per metus, vieno apsilankymo metu jam išduodama vidutiniškai 1,8 dokumento. Viso apsilankymų ŠSVB skaičius 2011 m. siekė 218,2 tūkst., išduotų dokumentų skaičius – 398,5 tūkst. vnt. Lyginant su kitomis rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, ŠSVB vartotojai išsiskiria kaip dažniausiai besilankantys bibliotekose (savivaldybėje vidutiniškai 20 kartų per metus, kituose rajonuose – 17-18 kartų) bei paimantys daugiausiai dokumentų (savivaldybėje per metus 1 vartotojas vidutiniškai paima 37 dokumentus per metus, kitose savivaldybėse – 30-33 dokumentus).

Šilutės r. savivaldybėje vienam bibliotekos filialui vidutiniškai tenka aptarnauti 1891 gyventojų. Santykinai didesnė kaimo gyventojų dalis savivaldybėje nulemia, kad šis vidurkis yra mažesnis nei šalyje ar apskrityje, nes miestams būdingas mažesnis bibliotekų ir jų filialų skaičius, tačiau jose aptarnaujama daugiau gyventojų. Tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių vidutinis potencialių vartotojų skaičius Klaipėdos r., Kretingos r. ir Šilutės r. savivaldybėse skiriasi nežymiai, o Skuodo r. savivaldybėje yra beveik 2 kartus mažesnis.

Paveikslas 48. Savivaldybės viešosios bibliotekos

Šaltinis. www.lnb.lt

ŠSVB dokumentų fondas

ŠSVB dokumentų fondą sudaro 281,1 tūkst. egzempliorių. Per 2005-2011 m. dokumentų fondas sumažėjo 15%. Pagrindinė dokumentų fondo mažėjimo priežastis – nepakankamas valstybės finansavimas knygų ir elektroninių dokumentų įsigijimui, dėl to kasmet nurašoma daugiau knygų ir spaudinių nei įsigyjama naujų. Valstybės finansavimas naujų dokumentų įsigijimui per Kultūros ministeriją ženkliai mažėjo nuo 2009 m.: 2008 m. skirta 128,6 tūkst. Lt, 2009 m. – 47,4 tūkst. Lt, 2010 m. – 35,2 tūkst. Lt, 2011 m. – 50,6 tūkst. Lt. Nors 2012 m. finansavimas išaugo (gauta 100,8 tūkst. Lt), tačiau vis dar nesiekia 2008 m. lygio. Nuo 2009 m. ženkliai sumažėjo ir savivaldybės skiriamas finansavimas periodikos prenumeratai bei naujoms knygoms: 2009 m. lėšų knygoms pirkti išvis neskirta, 2010 m. skirta 4,7 tūkst. Lt, 2011 m. – 4 tūkst. Lt. Sparčiai brangstant naujiems leidiniams (2011 m. vidutinė 1 naujos knygos kaina siekė 20,19 Lt), bibliotekos perkamoji galia neleidžia užtikrinti tolygaus universalių spaudinių fondo papildymo naujaisiais dokumentais ir tęstiniais leidiniais. Besitęsiantis lėšų stygius

naujų knygų fondo komplektavimui skurdina ŠSVB knygų ir elektroninių laikmenų fondus ne tik kiekybine, bet ir kokybine prasme.

ŠSVB žmogiškieji ištekliai

ŠSVB (įskaitant filialus) yra patvirtintos 68,25 darbuotojų pareigybės, iš kurių 50 bibliotekinių specialistų. Lyginant su 2005 m., profesionalių bibliotekininkų skaičius sumažėjo 2. Vienam bibliotekininkui per metus tenka aptarnauti 4365 lankytojus, išduoti 7971 vnt. dokumentų. Per analizuojamą laikotarpį ŠSVB bibliotekininkų efektyvumo rodikliai pagerėjo atitinkamai 5% ir 7%. Remiantis 2011 m. rezultatais, Šilutės r. savivaldybė pirmauja pagal bibliotekininkų efektyvumo rodiklius (žr. Lentelė 8), lyginant su rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, bei lenkia šalies vidurkį.

Lentelė 7. Bibliotekininkų efektyvumo rodikliai Šilutės r. savivaldybėje (skaičius, tenkantis vienam bibliotekininkui)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis, %
Lankytojų skaičius, asm./ bibliotekininkui	4 175	4 413	4 522	4 613	4 441	4 719	4 365	5%
Dokumentų išduotis, vnt/ bibliotekininkui	7 460	7 616	7 776	7 794	7 621	8 115	7 971	7%

Šaltinis. www.lnb.lt

Lentelė 8. Bibliotekininkų efektyvumo rodikliai (2011) (skaičius, tenkantis vienam bibliotekininkui)

	Lietuva	Klaipėdos ap.	Klaipėdos r. sav.	Kretingos r. sav.	Skuodo r. sav.	Šilutės r. sav.	Šilutės r. sav., lyginant su Lietuva (Lietuva=100)
Lankytojų skaičius, asm./ bibliotekininkui	3 995	4 881	4 292	3 218	3 115	4 365	109%
Dokumentų išduotis, vnt/ bibliotekininkui	6 847	8 168	7 022	6 417	5 317	7 971	116%

Šaltinis. www.lnb.lt

ŠSVB dirba 50 profesionalių bibliotekininkų, 26 iš jų turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 19 – aukštesnįjį pasirengimą darbui. Siekiant, kad būtų toliau stiprinamos bibliotekininkų kompetencijos, kad bibliotekininkai taptų vietos bendruomenės gyventojų konsultantais informacijos, skaitymo, elektroninių paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą srityse, būtina sudaryti sąlygas darbuotojų kvalifikacijos kėlimui ir tęstiniams mokymams, sudarant darbuotojų kvalifikacijos kėlimo planus ir sistemingai vertinti jų poreikius.

2011 m. savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija ŠSVB biudžetiniuose asignavimuose neskyrė bibliotekų atlyginimų koeficientų vidurkių. Statistinio bibliotekininko priskaičiuojamas atlyginimas sudarė 1397 Lt, išmokamas – 1114 Lt. Biudžetiniuose asignavimuose neturint atlyginimų koeficiento vidurkio, nevykdoma Kultūros ministro patvirtinta bibliotekininkų atestacija. Kadangi bibliotekininkų atlyginimai yra vieni mažiausių Lietuvoje, tai neskatina darbuotojų motyvacijos ir profesinio konkurencingumo. Bibliotekinių specialistų atestacija užtikrintų apmokėjimą pagal darbo rezultatus.

ŠSVB informacinės technologijos

ŠSVB įrengta 220 kompiuterizuotų darbo vietų, iš jų 53 – profesionaliems bibliotekininkams, 167 – vartotojams. Viešojoje bibliotekoje 43 darbo vietos (27 – profesionaliems bibliotekininkams, 16 – vartotojams), filialuose – 177 darbo vietos (26 bibliotekininkams, 151 – vartotojams). Interneto prieigą turi visi viešosios bibliotekos filialai.

Pagal tarptautinį trišalį susitarimą Nr. 40972 tarp Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Bilo bei Melindos Geitsų fondo (JAV) ir Šilutės r. savivaldybės ŠSVB įgyvendino projektą „Bibliotekos pažangai“, kurio tikslas – stiprinant ir panaudojant viešųjų bibliotekų pajėgumus pasiekti, kad Lietuvos gyventojai, ypač kaimo vietovėse, o taip pat socialinės rizikos grupės, ženkliau ir efektyviau naudotųsi informacinių technologijų galimybėmis naudingai informacijai gauti, bendrauti, spręsti socialines problemas. Projekto „Bibliotekos pažangai“ vykdymo metu ŠSVB įrengti 24 modernūs nemokami viešosios interneto prieigos centrai, aprūpinti šiuolaikiškais kompiuterinėmis technologijomis, aukšto lygio programine įranga. Šio projekto rėmuose 2008-2011 m. bibliotekininkai tobulino informacinių technologijų naudojimo įgūdžius (projekto „Bibliotekos pažangai“ organizuotose kursuose) pagal tarptautinio ECDL fondo patvirtintą ECDL 4 modulių programą, naudojant naujausią techninę bei programinę įrangą. 40 bibliotekininkų buvo įteikti tarptautiniai ECDL pažymėjimai.

Nuo 2004 m. ŠSVB pradėjo automatizuotai aptarnauti vartotojus, išduodama vieningus elektroninius skaitytojų pažymėjimus ir toliau, pagal savo galimybes, diegia LIBIS (Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos) filialuose. 2012 m. pradžioje ŠSVB Degučių, Gardamo, Grabupių, Katyčių, Pašyšių ir Vilkyčių filialuose įdiegta LIBIS SAP (Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos Skaitytojų aptarnavimo posistemė) programa, kuria naudojantis buvo sudarytos galimybės šioms bibliotekoms automatizuotai aptarnauti savo skaitytojus bei teikti naujas elektronines paslaugas. LIBIS SAP programa jau veikia 10 VB filialų, o 2013 m. įdiegta dar 5 VB filialuose. Būtinai valstybės ir savivaldybės finansavimas norint sėkmingai baigti pradinį LIBIS SAP diegimą ŠSVB ir 23 jos filialuose bei pereiti į tolimesnį etapą – naujų LIBIS posistemų diegimą.

ŠSVB bibliotekinių paslaugų vartotojams pasiūlytos (įdiegtos) naujos šešios interaktyvios ir automatizuotos paslaugos:

1. Nemokama interneto prieiga bibliotekoje ir 23 jos filialuose bei susijusios paslaugos: informacijos paieška, el. paštas, mokesčių deklaravimas, darbo vietų paieška, pokalbiai Skype, bendravimas socialiniuose tinkluose. Per metus šiomis paslaugomis pasinaudojo 4720 bibliotekų vartotojų, apsilankiusių bibliotekų tinkle 75 000 kartų.
2. Knygų grąžinimo-išdavimo savitarnos paslauga skubantiems skaitytojams viešosios bibliotekos abonemente. Paslauga naudojasi apie 8% visų abonemento skaitytojų.
3. Įrengtas knygų grąžinimo bibliotekos nedarbo laiku paslaugos įrenginys viešosios bibliotekos vidiniame kiemelyje su apsaugos sistema. Paslauga naudojasi apie 350 skaitytojų per metus.
4. Bevielio interneto viešojoje bibliotekoje ir 23 jos filialuose paslauga, pritraukianti vidutiniškai kasmet iki 530 atvykstamojo turizmo mėgėjų, Pamario svečių ir individualių vietinės bendruomenės internautų.
5. Gyventojų kompiuterinio raštingumo nemokamų mokymų paslauga viešojoje bibliotekoje ir 23 jos filialuose. Vykdomi nemokami kompiuterinio raštingumo pradmenų mokymai suaugusiems žmonėms. Viešosios bibliotekos tinkle apmokyta per 300 gyventojų. Besimokantys įgyja darbo kompiuteriu pradmenų,

išmoksta naudotis elektroninėmis paslaugomis. Surengta per 700 grįžtamųjų mokomųjų konsultacinių užsiėmimų, kuriuose dalyvavo per 1826 lankytojai (2011). Būtina toliau tęsti kompiuterinio raštingumo kursų ir informacinių technologijų mokymo paslaugas didinant kursų lankytojų skaičių (ypač iš socialinės atskirties grupių, turinčių mažiau galimybių naudotis internetu) ir plečiant pačių mokymų turinį.

6. Kompiuterinio raštingumo mokymų akliesiems ir silpnaregiams paslauga su kompiuterizuota darbo vieta. ŠSVB įregistruoti 23 aklieji ir silpnaregiai, turintys galimybę mokytis prie specialiems poreikiams įrengto kompiuterio su JAWS programine įranga, perduodančia informaciją į balso sintezatorių (akliesiems), ir MAGIc programine įranga, kuri 16 kartų didina vaizdą ekrane ir taip sukuria kompiuterinio darbo aplinką silpnaregiams.¹⁵

Vertinant ŠSVB informacinių technologijų materialinę bazę aktualiausi spęstini klausimai yra:

- Tobulėjant kompiuterinei programinei įrangai ir kasmet plečiantis LIBIS duomenų bazei, jos apdorojimui dabartinio serverio techninės galimybės ateityje nebeatitiks būsimų informacinės sistemos poreikių. Tęsiant automatizaciją, bibliotekai būtina įsigyti naują serverį arba sudaryti sąlygas jungtis prie Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos serverio.
- Būtina numatyti finansavimą kompiuterinės įrangos gedimų šalinimui, naujos įrangos bei naujos kompiuterinės programinės įrangos įsigijimui. Šiuo metu kompiuterinės įrangos, skirtos bibliotekos darbuotojams ir vartotojams, garantinis aptarnavimas yra pasibaigęs.
- Pasibaigus 2012 m. projektui „Bibliotekos pažangai“, kuris finansavo kompiuterinę programinę įrangą, bus reikalingos lėšos naujai kompiuterinei programinei įrangai įsigyti. O senstanti kompiuterinė ir programinė įranga kelia gręsmę LIBIS plętrai bibliotekose.

¹⁵ Šilutės Fridricho Bajoraičio viešosios bibliotekos direktorės Dalios Užpelkienės 2011 metų veiklos ataskaita

ŠSVB kita veikla

- **Viešųjų kultūros erdvių knygos renginiai.** 2011 m. ŠSVB buvo suorganizuoti 835 renginiai, šiame skaičiuje: 506 žodiniai renginiai, 343 vaizdiniai renginiai. Daugiausiai renginių (71%) buvo organizuojama kaimų filialuose, viešojoje bibliotekoje – 25%, 4% – miestų filialuose. Lyginant su 2010 m., surengta 83 renginiais arba 9% mažiau renginių. Organizuojamų renginių tipai: tradiciniai šilutiškių renginiai – pasaulio kraštiečių sueigos „Šviesos parnešti, gera padaryti...“, literatūrinis ruduo „Prisijaukinkim, žodj, paukštj, debesj...“, tarptautinė vaikų knygos mugė, renginių ciklai kūrybinei saviraiškai pristatyti ir skatinti, renginių ciklai, skirti krašto istorijai, knygos kultūros paveldui atskleisti, skaitymų-improvizacijų, knygų pristatymo vakarai, išvažiuojamieji renginiai, profesionalaus ir mėgėjiško meno parodos, literatūros ir dokumentų parodos ir kt.
- **Neformalus jaunesnio amžiaus vaikų bei jaunimo švietimas.** ŠSVB ypatingą dėmesį skiria vaikams ir vykdo neformalią jaunesnio amžiaus vaikų bei jaunimo švietimą, edukaciją, ugdo meninius gebėjimus. Pasirašytos partnerystės sutartys su švietimo įstaigomis, nevyriausybinėmis vaikų ir jaunimo organizacijomis. Neformali veikla užtikrina prasmingą vaikų laisvalaikio užimtumą, kūrybiškumą, ugdo domėjimąsi mokslu, socialinės atskirties grupių vaikų integravimąsi į visuomenę. Novatoriški sprendimai į biblioteką pritraukia skaitytojus nuo pačių mažiausių iki studentų, suburia optimalių partnerių tinklą bibliotekos paslaugų plėtrai. Per neformalią veiklą vyksta integruotos edukacinės pamokos vaikams ir jaunimui – istorijos, kultūros paveldo, kino meno, fotografijos, rašto, literatūros, naujų technologijų ir kt. Bendradarbiaujama su moksleiviais, mokytojais, universitetų dėstytojais, profesoriais. Vilniaus universiteto dienoje Šilutėje, dalyvauja fakultetų dekanai (vyksta jau 7 m.). Bibliotekoje vyksta aktyvi popamokinė veikla: vaikai, gyvenantys kaimuose ir miesteliuose, po pamokų, laukdami autobuso, ruošia pamokas, žaidžia Žaislotekoje, žiūri senąją animaciją, skaito, bendrauja su bendraamžiais, kt. Šioms aktualioms veikloms vykdyti yra rengiami ir teikiami projektai papildomam finansavimui gauti: Kultūros ministerijai, Kultūros

rėmimo fondui ir Šilutės r. savivaldybei. 2012 m. parengti 2 projektai papildomam finansavimui gauti ir pritraukta 9000 Lt papildomų lėšų.

- **Rašytinis kultūros paveldas – Knygos muziejus.** ŠSVB 1990 m. atidarytas pirmasis Lietuvoje Knygos muziejus. Knygos muziejaus fonduose ir rinkiniuose sukaupta ir saugojama 3803 įvairių savo turiniu ir apimtimi dokumentų. Dalis jų yra kultūros paveldui priskiriamos knygos (356). Dėl ŠSVB Knygos muziejaus fonde saugomų retų knygų paveldo vertės buvo konsultuotasi su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos Klaipėdos padalinio specialistais, Kultūros paveldo centru. Remiantis Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymu, nustatyta, kad Knygos muziejuje saugomo paveldo knygos (1825-1945) yra valstybinėje kilnojamųjų kultūros vertybių apskaitoje. Kitą svarbią fondų dalį sudaro įvairiais laikotarpiais, skirtingus Šilutės krašto įvykius, asmenybes, kultūros paveldo objektus įamžinantys knygos ženklai: ekslibrisai ar jų rinkiniai (394), meniniai atvirukai (193). Rankraščių fonde suregistruoti iš Šilutės krašto kilusių ar kitaip su juo susijusių įžymių praeities ir dabarties knygos ir rašto veikėjų (191) asmeniniai laišakai, dovanojimo aktai, ikonografijos originalų rinkiniai, kiti rankraštinio pobūdžio dokumentai (112). ŠSVB Knygos muziejaus veiklos gairės apima ikonografijos, rašytinio, rankraštinio paveldo dokumentų bei duomenų elektroninėse laikmenose ir tradiciniu būdu kaupimą, sisteminimą, analizavimą ir populiarinimą. Per Knygos muziejuje saugomo rašytinio kultūros paveldo sklaidą Lietuvoje ir užsienio šalyse visuomenė supažindinama su Mažosios Lietuvos istorija, kultūra, papročiais, tradicijomis, savitumu. Remiantis Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymu, nustatyta, kad Knygos muziejuje saugomo paveldo knygos (1825-1945) yra valstybinėje kilnojamųjų kultūros vertybių apskaitoje, todėl būtinos valstybės ir savivaldybės lėšos dalies vertingų senųjų knygų restauravimui.

Siekiant apsaugoti Knygos muziejaus rašytinius dokumentus nuo turinio sunykimo bei išplėsti vartotojui paveldosauginių dokumentų pažinimo virtualioje erdvėje galimybes šie dokumentai turi būti skaitmeninami, tačiau ŠSVB neturi tam reikalingos profesionalios įrangos bei žmogiškųjų išteklių.

- **Bendradarbiavimo ir partnerystės ryšiai.** Tarptautiniai ŠSVB ryšiai, apimantys glaudų bendradarbiavimą su užsienio kolegomis, kitomis institucijomis ir organizacijomis (Lenkijoje, Latvijoje, Estijoje, Rusijoje, Kroatijoje, Rumunijoje, Gruzijoje, Armėnijoje), generuoja pozityvius pokyčius ir netradicines idėjas, įgyvendinant bendrus projektus, gerinant sąlygas, atitinkančias aptarnaujamų bibliotekos vartotojų reikmes, naujovių diegimą ir pritaikymą praktinėje veikloje. Projektinės veiklos padeda skleisti krašto kultūros išskirtinumą, jos prieinamumo visuomenei perspektyvas bendrame Lietuvos kultūros paveldo kontekste, saugoti tautos tapatumą, pažinti svečių šalių istoriją, kultūrą, kitas vertybes, dalintis bibliotekinės veiklos patirtimi, numatyti naujas netradicinės veiklos galimybes.

Siekiant gerinti bibliotekos paslaugų kokybę, netradicinių veiklų įgyvendinimą ir naujų idėjų generavimą, būtina palaikyti, stiprinti ir užmegzti naujus ŠSVB ir užsienio bibliotekų, kitų institucijų ir organizacijų bendradarbiavimo ir partnerystės ryšius, aktyviai plėtoti projektinę veiklą.

ŠSVB statinių ir patalpų infrastruktūra

Šiuo metu esamos bibliotekos patalpos (Tilžės g. 10) yra ankštos, nefunkcionalios, neatitinka vartotojams teikiamų paslaugų: informacijos, žinių, edukacijos bei viešųjų kultūros erdvių knygos renginių funkcionalumo reikalavimų bei teikiamų paslaugų komforto. Valstybinio audito 2010-10-05 d. ataskaitoje Nr. VA-P-50-2-18 teigiama, kad „tarptautinėje praktikoje, priklausomai nuo bibliotekų funkcijų statuso 1000 gyventojų viešosios bibliotekos paslaugoms vidutiniškai numatoma 56-100 kv. m. ploto“. Tai reikštų, kad ŠSVB, kuri funkcijų ir paslaugų prasme yra priskirta gana aukštai – antrai Lietuvos viešųjų bibliotekų kategorijai, turėtų būti įkurta 2772-4950 kv. m. patalpose. Realiausia galimybė plėsti biblioteką į Tilžės g. 12 pastatą, kadangi abu pastatai sudaro vieną pastatų architektūrinį ansamblį.

Kita aktuali problema – filialų infrastruktūros ir materialinės bazės, pvz.:

- nebaigtas rekonstruoti Žemaičių krašto etnokultūros centro pastatas, kuriame įsikurs VB Ž. Naumiesčio filialas; nėra aiškus filialo baldų komplektavimo ir įrangos finansavimo klausimas;

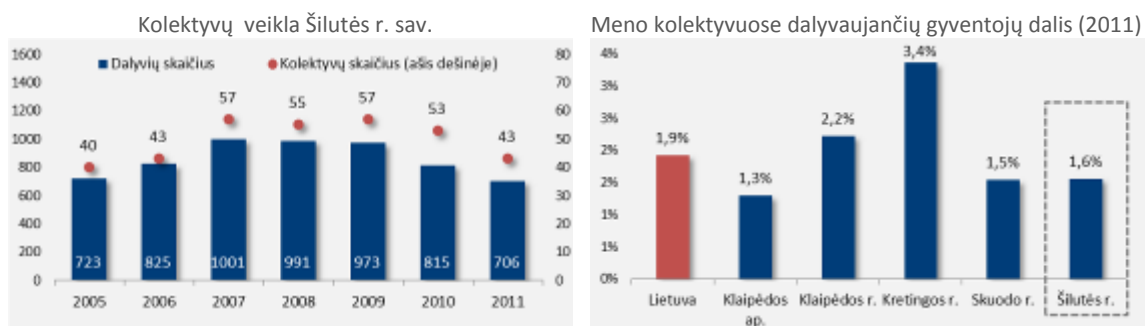
- būtina spręsti VB Rusnės filialo patalpų klausimą, perkeltiant jį į buvusias Rusnės Salos etnokultūros ir informacijos centro arba kitas patalpas;
- 2013 m. įgyvendinus Kintų universalios daugiafunkcinio centro rekonstrukcijos projektą, VB Kintų filialo įkurdinimui reikės lėšų baldų ir inventoriaus įsigijimui.

Situaciją pagerinti padėtų ŠSVB sudarytos sąlygos valstybės ir savivaldybės lygmeniu dalyvauti ES struktūrinių fondų kvietimuose, norinti plėsti, palaikyti, sistemingai atnaujinti tradicinių ir modernių paslaugų paketus pagal kintančius vietos bendruomenės poreikius.

4.3. Kultūros centrų veikla

2011 m. duomenimis Šilutės r. savivaldybėje veikė 5 kultūros centrai, lyginant su kitomis savivaldybėmis, tai optimalus ir vienas iš mažiausių kultūros įstaigų tinklas. Atitinkamai, Šilutės r. savivaldybėje vienas kultūros centras aptarnauja daugiausiai gyventojų – 1 centrai tenka 9,1 tūkst. gyventojų; palyginimui, šalies vidurkis – 4,1 tūkst. gyventojų.

Paveikslas 49. Meno kolektyvų (mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių, klubų ir kt.) veikla

Šaltinis. Lietuvos liaudies kultūros centras

Gyventojų dalyvaujančių mėgėjiškoje meno veikloje, nuo 2008 m. mažėja. Per 2007-2011 m. kolektyvų skaičius sumažėjo nuo 57 iki 43, o šių kolektyvų dalyvių skaičius – nuo 1001 iki 706 asmenų (t.y. 29%). Kolektyvų (įskaitant mėgėjų meno kolektyvus, studijas, būrelius, klubus ir kt. kolektyvus) veikloje dalyvauja 1,6% gyventojų, t.y. 0,3% punkto mažiau nei šalies vidurkis. Tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių

Šilutės r. savivaldybė nežymiai lenkia Skuodo r., bet atsilieka nuo Klaipėdos r. ir Kretingos r. (2 kartus) savivaldybių.

Šilutės r. savivaldybėje kultūros centruose 2011 m. surengti 363 renginiai (šiame skaičiuje 47 vaikų ir jaunimo renginiai), kurie pritraukė 33,2 tūkst. lankytojų (5,3 tūkst. vaikų ir jaunimo). Daugiausiai lankytojų pritraukia pramoginės muzikos koncertai bei profesionalaus meno renginiai. Lyginant su kitomis rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybė išsiskiria aukštu kultūros centrų mėgėjų meno kolektyvų meninės veiklos lygiu (net 5 kolektyvai kelis metus iš eilės dalyvauja Lietuvos dainų šventėje), profesionalaus meno renginių gausa (2011 m. buvo surengti 59 renginiai, sulaukę 10,3 tūkst. lankytojų), vyrauja didesnio masto renginiai (vid. lankytojų skaičius renginyje – 91 lankytojas, kituose apskrities rajonuose svyruoja 55-74 lankytojų/renginį intervale). Šilutės r. savivaldybėje santykinai mažesnis vaikų ir jaunimo susidomėjimas kultūros renginiais (16% lankytojų skaičiuje, palyginimui, Klaipėdos r. savivaldybėje – 27%), šiai tikslinei grupei skirti renginiai sudaro 13% renginių skaičiuje (mažesnę dalis tik Skuodo r. savivaldybėje).

Lentelė 9. Kultūros centrų veikla: renginiai (2011)

		Klaipėda	Kretinga	Skuodas	Šilutė
KC mėgėjų meno kolektyvų koncertai, spektakliai, vnt	Išvykose	180	250	86	150
	Kultūros centre	161	335	79	87
Profesionalaus meno sklaida	Parodos	3	9	1	16
	Lankytojai	150	2200	2000	2030
	Koncertai	45	14	9	25
	Lankytojai	8098	8985	1320	3559
	Spektakliai	8	16	3	18
	Lankytojai	1114	5900	900	4711
	Visi renginiai	56	39	13	59
	Visi lankytojai	9362	17085	4220	10300
Kita veikla	Tautodailės ir kitos parodos	25	44	17	20
	Lankytojai	8052	4860	7550	1490
	Diskotekos, šokiai	74	154	23	14
	Lankytojai	4297	10432	2170	1960
	Kino filmai	139			2
	Lankytojai	1806			450
	Edukaciniai projektai	33	17	16	20
	Dalyviai	1730	1651	1362	1028
	Ekspedicijos	3	2	1	5
	Dalyviai	22	20	12	11
	Pramoginės muzikos koncertai	62	70	35	33
	Lankytojai	12610	30060	10125	17921
	Kiti renginiai	130	334	159	123
	Visi renginiai	466	621	251	217

	Klaipėda	Kretinga	Skudodas	Šilutė
Visi lankytojai ir dalyviai	28517	47023	21219	22860
Visi renginiai	683	995	343	363
- Iš jų vaikų ir jaunimo	33%	25%	10%	13%
Visi lankytojai ir dalyviai	37879	64108	25439	33160
- Iš jų vaikų ir jaunimo	27%	18%	19%	16%

Šaltinis. Lietuvos liaudies kultūros centras

2011 m. duomenimis, savivaldybės kultūros centruose dirba 30 darbuotojų (27 etatai), šiame skaičiuje 19 darbuotojų (17 etatų) yra kultūros ir meno darbuotojai. Savivaldybėje nėra laisvų etatų, tačiau užregistruotas 1 kultūros ir meno specialisto poreikis. Per 2009-2011 m. kultūros ir meno darbuotojų su aukštesniu išsilavinimu dalis sumažėjo nuo 88% iki 53%. Siekiant užtikrinti kultūros centrų paslaugų kokybę, kasmet vidutiniškai 11-12 darbuotojų dalyvauja kvalifikacijos kėlimo renginiuose (tačiau savivaldybėje nėra darbuotojų, kurie būtų atestuoti ir kuriems būtų suteikta klasė).

Lentelė 10. Kultūros centrų žmogiškieji ištekliai Šilutės r. savivaldybėje

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Darbuotojai	darbuotojai	30	29	32	34	34	31	30
	etatai	24,5	n.d.	n.d.	30	30	27	27
Kultūros ir meno	darbuotojai	14	13	16	17	16	18	19
	dalis nuo visų darb.	47%	45%	50%	50%	47%	58%	63%
Kultūros ir meno darbuotojai, turintys aukštąjį išsilavinimą	darbuotojai	11	10	12	13	14	12	10
	dalis nuo kultūros ir meno darb.	79%	77%	75%	76%	88%	67%	53%
Kėlė kvalifikaciją einamaisiais metais	darbuotojai	n.d.	9	13	12	9	15	13
	dalis nuo visų darb.	n.d.	31%	41%	35%	26%	48%	43%
Kultūros ir meno specialistų poreikis		n.d.	n.d.	n.d.	4	1	1	1

Šaltinis. Lietuvos liaudies kultūros centras

Šilutės r. savivaldybėje kultūros įstaigos nedubliuoja viena kitos veiklų, išryškintas jų savitumas, jos kuria strateginius veiklos planus, įgyvendinat projektus nuolat ieško partnerių ne tik savivaldybėje, bet ir regione, respublikoje, darbuotojų darbo krūvis itin didelis, atlyginimai maži. Šilutės r. savivaldybės kultūros centrai:

- **Šilutės kultūros ir pramogų centras.**

Savitumas: Šilutės kultūros ir pramogų centras ne tik buria bendruomenę saviraiškai, bet ir sudaro sąlygas profesionalaus meno sklaidai, jaunimo užimtumui.

Šilutės kultūros ir pramogų centras – daugiafunkcinis kultūros centras, kurio steigėja – Šilutės r. savivaldybės taryba. Pagrindiniai centro veiklos tikslai: dalyvauti formuojant Šilutės jaunimo politiką, rūpintis kultūros ir pramogų sklaida, užtikrinti profesionalaus meno sklaidą, koordinuoti projektinę kultūros veiklą Šilutės seniūnijoje, skatinti kultūrinius mainus. Kultūros centras bendradarbiauja su nevyriausybinėmis savivaldybės organizacijomis, sudaro sąlygas saviraiškos kolektyvams, nevyriausybinėms organizacijoms įgyvendinti veiklos projektus, organizuoja projektinę kultūros veiklą Šilutės seniūnijoje, inicijuoja bendradarbiavimą kultūros srityje su jaunimu, susibūrusiu į neformalias tam tikrų interesų grupes, jaunimo NVO.

Centre veikia laisvalaikio pramoginiai klubai: šokio klubas „Žvaigždūnė“, laisvalaikio ir saviraiškos klubas „Spindulys“, „Yamahos“ vaikų ir jaunimo muzikos klasė, kantri šokių grupė „Salūnas“ ir „Dakota“, Vakarų kranto jaunimo studija, repetuoja jaunimo grupė „Karčemėlė“, džiazo grupė „Forte“.

Centre veikia jaunimo organizacijos: Šilutės skautai, Šilutės 8-oji šaulių kuopa, Jaunimo edukacinis centras (Juknaičiai), jaunimo organizacijos „DARBAS“ ir „Pamario jaunimas“. Šie klubai apjungia daugiau nei 450 vaikų ir jaunuolių, kurie dalį laisvalaikio praleidžia kultūros ir pramogų centre.

Mėgėjų meno kolektyvų veikla ne tik orientuota į meno saviraiškos tenkinimą, bet kolektyvai yra pasiekę aukštą meninį lygį, aktyviai dalyvauja Lietuvos dainų šventėse, respublikiniuose konkursuose. Šilutės kultūros ir pramogų centre veikia mišrus vokalinis ansamblis „Mingė“, moterų vokalinis ansamblis „Vaivora“, folkloro ansamblis „Verdainė“, kaimiškos muzikos ansamblis „Karčema“, pučiamųjų instrumentų grupė „Pamario Brass“, muzikos klubas „Meno paletė“, choras „Pamario aidas“, choras „Heide“, folkloro kolektyvas „Ramytė“. Kolektyvuose kūrybine veikla užsiima daugiau kaip 500 žmonių.

Kultūros ir pramogų centras yra vienintelė įstaiga savivaldybėje, kurios patalpomis naudojasi rajoninių renginių organizatoriai, priimami profesionalūs menininkai ar kolektyvai.

2012 m. centre vyko (arba centras organizavo) 93 renginiai, centro renginius aplankė 16,1 tūkst. lankytojų.

Kultūros centre rengiamos edukacines-užimtumo programos jaunimui (ypač vasaros metu). Nuo 2012 m. veikia V. Lacko garso įrašų studija (nuomoja patalpas). Centras inicijuoja naujų kolektyvų įsikūrimą; sudaro galimybę ir kitiems savivaldybės meno kolektyvams repetuoti, rengti renginius centro salėje. Savo renginius centre rengia ir Šilutės r. meno mokykla, Pirmoji ir Vydūno gimnazijos.

Centro patalpos nebuvo remontuotas daugiau kaip 30 metų, nusidėvėjusi materialinė bazė (įranga, baldai, priemonės). Patalpų būklė ir esama materialinė bazė riboja kultūros paslaugų plėtrą ir sklaidą – dėl netinkamų sąlygų savo programas atsisako atvežti aukšto meninio lygio profesionalūs kolektyvai. Centro pastato modernizavimas aktualus ne tik kultūros darbuotojams, bet ir vietos bendruomenei – per 2012 m. centre apsilankė apie 25 tūkst. lankytojų (repetuojantys kolektyvai, nevyriausybinės ir jaunimo organizacijos, pramoginiai kolektyvai, renginių lankytojai). Pagal 2012 m. poreikių analizę patalpų reikia 8-iems naujiems kolektyvams, kino filmų peržiūroms, reikalingos patalpos parodoms (šiuo metu yra tik mansardinio tipo patalpos).

Kultūros centro strateginės plėtros kryptis – jaunimo edukacijos centras. Planuojama, kad modernizuotas kultūros centras taps Kultūros ir jaunimo edukacijos (saviraiškos) centru su įvairių žanrų ir kūrybinių dirbtuvių studijomis (aprūpintomis veiklai reikiama įranga, medžiagomis) pagal įvairių socialinių sluoksnių poreikius, pvz. muzikos, teatro, fotografijos, kino, šokio ir kt. kūrybos. Šilutės kultūros ir pramogų centras įtrauktas į Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą Kultūros centrų modernizavimo programą, kurioje numatytos preliminarios lėšos kapitaliniam remontui.

– **Kintų Vydūno kultūros centras.**

Savitumas: Kintų Vydūno kultūros centras užsiima filosofo Vydūno idėjų propagavimu, emalio meno populiarinimu, vaikų meniniu ugdymu, profesionalaus meno sklaida, gyvenimo prie vandens būdo pristatymu, tradicijomis.

Vienas iš centro tikslų yra sudaryti sąlygas Kintų ir Saugų seniūnijose veikiančių kolektyvų saviraiškai, vaikų ir jaunimo neformaliai švietimui, profesionalaus

meno sklaidos projektų įgyvendinimui. Centre veikia Vydūno muziejus, meno amatų dirbtuvės, galerija, kūrybinės studijos įvairaus amžiaus gyventojams. Pagrindinės veiklos kryptys: muziejinė, etnokultūrinė-educacinė veikla, sklaida; Vydūno kūrybos palikimo saugojimas, kaupimas ir sklaida; vaikų ir jaunimo kūrybinė-meninė saviraiška; profesionalaus meno sklaida; projektinės veiklos organizavimas ir vykdymas Kintų ir Saugų seniūnijose; mėgėjų meno kolektyvų programų veiklos koordinavimas.

Vydūno muziejus (Kintai) yra Kintų Vydūno kultūros centro padalinys. Muziejaus patalpų plotas siekia 92,2 m² (nuolatinių ekspozicijų plotas – 76,7 m²), saugoma 1002 eksponatai (šiuo skaičiuje 186 pagrindinio rinkinio eksponatai), pasakojantys apie rašytoją, filosofą Vydūną (1868–1953), jo asmeniniai daiktai, fotografijos, atsiminimai, knygos, jo leisti žurnalai. Muziejus taip pat kaupia eksponatus, kurie pasakoja apie Kintų, pamario ir Mažosios Lietuvos pagrindinius istorijos etapus. Įstaigoje dirba 3 darbuotojai (2005 m. – 5 darbuotojai). Lyginant su 2005 m., saugomų eksponatų rinkinys pasipildė beveik 300 naujų eksponatų. 2011 m. muziejus sulaukė 577 lankytojų, lyginant su 2005 m., lankytojų skaičius sumažėjo 9 kartus (2005 m. buvo 5,3 tūkst.). Mažesnius lankytojų srautus lėmė sumažėjęs organizuotų lankytojų skaičius – 2005 m. organizuotai į muziejų atvyko 2,6 tūkst. lankytojų (49%), 2011 m. – 372 lankytojai (64% visų lankytojų). 2011 m. Vydūno muziejus išleido 1 informacinį leidinį.

Centras organizuoja įvairius renginius, pvz.:

- Tradiciniai renginiai, įtraukti į Šilutės r. strateginių renginių sąrašą: „Marių šventė“ (didžiausias bendruomenės renginys); „Po malūno sparnais“ (populiariausia šventės dalis – žirgų konkūras Šilutės r. savivaldybės mero taurei laimėti);
- Nuo 2004 m. rengiamas etnokultūrinių renginių ciklas: organizuojami edukaciniai renginiai, seminarai, konkursai vaikams ir jaunimui, ekspedicijos pas vietos gyventojus, tradicinė edukacinė programa – „Kiaušinių marginimas“;
- Teminės meno parodos, susitikimai su teatro, muzikos, dailės profesionalais, vaikams ir jaunimui rengiamos edukacinės išvykos į

Klaipėdos dramos ir muzikinį teatrų, dailininkų dirbtuves, pristatomos dailės mokyklos vaikų darbų parodos ir muzikos mokyklos mokinių programos;

- Nuo 2003 m. vykdomas profesionalaus meno projektas metalo emalio technikai populiarinti tarp menininkų: kasmet rugpjūčio mėn. į kūrybinę stovyklą kviečiami Lietuvos ir užsienio šalių menininkai kurti metalo emalio miniatiūras „Pamario ženklų“ tema.

2011 m. baigtas vykdyti Kintų Vydūno kultūros centro pastatų rekonstrukcijos projektas – rekonstruotas kultūros centro ūkinis pastatas, pritaikant meno dirbtuvėms, emalio meno kolekcijos ekspozicijai ir menininkų rezidencijai. Atliktas kapitalinis remontas pagrindiniame Vydūno muziejaus pastate. Viena iš didžiausių dabartinių šio centro užduočių – parengti teikiamų mokamų paslaugų paketą, siekiant pritraukti kuo daugiau lankytojų.

– **Salos etnokultūros ir informacijos centras.**

Savitumas: Salos etnokultūros ir informacijos centras Rusnėje kaupia ir propaguoja laivininkų ir žvejų tradicijas, gyvenimo būdo saloje specifiką.

Salos etnokultūros ir informacijos centras ne tik vykdo etnokultūrinę, projektinę, informacijos teikimo veiklą, bet ir įsijungia į strateginio plano įgyvendinimą. Vienas iš centro tikslų yra sudaryti sąlygas Juknaičių ir Usėnų seniūnijose veikiančių kolektyvų saviraiškai. Veikiantys mėgėjų meno kolektyvai: „Luotužė“ Rusnės moterų vokalinis ansamblis, vyresniųjų žmonių šokių kolektyvas „Rusnietis“, Juknaičių seniūnijos vyresniųjų žmonių šokių kolektyvas „Juknaičiai“, Juknaičių moterų vokalinis ansamblis „Vėjūnė“, Usėnų kaimo kapela „Verpstė“, Usėnų dramos mėgėjų kolektyvas „Veržė“, Usėnų sen. Žemaitkiemio dramos mėgėjų kolektyvas, Rusnės Salos teatras.

Centras organizuoja edukacines stovyklas „Rusnė“, kuriose jaunimas mokosi senųjų pamario krašto amatų – pinti nėginius bučiukus, gaminti vėtrunges, dūduoti lūpinėmis armonikėlėmis. Šią veiklą pristato Jūros šventėje, Lietuvos jūrų muziejaus renginyje „Žuvys išgalvojo giesmes“, Nidos istorijos muziejaus – amatų dienose ir rajono renginiuose.

Tradiciniai Salos etnokultūros ir informacijos centro renginiai: rajoninė dramos mėgėjų kolektyvų apžiūra „Lėkis“, strateginis renginys „Keliai į Rusnę. Laivininkų

šventė“, klojimo teatrų šventė „Nendrynų raganėlė“, edukacinė stovykla „Rusnė“, kasmetiniai Advento vakarai.

Centras bendradarbiauja su įvairiomis nacionalinėmis ir užsienio įstaigomis įgyvendinant bendrus projektus, pvz.:

- Savivaldybės įstaigos: Šilutės muziejus; Šilutės turizmo ir verslo informavimo centras; F. Bajoraičio viešoji biblioteka; Nemuno deltos regioninio parko direkcija; Lietuvos jūrų muziejus; Tomo Mano muziejus.
- Užsienio partnerystės: su Vokietijos sąjunga ENEA e.V. (Europos Akademija gamtai ir jos apsaugai); Paukščių apsaugos komitetu e.V. (Vokietija); tyrinėtoju Martinu Buddrus (yra sukaupęs turtingą Mažosios Lietuvos archyvą).

Pasiteisina šio centro darbuotojų bendradarbiavimas su turizmo paslaugas teikiančiomis institucijomis, verslininkais. Įvertinus centro kultūros darbuotojų įdirbį, norimas vykdyti veiklas, ir toliau išlieka aktualus klausimas dėl šio centro patalpų išplėtimo. Vyriausybės patvirtintoje Kultūros centrų modernizavimo programoje centrai numatytos lėšos rekonstrukcijai.

– **Senujų kaimo tradicijų centras.**

Savitumas: Senujų kaimo tradicijų kultūros centras, veikiantis Bikavėnuose, specializuojasi rengiant edukacines programas ir pristatant senuosius kaimo amatus, kalendorines šventes, žemaitiškąjį folklorą, senąsias kaimo tradicijas.

Centras kultūrinę veiklą vykdo Vainuto ir Katyčių seniūnijose. Senujų kaimo tradicijų kultūros centro tikslas – išsaugoti lokalias vietas tradicijas, kaupti saugoti ir tirti etnines kultūros vertybes, rūpintis senujų kaimo tradicijų sklaida ir populiarinimu, ugdyti bendrąją visuomenės kultūrą, puoselėti liaudies kultūros suvokimą besimainančiame šių laikų kultūriniame kontekste. Pagrindinės veiklos kryptys: projektinės veiklos organizavimas ir vykdymas, edukacinių programų kūrimas, senujų amatų, tradicijų sklaida, tautosakinės medžiagos rinkimas, saugojimas bei perteikimas jaunajai kartai, mėgėjų meno kolektyvų projektinės veiklos koordinavimas, profesionaliojo meno sklaida, etnokultūrinių, pramoginių ir valstybinių švenčių organizavimas.

Centras yra parengęs edukacines programas: „Duonos kepimas“, „Ilgas vilnos kelias“, „Verpimas, audimas“, „Bitininkystės amatas“, „Kalvystė“, „Pynimas iš šiaudelių“.

Veikiantys mėgėjų meno kolektyvai: liaudiškos muzikos kapela „Lolytėlė“, moterų vokalinis ansamblis, Vainuto moterų vokalinis ansamblis „Lazduona“, Vainuto folkloro ansamblis „Vainuta“.

Tradiciškai organizuojami renginiai: tarptautinis dainų ir šokių festivalis „Grajikit, Bikavos žiogeliai“, regioninis festivalis „Pažinsi tautosaką – atrasi save“, „Liaudies amatų stovykla“, „Vainuto Joninės“, valstybinių švenčių paminėjimai ir kt.

2011 m. pradėta Senųjų kaimo tradicijų kultūros centro pastato renovacija.

– **Žemaičių krašto etnokultūros centras.**

Savitumas: Žemaičių krašto etnokultūros centras įgyvendina Paribio centro idėją, atskleidžiant istorinės Mažosios ir Didžiosios Lietuvos kultūrų sandūrą, amatus, istoriją.

Žemaičių krašto etnokultūros centro veiklos tikslai: saugoti, puoselėti, propaguoti ir reprezentuoti rajono žemaitiškojo krašto istoriją ir etninės kultūros vertybes, ugdyti bendrąją visuomenės kultūrą. Centras organizuoja autentiškus renginius, rengia projektus, edukacines programas, ekspedicijas. Iš autentiško folkloro formuojama koncertinė programa folkloriniams ansambliams.

Centras vykdo kultūrinę veiklą Žemaičių Naumiesčio, Gardamo ir Švėkšnos seniūnijose, kuruoja šioje teritorijoje veikiančių mėgėjų meno kolektyvų veiklą. Mėgėjų meno kolektyvai: kaimiškos muzikos kapela „Žaliakalnis“, moterų vokalinis ansamblis „Raskila“, folkloro kolektyvai „Dainorai“ ir „Pilutė“, tautinių šokių kolektyvas „Šalna“, Ramučių kaimo ir Žemaičių Naumiesčio mėgėjų teatro kolektyvai, kaimo kapela „Šilų aidai“. Šie kolektyvai per metus parengia 15 naujų programų, organizuoja 12 renginių. Iš viso Žemaičių krašto etnokultūros centro kolektyvai per metus dalyvauja apie 80 renginių savivaldybėje ir už jos ribų.

Tradicioniai renginiai. Tai strateginiai renginiai, pagrindinės seniūnijų šventės- „Dagotuvės“ Žemaičių Naumiestyje, pavienių muzikantų ir pasakorių šventė

„Sugužėkim, suskambėkim“ Gardame, „Dvaro šventė“ Švėkšnoje. Kiekvienais metais organizuojami tradiciniai etnokultūriniai renginiai Atvelykis, Užgavėnės, Jurginės, Stasinės, Sekminės. Švėkšnoje kasmet organizuojamas respublikinis šokių festivalis „Šokim šokimėlj“ ir rajoninė vokalinio žanro kolektyvų apžiūra. Kuruojamose seniūnijose centras organizuoja valstybinių švenčių ir atmintinų datų paminėjimo renginius.

Edukacinės programos. Kultūros centro darbuotojai turi parengę ir vykdo šias edukacines programas: „Pynimas iš šiaudų“, „Riešinių mezgimas“, „Atvelykis prie rubežiaus“, „Pynimas iš beržo šakelių“, „Senoji kalvystė“.

Nuo 2002 m. prie Žemaičių krašto etnokultūros centro prijungtas Ž. Naumiesčio krašto muziejus. Ž. Naumiesčio krašto muziejaus ekspozicijoje ir fonduose sukaupta daugiau nei 20 tūkst. eksponatų, atspindinčių Ž. Naumiesčio krašto buitį ir verslus, miestelio, mokyklos, tautinių (žydų, lietuvininkų, lietuvių) bendruomenių ir kt. istoriją. Muziejus atspindi krašto istoriją visos valstybės kontekste nuo akmens amžiaus iki šių dienų. Šiuo metu vyksta muziejaus pastato renovacija. Įrengtos „Žemės ūkio padargų“ ir „Senosios parubežio kalvės“ ekspozicijos privačioje sodyboje.

Žemaičių krašto etnokultūros centre aktualios problemos: šildymo, pastatų renovacijos (muziejaus patalpų), techninės bazės atnaujinimo.

4.4. Profesionalios įstaigos Šilutės kamerinio dramos teatro veikla

Šilutės r. savivaldybėje veikia Šilutės kamerinis dramos teatras, pristatantis spektaklius savivaldybės bendruomenei, aktyviai dalyvaujantis įvairiuose teatrų festivaliuose organizuojamuose visoje Lietuvoje. Teatras įkurtas 1991 m., 2005 m. Kultūros ministerijos įsakymu VŠĮ „Šilutės teatras“ pripažintas Šilutės kameriniu dramos teatru, tokiu būdu jam suteikiamas savivaldybės profesionalaus teatro statusas. 2009 m. teatras reorganizuotas į biudžetinę įstaigą.

Teatras veikia Šilutės kultūros ir pramogų centro patalpose. Pagrindinės teatro veiklos sritys yra teatro spektaklių pastatymai, koncertinė ir gastrolinė veikla, scenos

apipavidalinimo, aktorių parinkimų spektakliams veikla, teatro dekoracijų ir kostiumų nuoma.

Pagrindiniai Šilutės kamerinio dramos teatro veiklos tikslai yra: puoselėti, kurti ir plėtoti dramos teatro tradicijas, formuoti ir pristatyti visuomenei šiuolaikinio dramos teatro tendencijas ir kryptis, kūrybiškai perteikti scenos meno kultūros vertybes; ugdyti, formuoti ir tenkinti visuomenės poreikį profesionaliajam dramos teatro menui; dalyvauti formuojant šalies scenos meno kultūros įvaizdį, pristatant užsienio šalyse nacionalinio scenos meno kultūros pasiekimus; sudaryti sąlygas talentingiems jauniems ir pripažintiems teatro meno kūrėjams, kūrybiniais darbuotojams, atlikėjams dalyvauti Teatro kūrybinėje veikloje. Teatre kūrybines idėjas įgyvendina šalies teatro aktoriai, režisieriai, scenografai bei kompozitoriai.

Teatras reprezentuoja teatro meną Šilutės miesto bei rajono seniūnijų gyventojams. Kiekvienais metais statomi premjeriniai spektakliai, adaptuojami senieji pritaikant gastrolėms ne tik Lietuvoje, bet ir į kitas šalis. Teatro repertuarą sudaro 11 spektaklių, iš kurių 4 spektakliai skirti vaikams ir jaunimui. Kiekvienais metais paruošiama nauja kalėdinė programa vaikams. Teatras propaguoja gatvės teatro tradicijas rengdamas kojokų vaidinimus. Su įvairiomis programomis apvažinėta beveik visa Lietuva, dalyvauta tarptautiniuose festivaliuose, karnavaluose, akcijose, šventėse. Sukaupta nemaža patirtis įvairiuose koncertuose didelėse erdvėse.

Vykdomi užsakomieji projektai: kalėdinės eglutės, reklaminės šou akcijos. Teatro aktoriai praveda valstybinių švenčių ir minėjimų renginius. Tiekia nemokamas paslaugas kultūros ir švietimo įstaigoms: teatro rūbus ir butaforiją, garso ir apšvietimo paslaugas, vaidina spektaklius, praveda renginius.

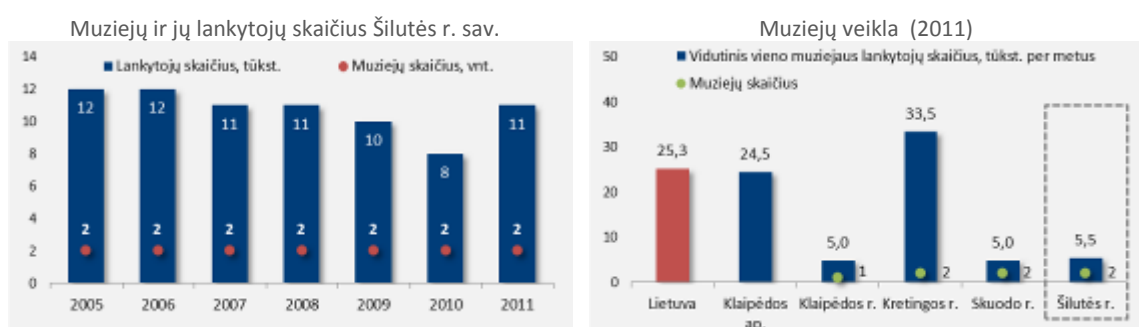
Nuo 2010 m. teatre veikia jaunimo studija – tai jaunų (nuo 13 iki 17 metų), drąsių, spalvingų ir energingų artistų trupė. Jaunimo studija aktyviai dalyvauja įvairiuose vaikų bei jaunimo teatrų festivaliuose, organizuojamuose visoje Lietuvoje.

Vykdydamas socializaciją per meną ir bendradarbiaudamas su Klaipėdos regiono pataisos inspekcija, Rusnės specialiąja mokykla, nepilnamečiams teatras suteikia galimybę apsilankyti spektakliuose nemokamai. Teatre patvirtinti 7 darbuotojų etatai, iš kurių: 2 administracijos ir 5 kūrybiniai darbuotojai. Vidutinis renginių skaičius per metus – 54, tad teatrui aktualus žmoniškųjų išteklių praplėtimas. Šiai įstaigai taip pat reikia pagalbos modernizuojant garso ir šviesos įrangą, sceną.

4.5. Muziejų veikla

Šilutės r. savivaldybėje veikia 2 savivaldybės muziejų kategorijai priskiriami muziejai, kurie kaupia, saugo, tiria, konservuoja ir eksponuoja tam tikros savivaldybės teritorijos kultūros istoriją atspindinčius muziejinių vertybių rinkinius. Tai: Šilutės muziejus (padaliniai: Hermano Zudermano memorialinis muziejus, Macikų lagerio karceris-muziejus, Švėkšnos muziejus) ir Vydūno muziejus (priklausantis Kintų Vydūno kultūros centrui). 2011 m. šie muziejai sulaukė 11 tūkst. lankytojų. 2005-2010 m. vyravo muziejų lankytojų skaičiaus mažėjimo tendencija, kuomet lankytojų skaičius buvo sumažėjęs nuo 12 tūkst. iki 8 tūkst., tačiau 2011 m. pritrauktų lankytojų skaičius savivaldybės muziejuose išaugo iki 11 tūkst. (šiuose skaičiuose – 95% lankytojų sudaro Šilutės muziejaus lankytojai, 5% - Vydūno muziejaus lankytojai).

Paveikslas 50. Muziejų veikla

Šaltinis. Statistikos departamentas

Lyginant su kitomis rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, muziejų veiklos apimtys Klaipėdos r., Kretingos r. ir Šilutės r. savivaldybėse yra panašios, pagal pritrauktų lankytojų skaičių išsiskiria tik Kretingos r. savivaldybė, kurioje veikia

Kretingos muziejus per metus pritraukia 67,9 tūkst. lankytojų (antras muziejus – Vyskupo Motiejaus Valančiaus gimtinės muziejus – tik 800-900 lankytojų)¹⁶.

Šilutės muziejus yra įsikūręs Šilutėje ir turi 3 padalinius: Hermano Zudermano memorialinis muziejų (Macikų k.), Macikų lagerio karceris-muziejus (Macikų k.), Švėkšnos muziejus (Švėkšna). Muziejaus patalpų plotas siekia 2019 m² (nuolatinių ekspozicijų plotas – 462 m²), saugoma 60,7 tūkst. eksponatų (šiuo skaičiuje 39 tūkst. sudaro pagrindinio rinkinio eksponatai). Muziejaus rinkinį sudaro unikali buvusio Šilutės dvaro savinininko H. Šojaus (H. Scheu) XIX a. pab.-XX a. pr. sukaupta dailės, archeologinių radinių, etnografijos, numizmatikos, raštijos, nuotraukų, ginklų, gamtos, eksponatų rinkiniai ir pokaryje, jau valstybinio muziejaus, sukaupta liaudies meno, buitės, žemės ūkio padargų rinkiniai.

Šilutės muziejaus veiklą riboja materialinė bazė. Muziejus, turėdamas unikalius eksponatus, negali jų eksponuoti dėl netinkamų eksponavimui sąlygų (kūrenama krosnimis, nėra vandens ir kanalizacijos) dabartinėse patalpose (Šilutė, Lietuvos rinkinio 36). Ekspoziciją būtina perkelti į restauruojamus Šilutės dvaro pastatus. Planuojama, kad po rekonstrukcijos dvaro pastatų kompleksas bus pritaikytas kultūros reikmėms ir jame bus įsteigtas Mažosios Lietuvos Kultūros ir turizmo centras.

Įstaigoje šiuo metu dirba 20 darbuotojų (18,5 etato). Lyginant su 2005 m., eksponatų skaičius išaugo 3,8 tūkst., išsiplėtė naudojamų patalpų plotas. 2011 m. reorganizavus Turizmo ir verslo informacijos centrą, muziejui priskirta ir turizmo informacijos teikimo funkcija bei paskirti du etatai šiai funkcijai vykdyti (2005 m. muziejus turėjo 15,5 etato).

2011 m. muziejus sulaukė 10,5 tūkst. lankytojų, šiame skaičiuje pavieniai lankytojai sudarė 49%, likusią dalį sudarė grupėmis į muziejų atvykę lankytojai (organizuotos moksleivių grupės bendrame lankytojų skaičiuje sudaro 18%). Muziejus ir muziejaus filialai bus žymiai patrauklesni lankytojams sutvarkius filialų eksponavimo sąlygas – Švėkšnos muziejus šiuo metu patalpintas Švėkšnos „Saulės“ gimnazijos rūsyje, kur pastoviai laikosi drėgmė, kenkianti eksponatams. Muziejus, turėdamas labai unikalius XVII a. eksponatus (pvz., Lietuvos statutą), negali jų eksponuoti. Muziejus neturi

¹⁶ Čia ir toliau šiame skyriuje pateikiamos statistinės informacijos šaltinis – Kultūros ministerijos informacija apie Lietuvos muziejų veiklą.

internetinės prieigos, saugyklų. Šią situaciją pagerinti būtų galima restauravus užkonservuotą Švėkšnos sinagogą ir pritaikius ją muziejaus reikmėms. Tuo pačiu būtų sutvarkytas Švėkšnos miestelio centras ir kultūros paveldo objektas galėtų tarnauti visuomenei. Būtina atnaujinti ekspozicijas memorialiniame H. Zudermano muziejuje, ekspozicija yra morališkai pasenusi (įrengta 1989 m.; nedidelės patalpos, nepareikalautų didelių investicijų). Perspektyvoje planuojama praplėsti Macikų lagerio muziejaus ekspoziciją įrengiant tarptautinį memorialą, nes tai vienintelis objektas Lietuvoje, kuriame II-ojo pasaulinio karo metu buvo kalinami Europos šalių, Rusijos ir JAV karo belaisviai.

2011 m. muziejuje surengti 37 edukaciniai užsiėmimai (7-iomis temomis), juose dalyvavo 603 dalyviai. Taip pat surengti 28 muziejaus renginiai, pritraukę 6,2 tūkst. lankytojų. Lyginant su 2005 m., muziejaus lankytojų skaičius išaugo 49%, edukacinių užsiėmimų dalyvių skaičius – 29%, muziejaus renginių lankytojų skaičius – daugiau kaip 3 kartus (nuo 1,8 tūkst. iki 6,2 tūkst.).

Šilutės muziejus vykdo projektinę veiklą tuo pritraukdamas daugiau lankytojų ir lėšų (2011m. – 12 tūkst. Lt, 2012m. – 42 tūkst. Lt). Taip pat vykdoma aktyvi viešinimo veikla: 2011 m. buvo publikuota 20 publikacijų kultūros ir periodinėje spaudoje, išleisti 3 informaciniai leidiniai, 1 mokslinių straipsnių rinkinys (knyga), skaityti 2 pranešimai mokslinėse konferencijose.

Muziejuje aktuali žmogiškųjų išteklių pritraukimo ir išlaikymo problema. Dėl mažo specialistų darbo užmokesčio įstaigoje didelė darbuotojų kaita. Neturint galimybių pasiūlyti konkurencingą atlyginimą, prarandami geriausi specialistai. Tokia muziejininkų kaita trikdo muziejaus veiklą, tęstinių projektų vykdymą, naujų ekspozicijų rengimą, daro įtaką paslaugų teikimo kokybei.

Be aukščiau pateiktų savivaldybės muziejų, savivaldybėje ekspozicijų veikla taip pat užsiima: Žemaičių krašto etnokultūros centro muziejus, Angelės ir Vytauto Raukčių „Buities ir margučių palėpė“, privati K. Banio etnografinė žvejo sodyba-muziejus, Ventės rago ornitologijos stoties muziejus, dalis pagrindinių ir vidurinių mokyklų muziejų.

4.6. Kultūros paveldas

Kultūros paveldas – per kelias kartas perimtos etniniu, istoriniu, estetiniu ar moksliniu požiūriu svarbios kultūros vertybės. Dalis Šilutės r. savivaldybės pagal LR teritorijos bendrąjį planą patenka į ypač svarbų paveldo vertybių apsaugos arealą, kuriame dominuoja valstybės istorijos paveldas, bei dalis – į arealą, kuriame dominuoja kultūros raiškos paveldas. Remiantis Šilutės r. savivaldybės administracijos ir Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos duomenimis, Šilutės r. savivaldybėje yra virš 400 saugomų kultūros paveldo objektų.

Lentelė 11. Saugomas kultūros paveldas

Objekto tipas	Objektų skaičius
Urbanistinės vietovės	7
Statiniai	53
Statinių kompleksai	125 šiame skaičiuje: 25 kompleksai, 100 objektų
Archeologija	66
Laidojimo vietos	109 šiame skaičiuje: 2 kompleksai, 107 objektai
Kilnojamieji kultūros paveldo objektai	98 šiame skaičiuje: 3 kompleksai, 95 objektas
Iš viso:	458

Šaltinis. Šilutės rajono savivaldybės administracija

Šilutės r. savivaldybė išsiskiria kultūros paveldo įvairove¹⁷:

- **Istorinis kultūrinis paveldas.** Savivaldybėje susikerta dvi skirtingos istorinės kultūros – Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos. Mažosios Lietuvos kultūros paveldas atspindi liuteronišką gyvenimą, pasaulėžiūrą, tradicijas, žemaitiškasis paveldas – katalikiškąjį. Šių dviejų kultūrų sankirta akivaizdžiausia dvaruose ir jų parkuose: žemaitiškąjį rajono dalį atspindi Švėkšnos, Vilkėnų, Stemplių dvarai, o Mažosios Lietuvos – H. Šojaus ir Macikų dvarai. Egzistavusį istorinį multikultūriškumą galima pamatyti Švėkšnos miestelio istorinėje dalyje, kur šalia stovi ir žydų sinagoga, evangelikų liuteronų bažnyčia, neogotikinė katalikų bažnyčia.

H. Šojaus dvaras – prioritetas Šilutės r. savivaldybės kultūros paveldo objektas. Nuo 1995 m. dvaro sodybai restauruoti Šilutės r. savivaldybė skyrė beveik 2 mln. Lt, , papildomai pritrauktos ir ES fondų lėšos. Dvaras patenka į Pajūrio -

¹⁷ Šilutės rajono kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategija 2008-2014 m.

Kuršių marių kultūrinio, pažintinio (ekologinio) ir aktyvaus poilsio nacionalinį turizmo maršrutą.

Neatsiejama istorinės Mažosios Lietuvos kraštovaizdžio dalis yra senosios kapinaitės. Savivaldybėje yra virš 100 saugomų laidojimo vietų.

- **Maristinis paveldas.** Maristinio paveldo objektams priskiriami Ventės ir Uostadvario švyturiai, XVIII a. vandens kėlimo stotis, senųjų žvejų gyvenvietės - Minija ir Skirvytėlė; Rusnės miestelis, kuris išsiskiria XIX a. medinės architektūros paveldu.
- **Techninis paveldas.** Techninį paveldą sudaro tiltai per upes, geležinkelio tiltai, viadukas.
- **Archeologinis paveldas.** Savivaldybėje yra 66 archeologinio paveldo objektai: piliakalniai, kapinynai, senovės gyvenvietės, alkakalnis.
- **Architektūrinis paveldas.** Šilutės r. savivaldybėje yra saugomos 7 urbanistinės vietovės bei daugiau kaip pusšimtis unikalia architektūra išsiskiriančių pastatų ar statinių kompleksų; didžioji dalis šio paveldo yra Šilutės, Švėkšnos, Rusnės, Katyčių urbanistinėse vietovėse.

Remiantis Lietuvos įstatymų savivaldybėms priskirtomis paveldosaugos funkcijomis bei ES politikos kryptimis ir patirtimi, Šilutės r. savivaldybės administracija kultūros paveldo srityje veiklą vykdo dviem strateginėmis kryptimis: pirmoji, Šilutės r. savivaldybės kultūros paveldo išsaugojimas, t. y. tvarkyba; antroji, kultūros paveldo pritaikymas turizmui. Pagrindinė kultūros paveldo tvarkybos problema – nepakankamas ir nenuoseklus finansavimas: nuo 1995 m. didžioji skiriamų lėšų dalis tenka H. Šojaus dvaro rūmams restauruoti, tik paskutiniaisiais metais skirta lėšų kitiems objektams tvarkyti. Dėl šios priežasties nemažai kultūros paveldo objektų apleisti (avarinės būklės). Siekiant spręsti šias problemas, rengiant Šilutės rajono kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategiją¹⁸, buvo sudarytas Prioritetinis Šilutės rajono kultūros paveldo objektų sąrašas, kuriame išskirti kultūros paveldo objektai, kuriems teikiama pirmenybė tvarkyti. Aktualiausi Šilutės r. savivaldybės kultūros paveldo išsaugojimo klausimai:

¹⁸ Šilutės rajono kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategija 2008-2014 m.

1. Saugomų urbanistinių vietovių sutvarkymas, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas turizmo vystymui Šilutės r. savivaldybėje ir išlikusio urbanistinio paveldo išsaugojimui. Problema: ES fondų ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimo galimybės siekiant sutvarkyti privačius kultūros paveldo objektus urbanistinėse vietovėse.
2. Macikų koncentracijos lagerio ir kapų sutvarkymas.
3. Medinio paveldo išsaugojimas ir restauravimas Rusnės miestelio ir Skirvytėlės kaimo istorinėse dalyse.
4. Šilutės dvaro restauruotų pastatų įrengimas ir pritaikymas visuomenės poreikiams. Likusių dvaro sodybos pastatų restauravimas, dvaro kluono atstatymas, socialinių būstų panaikinimas dvaro kiaulidės pastate, draudimas statyti naujus pastatus dvaro teritorijoje suformuotuose ir išparduotuose sklypuose.

Daugiausiai turistų ir savivaldybės bendruomenės susidomėjimo sulaukia architektūrinis paveldas (pastatai, bažnyčios, dvarai, senosios mokyklos susikoncentravęs senosiose miestelių dalyse, pvz., Šilutėje, Švėkšnoje, Katyčiuose), techninis/maristinis paveldas (švyturiai, vandens kėlimo stotis, per potvynio apsemiamas pievas ir kanalus pastatyti tiltai, išlikusios senosios žvejų gyvenvietės – Rusnė ir Mingė (Minė)), archeologinis paveldas (daugiausiai piliakalniai). Tačiau turistinis kultūros paveldo potencialas nėra pilnai išnaudojamas, kultūros paveldas savivaldybėje dar menkai pritaikytas turizmui: nėra profesionaliai parengtų ir patvirtintų kultūrinio turizmo maršrutų, kultūros paveldo objektai nėra pritaikyti turistų lankymui, nepakankamai išvystyta informacinė infrastruktūra, trūksta nukreipiamųjų ženklų, trūksta turistams skirtų leidinių apie savivaldybės kultūros paveldo objektus. Šiuo metu populiariausias turistinis maršrutas – vandens maršrutas mariomis ir Nemunu, aplankant Minijos kaimą, Uostadvario švyturį ir vandens kėlimo stotį, Rusnės miestelį; čia kultūros paveldo objektai yra geros būklės. Objektai, įeinantys į mažiau populiarius maršrutus (miesteliai Šilutė, Žemaičių Naumiestis, Švėkšna, Rusnė), nėra sutvarkyti ir pritaikyti turistų lankymui¹⁹. Šios problemos

¹⁹ Šilutės rajono kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategija 2008-2014 m.

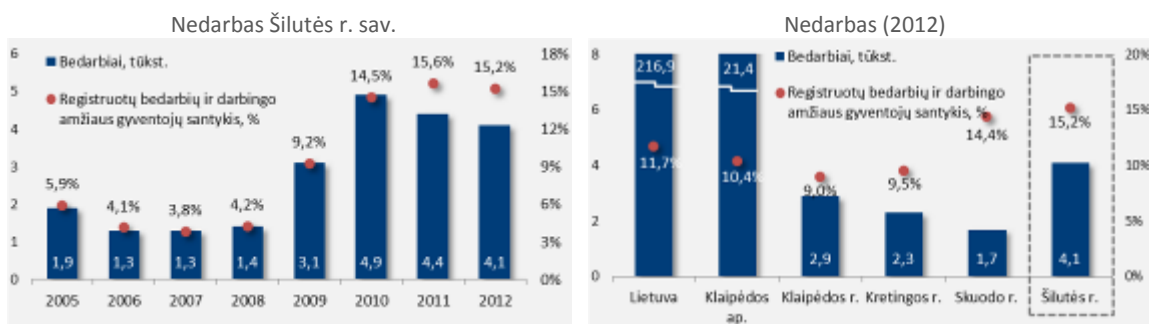
sprendžiamos įgyvendinant Šilutės rajono kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategiją, planuojama parengti teminius kultūros paveldo pažinimo kelius, geriau išnaudoti nacionalinius, regioninius, vietinius turistinius maršrutus, gerinti rajono įvaizdį, aktyvinti NVO, valdžios institucijų bendradarbiavimą, palaikyti privačias iniciatyvas.

5. SOCIALINĖ APSAUGA

5.1. Nedarbas

Šilutės r. savivaldybėje 2012 m. buvo užregistruota 4,1 tūkst. bedarbių, tai sudaro 15,2% darbingo amžiaus gyventojų skaičiuje. Bedarbiais yra laikomi nedirbantys darbingo amžiaus darbingi asmenys, nesimokantys dieninėse mokymo įstaigose, užsiregistravę gyvenamosios vietos valstybinėje darbo biržoje kaip ieškantys darbo ir pasirenę profesiniam mokymuisi. Ekonomikos nuosmukio metu bedarbių skaičius išaugo beveik 3 kartus – nuo 1,4 tūkst. 2008 m. iki 4,1 tūkst. 2010 m. Nuo 2011 m. situacija darbo rinkoje pamažu gerėja, tačiau Šilutės r. savivaldybėje nedarbo lygis yra didesnis nei kitose Klaipėdos apskrities rajoninėse savivaldybėse, ženkliai viršija apskrities (10,4%) ir šalies (11,7%) vidurkius.

Paveikslas 51. Nedarbo apimtys

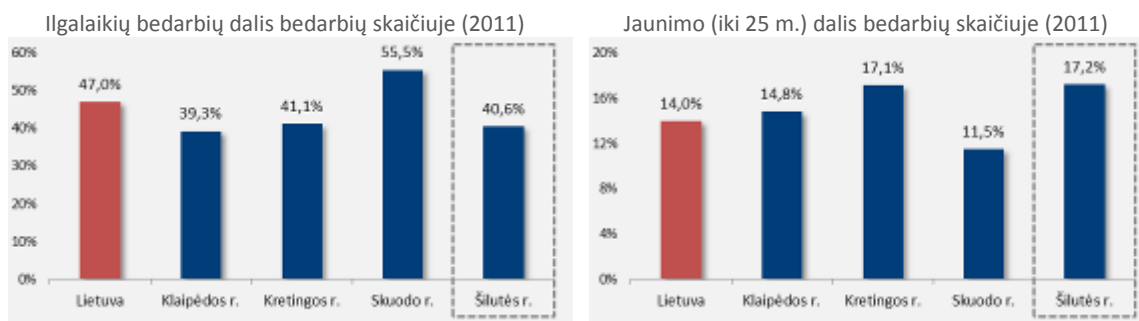

Šaltinis. Statistikos departamentas; 2011-2012 m. duomenys perskaiciuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais.

Šilutės r. savivaldybėje 41% (1,1 tūkst. 2011m.) bedarbių sudaro ilgalaikiai bedarbiai, t.y. asmenys, ieškantys darbo vienerius metus ar ilgiau. Išaugus bendram nedarbui, padidėja ir ilgalaikis nedarbas, nes didėjantis bedarbių skaičius ir laisvų darbo vietų stygius rodo, kad ilgėja darbo paieškos trukmė. 2008 m. kuomet nedarbo lygis savivaldybėje siekė 4,2%, ilgalaikiai bedarbiai bendrame skaičiuje sudarė tik 5%, iki 2011 m. ši dalis padidėjo iki 41%. Tai yra socialiai vienas pažeidžiamiausių gyventojų sluoksnių. Ilgėjant nedarbo trukmei prarandami ne tik darbo įgūdžiai, kvalifikacija, bet

ir darbo paieškos aktyvumas. Visose Klaipėdos apskrities rajoninėse savivaldybėse, išskyrus Skuodo r. savivaldybę, ilgalaikių bedarbių dalis bedarbių skaičiuje svyruoja apie 40% ir yra mažesnė nei šalyje (47%).

Paveikslas 52. Struktūrinis nedarbas

Šaltinis. Lietuvos socialinis žemėlapis

Kita aktuali problema – jaunimo integracija į darbo rinką. Pagrindinės jaunimo įsidarbinimo kliūtys – nepakankama patirtis (darbdavių požiūriu vienas svarbiausių kriterijų) arba netinkama kvalifikacija (rinkoje nepaklausios specialybės, darbdavių nepasitikėjimas specialistų paruošimu mokymo įstaigose). 2011 m. Darbo biržoje Šilutės r. savivaldybėje buvo užregistruoti 748 jauni bedarbiai (iki 25 m.), tai sudaro 17% bedarbių skaičiuje. Jaunų bedarbių skaičius didėti pradėjo 2007 m. ir iki 2010 m. išaugo nuo 89 iki 854 asmenų. Kai nedarbas auga, mažiausiai paklausūs tampa žmonės, kurių našumas mažesnis – taip pat ir jaunimas, kuris dažniausiai neturi patirties, darbo įgūdžių, tačiau neretai turi didelius lūkesčius, kurie nesutampa su darbdavių galimybėmis. 2011 m. buvo pirmieji metai, kuomet jaunų bedarbių skaičius sumažėjo 12%. 2005-2007 m. jaunimo dalis bedarbių skaičiuje svyravo apie 7-8%, o nuo 2008 m. išaugo ir 2009-2011 m. vidutiniškai sudarė 17%. Pagal 2011 m. duomenis, Šilutės r. ir Kretingos r. savivaldybėse jaunimo dalis bedarbių skaičiuje yra didžiausia ir 3 procentiniais punktais viršija šalies vidurkį.

Lentelė 12. Nukreipta į aktyvias darbo rinkos politikos programas (2012)

Priemonė	Asmenų skaičius
IŠ VISO	1388
PROFESINIS MOKYMAS	52
REMIAMOJO ĮDARBINIMO	1100
• Įdarbinimas subsidijuojant	254
• Darbo įgūdžių įgijimo rėmimas	83
• Viešieji darbai	755
• Darbo rotacija	8

Priemonė	Asmenų skaičius
PARAMA DARBO VIETOMS STEIGTI	236
TERITORINIS JUDRUMAS	4

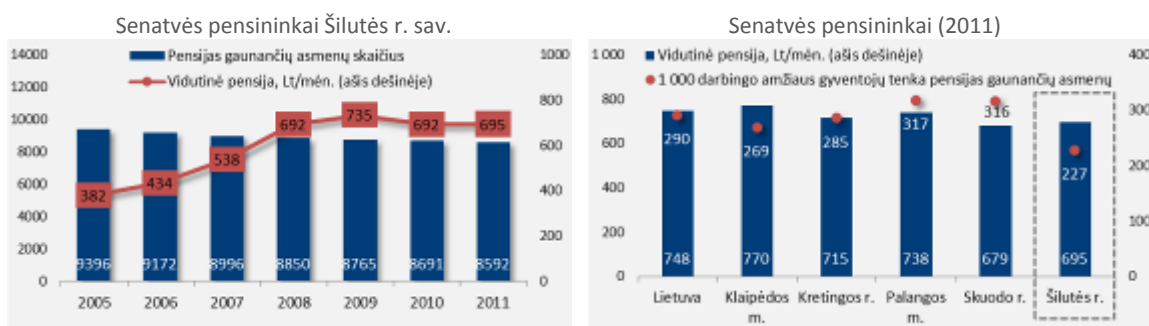
Šaltinis. Klaipėdos teritorinė darbo birža

Klaipėdos teritorinės darbo biržos duomenimis per 2012 m. į aktyvias darbo rinkos politikos programas buvo nukreipti 1388 bedarbiai, šiame skaičiuje 79% (1100 asmenų) buvo nukreipti į remiamojo įdarbinimo programas, 17% (236 asmenys) – pasinaudojo parama darbo vietoms steigti, 4% (52 asmenys) sudarė dalyvavusieji profesinio mokymo programose.

5.2. Senatvė

2012 m. pradžioje Šilutės r. savivaldybėje gyveno 9303 pensinio amžiaus gyventojų. Per 2001-2012 m. savivaldybėje pensinio amžiaus gyventojų skaičius sumažėjo 11%. Atitinkamai mažėja ir senatvės pensijas gaunančių asmenų skaičius. Valstybinio socialinio draudimo fondo Šilutės teritorinio skyriaus (kuriam priklauso ir Pagėgių sav.) duomenimis, senatvės pensijų gavėjų skaičius per 2005-2011 m. sumažėjo 9% - nuo 9,4 tūkst. iki 8,6 tūkst. asmenų. Šilutės r. savivaldybėje tūkstančiui darbingo amžiaus gyventojų tenka išlaikyti 227 senatvės pensininkus, t.y. mažiausias skaičius lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis ir penktadaliu mažesnis nei šalies vidurkis.

Paveikslas 53. Valstybinio socialinio draudimo senatvės pensija

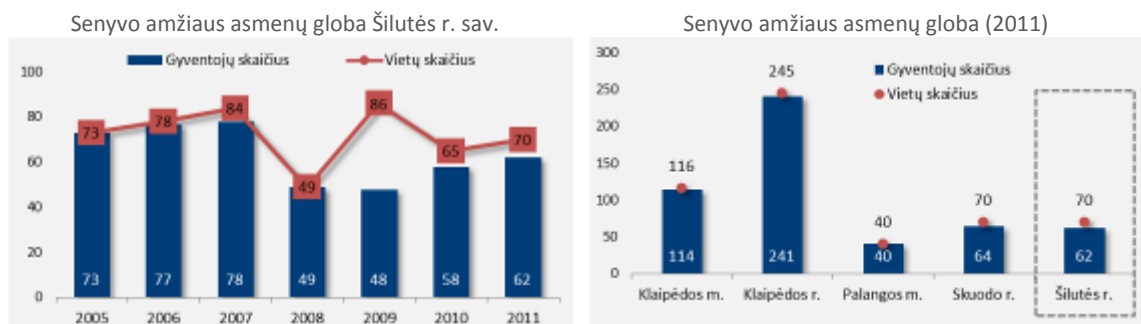
Šaltinis. Statistikos departamentas; nuo 2000 m. Klaipėdos m., Klaipėdos r. ir Neringos bei Šilutės r. ir Pagėgių savivaldybių duomenys pateikiami kartu.

Šilutės r. savivaldybėje vidutinė senatvės pensija 2011 m. siekė 695 Lt/mėn. Iki 2009 m. vidutinis pensijos dydis augo ir buvo pasiekęs 735 Lt (beveik 2 kartus daugiau nei 2005 m.), tačiau 2009 m. valstybei pradėjus įgyvendinti griežtesnę taupymo programą

vidutinė pensija savivaldybėje sumažėjo 6%. 2011 m. vidutinė pensija savivaldybėje sudarė 93% šalies vidurkio. Tarp Klaipėdos apskrities savivaldybių mažesnė senatvės pensija yra tik Skuodo r. savivaldybėje (679 Lt), kitose – viršija 700 Lt/mėn.

Statistikos departamento duomenimis Šilutės r. savivaldybėje veikia 2 globos įstaigos skirtos senų žmonių ilgesniam ar nuolatiniam gyvenimui, kai jie patys negali savimi pasirūpinti ir jiems reikalinga nuolatinė globa ar slauga: Šilutės senelių globos namai ir Senjorų globos namai „Senjorų Eldoradas“. Bendras planinių vietų skaičius – 70. 2011 m. šiose įstaigose paslaugos buvo teikiamos 62 asmenims. Lyginant su 2005 m. gyventojų skaičius šiose įstaigose sumažėjo nuo 73 iki 62. Klaipėdos apskrityje didžiausius senyvo amžiaus asmenų globos pajėgumus turi Klaipėdos r. bei Klaipėdos m. savivaldybės. Kretingos r. ir Neringos savivaldybėse tokių specializuotų įstaigų nėra.

Paveikslas 54. Globos įstaigos senyvo amžiaus asmenims

Šaltinis. Statistikos departamentas

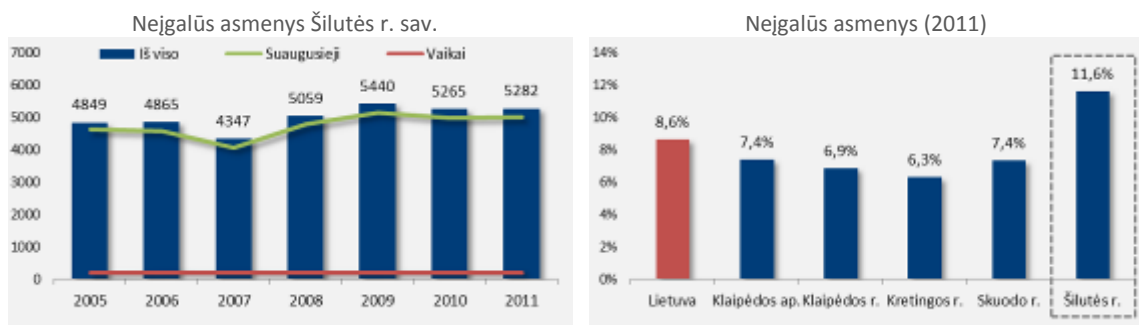
Šilutės senelių globos namų struktūriniai padaliniai: Socialinių paslaugų tarnyba tenkina pagalbos į namus poreikius, bei Juknaičių savarankiško gyvenimo namai nuo 2011-01-01 teikia Juknaičių savarankiško gyvenimo namų (24 vietos) paslaugas.

5.3. Negalia

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis 2011 m. Šilutės r. savivaldybėje buvo 5282 neįgalūs asmenys. Neįgaliųjų skaičius per 2005-2011 m. išaugo 9%. Neįgaliųjų skaičiuje suaugusieji sudaro – 95% (5025 asmenys), vaikai – 5% (257 vaikai). Per 2005-2011 m. laikotarpį neįgalių suaugusiųjų skaičius išaugo 8%, neįgalių vaikų

skaičius – 18%. Šilutės r. savivaldybėje neįgalių asmenų dalis gyventojų skaičiuje (11,6%) 3 procentiniais punktais viršija šalies vidurkį (8,6%) ir yra didžiausia tarp Klaipėdos apskrities savivaldybių.

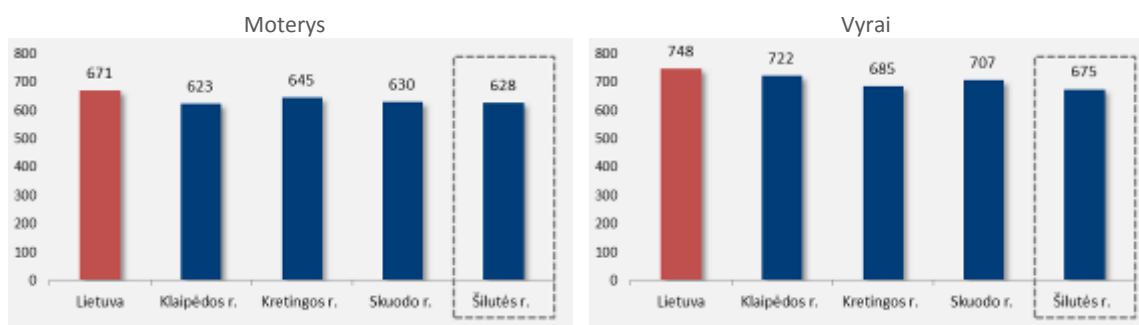
Paveikslas 55. Neįgalūs asmenys

Šaltinis. Lietuvos socialinis žemėlapis

Invalidumo pensijas Šilutės r. savivaldybėje 2011 m. gavo 1612 asmenų (t.y. 12% mažiau nei 2009 m.), vidutinė vyrų pensija siekė 675 Lt/mėn. (4% mažesnė nei 2009 m.), moterų – 628 Lt/mėn. (1% mažesnė nei 2009 m.). Pensijų dydis savivaldybėje nesiekia šalies vidurkio ir yra tarp mažiausių Klaipėdos apskrityje: vidutinė vyrų invalidumo pensija yra mažiausia, o mažesnė vidutinė moterų invalidumo pensija yra tik Klaipėdos r. savivaldybėje.

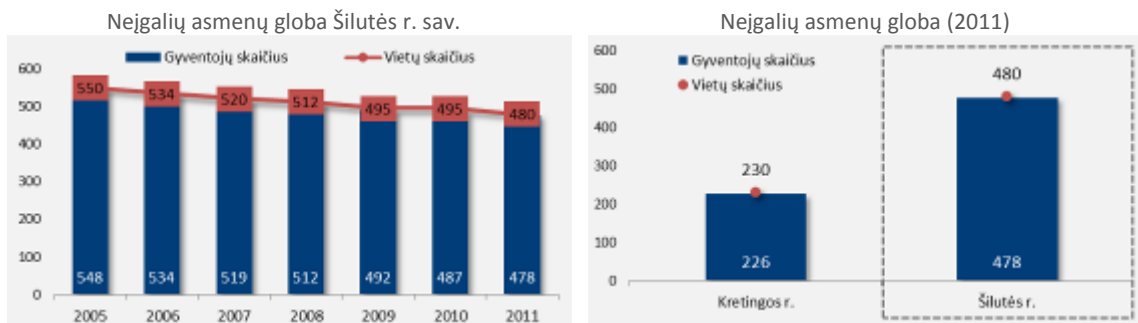
Paveikslas 56. Vidutinė invalidumo pensija, Lt/mėn. (2011)

Šaltinis. Lietuvos socialinis žemėlapis

Šilutės r. savivaldybėje šiek tiek daugiau nei 100 neįgaliųjų dirba, tai sudaro 2,3% suaugusių neįgaliųjų skaičiuje (0,8 procentinio punkto mažiau nei 2009 m.). Šalyje ši dalis yra šiek tiek didesnė – 2,6%. Lyginant Klaipėdos apskrities savivaldybes, išryškėja, kad miestuose dirba didesnė neįgaliųjų dalis (4-5%), o rajoninėse savivaldybėse ši dalis svyruoja 2-3% intervale.

Paveikslas 57. Globos įstaigos neįgaliesiems asmenims

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės r. savivaldybėje veikia viena globos įstaiga neįgaliesiems. Macikų socialinės globos namų paskirtis – užtikrinti ilgalaikę (trumpalaikę) socialinę globą suaugusiems asmenims su negalia, dėl kurios jie negali gyventi savarankiškai, naudotis kitomis bendruomenės paslaugomis ir kuriems būtina nuolatinė specialistų priežiūra. Socialinės globos namuose apgyvendinami asmenys, kuriems dėl proto negalios ar psichinių sutrikimų nustatytas 0-40% darbingumo lygis, specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis arba nustatytas didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis. 2011 m. įstaigoje buvo 480 planinių vietų, gyveno 478 gyventojai. Lyginat su 2005 m., gyventojų skaičius įstaigoje sumažėjo 13% (tiek pat sumažėjo ir planinių vietų skaičius). Tai didžiausia neįgaliųjų globai skirta įstaiga Klaipėdos apskrityje, dar viena įstaiga, kurioje vietų skaičius siekia 230, veikia Kretingos r. savivaldybėje. Macikų socialinės globos namai yra rekonstruojami, mažinamas vietų skaičius, todėl į šią įstaigą priimamas tik labai ribotas asmenų skaičius; asmenys (kiti teisėti asmens atstovai) renkasi Padvarių socialinės globos namus (Kretingos r. sav.).

Savivaldybės administracija, vykdydama neįgaliųjų integracijos į visuomenę programas, vykdo šias veiklas: būsto (aplinkos) pritaikymo programą neįgaliesiems; aprūpina gyventojus techninės pagalbos priemonėmis pagal nustatytą tvarką; senyvo amžiaus asmenims nustato specialiuosius poreikius bei išduoda neįgaliojo pažymėjimus, suteikiančius neįgaliesiems galimybę naudotis nustatytais socialinėmis garantijomis bei lengvatomis; užtikrina transporto organizavimą asmenims, kurie dėl judėjimo problemų negali naudotis visuomeniniu ar individualiu transportu; užtikrina neįgaliųjų interesų atstovavimą teismuose.

Socialinės paramos skyrius vykdo fizinę negalią turinčių asmenų aprūpinimą techninės pagalbos priemonėmis. 2011 m. buvo gauti 268 prašymai, 262 prašymai (98%) buvo patenkinti, asmenims skirta 314 techninės pagalbos priemonių. Lyginant su 2010 m., prašymų skaičius išaugo 16% (36 prašymais); prašymų patenkinimo lygis padidėjo nuo 92% iki 98%.²⁰

Šilutės dienos paslaugų centras teikia neįgaliųjų dienos socialinės globos paslaugas. Be to, sudarant sąlygas neįgaliųjų socialinei reabilitacijai ir integracijai į visuomenę, aktyviai dalyvauja nevyriausybinės organizacijos:

- Žmonių su sielos negalia klubas „Sielos paguoda“ (90 narių). Klube organizuojamas neįgaliųjų užimtumas pagal pomėgius, meninių, sportinių gebėjimų lavinimo, savarankiškumo didinimo ir kt. paslaugos.
- Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Šilutės rajono skyrius (92 nariai). Informavimo, konsultavimo, aprūpinimo knygomis (Brailio raštu ir įrašais), užimtumo (kultūros, rankdarbių būreliuose), asmeninio asistento ir kt. paslaugos.
- Šilutės klubas „Diabetas ABC“ (170 narių). Medicininės (klubo narių aprūpinamas matavimo aparatais cukraus kiekiui kraujyje nustatyti, mokymas jais naudotis), švietimo (supažindinamas su naujausiais leidiniais, vaistiniais preparatais) sveikos gyvensenos propagavimas ir kt. paslaugos.
- Šilutės rajono neįgaliųjų draugija (400 narių). Socialinės (informavimo, konsultavimo, pagalbos namuose, transporto, asmens higienos (skalbimo, pirties), siuvimo, medicininės (masažo), laisvalaikio ir kultūrinės veiklos organizavimo ir kt. paslaugos.
- Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šilutės Viltis“ (260 narių). Informavimo, tarpininkavimo, konsultavimo, laisvalaikio organizavimo, transporto kultūrinės veiklos ir kt. paslaugos.

Pagal 2011 m. savivaldybės administracijai pateiktas paraiškas socialinės reabilitacijos paslaugų finansavimui, finansavimas skirtas 5 neįgaliųjų organizacijoms (išskyrus tas,

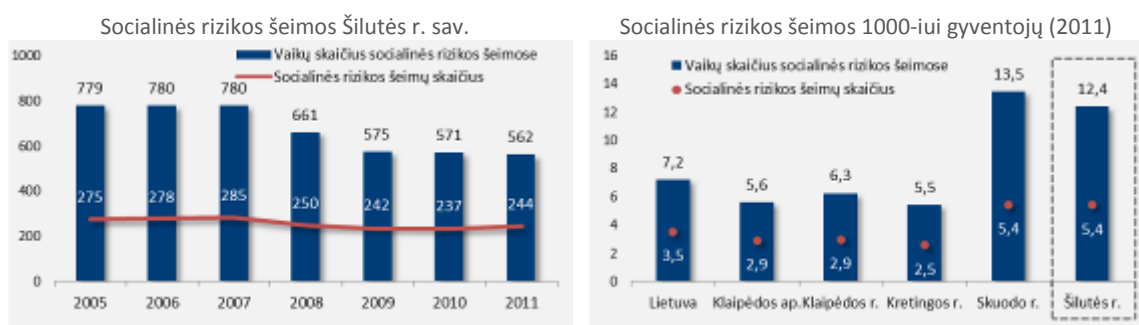
²⁰ Šilutės rajono savivaldybės 2012 m. socialinių paslaugų planas

kurių savininko teises įgyvendina valstybės ar savivaldybės institucija), veikiančios neįgaliųjų socialinės integracijos srityje, bendra projektų vertė – 240,9 tūkst. Lt (219 tūkst. Lt iš valstybės biudžeto, 21,9 tūkst. Lt – savivaldybės biudžeto lėšos)²¹.

5.4. Šeima ir vaikai

Socialinės rizikos šeima – šeima, kurioje auga vaikas(-ai) iki 18 m. amžiaus ir kurioje bent vienas iš tėvų piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, yra priklausomas nuo azartinių lošimų, dėl socialinių įgūdžių stokos nemoka ar negali tinkamai prižiūrėti vaikų, naudoja prieš juos psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, gaunamą valstybės paramą panaudoja ne šeimos interesams ir todėl iškyla pavojus vaiko(-ų) fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi bei saugumui. Socialinės rizikos šeimai priskiriama ir šeima, kurios vaikui(-ams) įstatymų nustatyta tvarka yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba).

Paveikslas 58. Socialinės rizikos šeimos

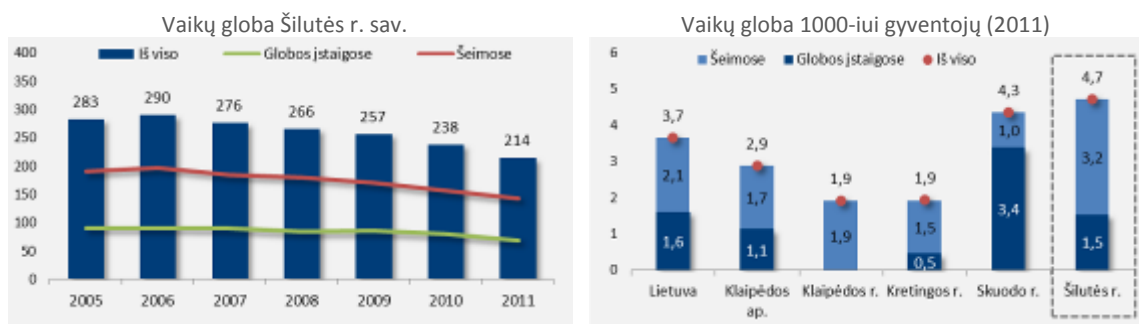
Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės r. savivaldybėje 2011 m. pabaigoje buvo užregistruotos 244 socialinės rizikos šeimos, jose augo 562 vaikai. 2005-2007 m. socialinės rizikos šeimų skaičius savivaldybėje didėjo ir buvo išaugęs iki 285 (vaikų skaičius – 780), tačiau nuo 2008 m. įsivyravo mažėjimo tendencija – socialinių šeimų skaičius sumažėjo 14%, vaikų skaičius jose – 28%. Nepaisant to, kad situacija savivaldybėje gerėja, tačiau lyginat su kitomis rajoninėmis apskrities savivaldybėmis Šilutės r. ir Skuodo r. savivaldybėse socialinės

²¹ Šilutės rajono savivaldybės 2012 m. socialinių paslaugų planas

rizikos šeimų ir jose augančių vaikų yra daugiausia (vertinant pagal skaičių, tenkanti tūkstančiui gyventojų).

Paveikslas 59. Vaikų globa (rūpyba)

Šaltinis. Statistikos departamentas

2011 m. savivaldybėje buvo 214 globojamų vaikų, šiame skaičiuje 70 vaikų buvo vaikų globos įstaigose, 144 – globjami šeimose. Savivaldybėje veikia viena vaikų globos įstaiga (Saugų vaikų globos namai), kurioje yra 70 planinių vietų bei yra 102 vaikus globojančios šeimos. Pagal teisės aktų, reglamentuojančių vaikų socialinę globą įstaigose, reikalavimus vaikų skaičius globos namuose palapsniui turėtų sumažėti iki 60. Globojamų vaikų skaičius savivaldybėje mažėja – per 2005-2011 m. sumažėjo beveik ketvirtadaliu – nuo 283 iki 214 vaikų (taip pat mažėja ir globos įstaigų vietų skaičius bei vaikus globojančių šeimų skaičius). Globojamų vaikų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, Šilutės r. savivaldybėje lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, yra didžiausias (4,7 vaikai/1000 gyv.) ir viršija šalies vidurkį – 3,7 vaikai/1000 gyv. Šilutės r. savivaldybė apskrityje išsiskiria tiek dėl santykinai didesnio globos įstaigose, tiek dėl šeimose globojamų vaikų skaičiaus.

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje globa (rūpyba) naujai buvo nustatyta 44 vaikams. Per metus nustatomų naujų vaikų globos atvejų skaičius savivaldybėje svyruoja apie 40-50, vyrauja mažėjimo tendencija (lyginant 2005 m. ir 2011 m., atvejų skaičius sumažėjo 35%). Pagrindinė vaikų globos (rūpybos) nustatymo priežastis – tėvų nusišalinimas nuo vaikų auginimo, išlaikymo, priežiūros – dažniausiai tėvams išvykus į užsienį.

Šilutės r. savivaldybės administracijos duomenimis, 2011 m. savivaldybėje buvo 109 vaikai, kuriems buvo nustatyta vaikų globa (rūpyba) jų tėvams išvykus į užsienį, t.y.

pusė globojamų vaikų. Iki 2010 m. imtinai didesniąją šių vaikų dalį sudarė kaimuose gyvenantys vaikai, o 2011 m. buvo pirmieji metai, kuomet didesnė vaikų, kuriems nustatyta vaikų globa (rūpyba) tėvams išvykus į užsienį, dalis gyveno miestuose. Vaikų pasiskirstymo pagal amžių dinamika rodo, kad mažėja vaikų iki 10 metų amžiaus dalis – per 2008-2011 m. sumažėjo nuo 40% iki 28%; atitinkamai išaugo vyresnių vaikų, ypač 15-17 m. amžiaus, dalis.

Lentelė 13. Vaikų skaičius, kuriems nustatyta vaikų globa (rūpyba), jų tėvams išvykus į užsienį

	2008	2009	2010	2011	Pokytis
VISO	114	113	122	109	-4%
Pagal gyvenamą vietą:					
- mieste	43%	42%	48%	52%	9%
- kaime	57%	58%	52%	48%	-9%
Pagal lytį:					
- berniukai	46%	48%	44%	43%	-2%
- mergaitės	54%	52%	56%	57%	2%
Pagal amžių:					
- 0-3 m.	4%	4%	5%	3%	-2%
- 4-6 m.	13%	11%	9%	9%	-4%
- 7-9m.	23%	25%	20%	17%	-6%
- 10-14 m.	39%	39%	39%	40%	1%
- 15-17 m.	20%	22%	26%	31%	11%

Šaltinis: Šilutės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir savivaldybės administracijos 2011 metų veiklos ataskaita

Poreikis prieglobsčio paslaugai smurtą patyrusiems asmenims ir jų vaikams tenkinamas teikiant intensyvią krizių įveikimo paslaugą Saugų vaikų globos namų patalpose. Juknaičių savarankiško gyvenimo namų prie Šilutės senelių globos namų paslaugos poreikio tenkinimas Juknaičiuose laikinai sustabdytas dėl numatytos pastato rekonstrukcijos, kadangi paslaugos gavėjų skaičius viršija numatytą 24 paslaugos gavėjų skaičių. Šilutės dienos paslaugų centras teikia paslaugos socialinės rizikos šeimų vaikams. Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus, teikimui įsteigta 13 socialinių darbuotojų etatų (11 etatų rajono seniūnijose, 2 etatai Šilutės mieste).

5.5. Socialinės paslaugos

Svarbi socialinės apsaugos sistemos dalis yra socialinės paslaugos. Socialinės paslaugos – tai paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba

praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimoms) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

Savivaldybė teikia šias bendrąsias socialines paslaugas: informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo bei transporto organizavimo paslaugas. Transporto organizavimo paslauga pagal raštiškus prašymus per 2010 m. savivaldybėje pasinaudojo 80 asmenų, 2011 m. – 41 asmuo (iš jų 28 neįgalūs asmenys ir 13 lydinčiųjų). Maitinimo organizavimas pagal Maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims programą priskirtas Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šilutės komitetui. 2011 m. maistą iš intervencinių atsargų labiausiai nepasiturintiems asmenims gavo 11 tūkst. asmenų (2010 m. – 11,5 tūkst. asmenų), t.y. kas penktas žmogus Šilutės r. savivaldybėje.

Specialiosios socialinės paslaugos – tai socialinės priežiūros paslaugos (pagalba į namus, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, laikinas apnakvindinimas, intensyvi krizių įveikimo pagalba) ir socialinė globa (dienos socialinė globa, trumpalaikė socialinė globa, ilgalaikė socialinė globa).

Socialinės priežiūros paslaugos teikiamos senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia, vaikams su negalia, socialinės rizikos vaikams, socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus bei suaugusiems socialinės rizikos asmenims savivaldybės įsteigtose įstaigose arba asmenų namuose. Pagrindinės socialinės priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos: Socialinių paslaugų tarnyba prie Šilutės senelių globos namų (pagalba į namus), Saugų vaikų globos namai (prieglobsčio paslaugos smurtą patyrusiems asmenims ir jų vaikams), Juknaičių savarankiško gyvenimo namai, Šilutės dienos paslaugų centras (socialinės rizikos šeimų vaikams, socialinės rizikos vaikams).

Socialinės paslaugos (bendrosios, socialinės priežiūros ir globos) yra teikiamos tiek socialinių paslaugų įstaigose (stacionariose socialinės globos įstaigose, šeimynose, savarankiško gyvenimo namuose, dienos socialinės globos centre, ir kt.), tiek asmens

namuose. 2011 m. socialinės paslaugos namuose buvo suteiktos 180 gyventojų. Pagalbos teikimo namuose apimtys 2007-2008 m. išaugo 2 kartus ir nuo tol išlieka panašiam lygyje – apie 180 per metus. Pagalbos į namus poreikis savivaldybėje tenkinamas optimaliai, t.y. įvertinus socialinių paslaugų poreikį tenkinti visi prašymai. Pagalbos į namus paslaugos teikiamos visose seniūnijose išskyrus Katyčių seniūniją. Socialinės priežiūros paslaugos gali būti keičiamos į piniginę išmoką – pagalbos pinigus. Pagalbos pinigai skiriami atsižvelgiant į asmens (šeimos) sveikatos būklę, paslaugų poreikį, gaunamas pajamas, šeiminių padėtį, gyvenamąją vietą. 2005-2008 m. pagalbos pinigų gavėjų skaičius savivaldybėje išaugo nuo 31 iki 73 asmenų, tačiau per 2008-2011 m. sumažėjo iki 22 asmenų (3,3 karto).

Paveikslas 60. Socialinių paslaugų namuose gavėjai

Socialinių paslaugų namuose gavėjai Šilutės r. sav.

Socialinių paslaugų namuose gavėjų skaičius, tenkantis 1000-iai gyventojų (2011)

Šaltinis. Statistikos departamentas

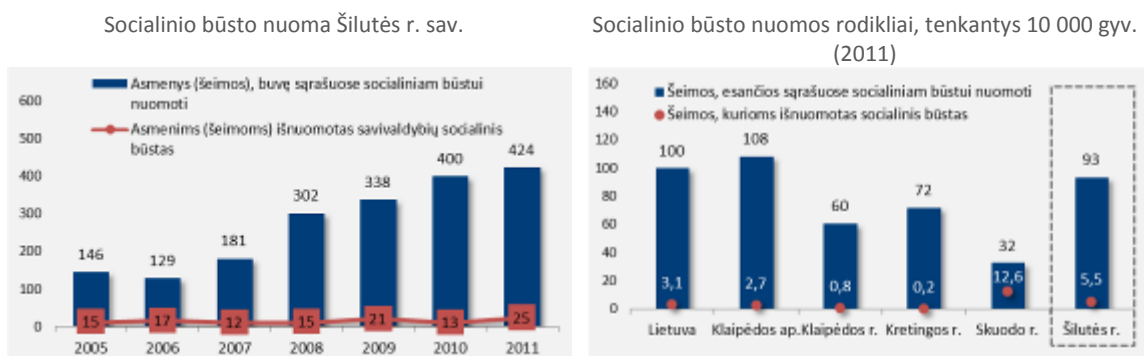
Nakvynės namų Šilutės r. savivaldybėje nėra. Asmenų, neturinčių nuolatinės gyvenamosios vietos, problema sprendžiama sudarant sutartis su Psichoterapiniu reabilitaciniu centru VŠĮ „Gabrielius“ dėl trumpalaikės socialinės globos teikimo suaugusiems socialinės rizikos asmenims (sergantiems priklausomybės ligomis). Per 2010-2011 m. paslauga buvo suteikta 6 asmenims. Įstaiga glaudžiai bendradarbiauja su savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriumi ir dažnai vienkartinio pobūdžio paslaugas suteikia nemokamai, nes turi pakankamai lėšų iš įvairių labdaros fondų.

5.6. Būstas

Šilutės r. savivaldybėje gyvenamasis fondas 2011 m. siekė 1,2 mln. m². Vykstant naujoms statyboms bei mažėjant gyventojų skaičiui, apsirūpinimas būstu savivaldybėje didėja – per 2005-2011 m. vidutinis vienam gyventojui tenkantis gyvenamasis plotas išaugo 18%, t.y. nuo 20,7 iki 24,7 m². Pagal apsirūpinimą būstu Šilutės r. savivaldybė yra artima apskrities vidurkiui, tačiau nesiekia šalies apsirūpinimo būstu lygio – 26,5 m².

96,6% gyvenamojo fondo yra privati nuosavybė, 3,4% - priklauso valstybei ar savivaldybei. Palyginimui, šalyje – privačios nuosavybės gyvenamasis fondas sudaro 97,2%, valstybės ar savivaldybių – 2,8%.

Paveikslas 61. Socialinis būstas

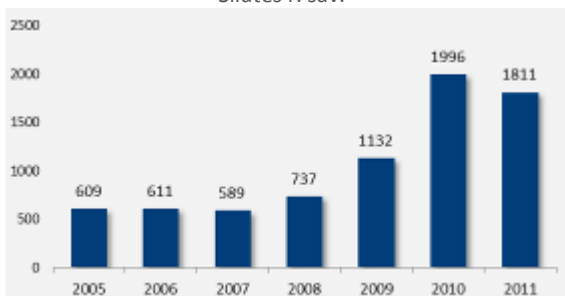
Šaltinis. Statistikos departamentas

Per 2005-2011 m. Šilutės r. savivaldybėje buvo suteiktas 41 valstybės remiamas būsto kreditas, bendra kredito suma – 4,4 tūkst. Lt. 2011 m. savivaldybėje buvo 424 šeimos (asmenų skaičius jose – 1038), įtrauktos į sąrašus socialiniam būstui nuomoti. Lyginant su 2005 m., šis skaičius išaugo beveik 3 kartus. Egzistuojanti socialinio būsto pasiūla nepatenkina poreikio, nes per metus socialinis būstas naujai išnuomojamas vidutiniškai 16-17 šeimų. Išvedus santykinį rodiklį, kiek šeimų, įrašytų į sąrašą socialiniam būstui nuomoti, tenka dešimčiai tūkstančių gyventojų, išryškėja, kad Šilutės r. savivaldybėje socialinio būsto poreikis yra didesnis nei kitose Klaipėdos apskrities rajoninėse savivaldybėse, bet mažesnis nei šalies ar apskrities vidurkis. Tiek šalyje, tiek Klaipėdos apskrityje socialinio būsto poreikis ženkliai viršija realią pasiūlą.

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje 3,8 tūkst. namų ūkių gavo būsto šildymo kompensacijas, bendra kompensacijų suma siekė 1,8 mln. Lt. Lyginant su 2008 m., kompensacijų gavėjų skaičius savivaldybėje išaugo 2,6 karto, panašiai išaugo ir kompensacijų vertė. Išskaičiavus kompensacijų sumą, tenkančią vienam gyventojui, tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių daugiausiai sumokama Skuodo r. savivaldybėje (aukščiausia šilumos kaina), Šilutės r. savivaldybė rikiuojasi antroje vietoje. 2011 m. vidutinė šilumos kaina vartotojams Šilutės r. savivaldybėje buvo žemesnės nei Skuodo r. savivaldybėje, 0,1 ct/kWh žemesnė nei Klaipėdos r. savivaldybėje, bet aukštesnė nei Kretingos r. savivaldybėje. Šilumos kaina 2013 m. sausio 1 d. datai Šilutės r. savivaldybėje yra žemiausia tarp lyginamų savivaldybių.

Paveikslas 62. Būsto šildymo išlaidų ir išlaidų vandeniui kompensacijos

Būsto šildymo išlaidų ir išlaidų vandeniui kompensacijos
Šilutės r. sav.

Būsto šildymo išlaidų kompensacijos ir šilumos kaina
(2011)

Šaltinis. Statistikos departamentas, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija

Šilutės r. savivaldybėje daugiabučių namų renovacija su valstybės parama dar ne pradėta, tačiau Šilutės r. savivaldybės mero potvarkiu (Dėl daugiabučių namų renovacijos programos parengimo darbo grupės sudarymo. 2012 m. spalio 16 d. Nr. M1-100) sudarytai Darbo grupei pavesta iki 2013 m. gegužės 1 d. parengti Daugiabučių namų renovacijos programos projektą.

6. SVEIKATA

6.1. Sveikatos priežiūros sistemos ištekliai

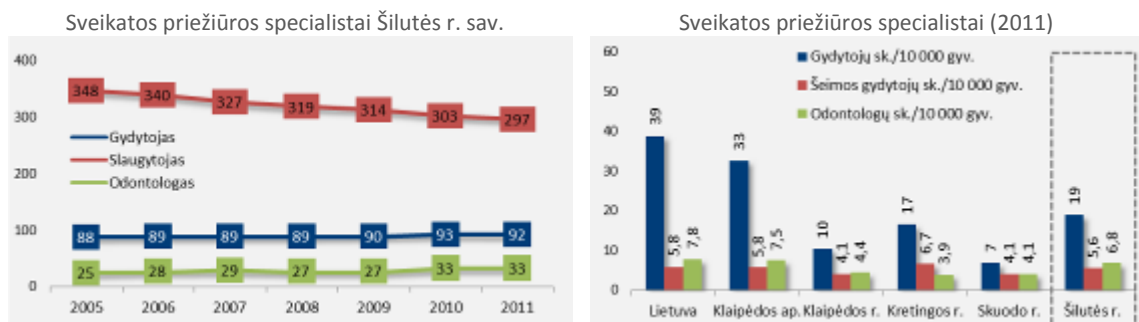
Šilutės r. savivaldybėje veikia 10 įstaigų, teikiančių pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas, 3 įstaigos, teikiančios stacionarinės sveikatos priežiūros paslaugas, bei Šilutės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras ir Klaipėdos visuomenės sveikatos centro Šilutės filialas. Papildomai savivaldybėje veikia 14 privačių odontologinės priežiūros įstaigų.

Pirminės - mišrios PSP:	Pirminės - privačios PSP:	Pirminės - kitos:
1. VŠĮ Šilutės PSCP - Laučių MP- Pagrynių MP- Ramučių MP- Saugų MP- Traksėdžių MP- Užleknių MP- Žemaitkiemio MP	5. UAB „Šilutės šeimos gydytojų centras“ - Grabupių MP 6. UAB „Šilutės medicinos centras“ - ŠGK Ž. Žaumiestyje- ŠGK Katyčiuose- ŠGK Usėnuose- ŠGK Sauguose- ŠGK Juknaičiuose	10. UAB „Šilutės psichikos sveikatos ir psichoterapijos centras“
2. VŠĮ Švėkšnos PSCP - Inkaklių MP- Stemplių MP	7. IĮ „Sveikatos darna“ - ŠGK Rusnėje- ŠGK Vilkyčiuose- ŠGK Kintuose	Antrinės: 11. VŠĮ Šilutės ligoninė 12. UAB Šilutės MCT, MEDEA klinika 13. Klaipėdos jūrininkų ligoninės psichiatrijos departamentas Švėkšnoje (buvusi Švėkšnos psichiatrijos ligoninė)
3. VŠĮ Vainuto ambulatorija - Krauleidiškių MP	8. IĮ „Sveikatos priežiūra, rehabilitacija ir korekcija“ - Degučių MP- Gardamo MP- Katyčių MP	Kitos: 14. Šilutės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras 15. Klaipėdos visuomenės sveikatos centro Šilutės filialas
4. VŠĮ Juknaičių ambulatorija - Bikavėnų MP- Pašyšių MP	9. IĮ „V. Prielgausko šeimos gydytojo kabinetas“ - Sakūčių MP	
		14 privačių odontologinės priežiūros įstaigų

Statistikos departamento duomenimis, Šilutės r. savivaldybėje 2011 m. praktikavo 92 gydytojai (4 daugiau nei 2005 m.). Dešimčiai tūkstančių gyventojų teko 19 gydytojų, palyginimui šalyje šis rodiklis siekia 39 gydytojus, Klaipėdos apskrityje – 33 gydytojus. Šis skirtumas paaiškinamas tuo, kad miestams, kur dažniausiai yra įsikūrusios didžiausios/specializuotos įstaigos, būdinga didesnė sveikatos specialistų koncentracija. Lyginant su rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis Šilutės r. savivaldybėje santykinis gydytojų skaičius yra didžiausias.

Šeimos gydytojų ir gyventojų skaičiaus santykis yra vienas iš pirminės sveikatos priežiūros prieinamumo rodiklių. Šilutės r. savivaldybėje per 2005-2011 m. dešimčiai tūkstančių gyventojų tenkantis šeimos gydytojų skaičius išaugo nuo 3,4 iki 5,6 gydytojų. Pagal 2011 m. situaciją, tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių Šilutės r. savivaldybė lenkė Skuodo r. ir Klaipėdos r. savivaldybes, bet nesiekė šalies ar apskrities vidurkio.

Paveikslas 63. Sveikatos priežiūros specialistai

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės r. savivaldybėje nuosekliai mažėja viename gydytojui vidutiniškai tenkančių slaugytojų etatų – 2005 m. gydytojui teko 4 slaugytojo etatai, 2011 m. - 3,2 slaugytojo etato. Bendras slaugytojų skaičius per šį laikotarpį sumažėjo 15% - nuo 348 iki 297. Savivaldybėje viename gydytojui tenkantis slaugytojų skaičius yra didesnis nei šalies ar apskrities vidurkis, taip pat viršija visų, išskyrus Skuodo, rajoninių apskrities savivaldybių rodiklius.

Savivaldybėje daugėja praktikuojančių odontologų skaičius – per 2005-2011 m. šis skaičius išaugo nuo 25 iki 33 odontologų (t.y. 32%), odontologų skaičius, tenkantis dešimčiai tūkstančių gyventojų, išaugo nuo 4,7 iki 6,8. Lyginant su kitomis rajoninėmis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis Šilutės r. savivaldybėje odontologų ir gyventojų skaičiaus santykis yra geriausias, tačiau nesiekia šalies ar apskrities vidurkio (atitinkamai 7,8 ir 7,5 odontologų/ 10 000 gyv.).

6.2. Pirminė asmens sveikatos priežiūra

Pirminė sveikatos priežiūra – pirmoji paciento kontakto su sveikatos priežiūros sistema grandis, kuri laikoma prioritetine, nes jai tenka spręsti didžiąją dalį asmens sveikatos problemų. Veiklos kryptys: sveikatos stiprinimas, prevenciniai patikrinimai, infekcinių ligų kontrolė, šeimos sveikatos priežiūra, imunizavimas, skubi pagalba, pirminė medicinos priežiūra, sergančiųjų lėtinėmis ligomis priežiūra. Kokybiškai išplėtojus pirminės sveikatos priežiūros grandį, mažinamas stacionarinės pagalbos poreikis.

Pirminės sveikatos priežiūros paslaugas teikia ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, akredituotos pirminei sveikatos priežiūrai. Šilutės r. savivaldybės teritorijoje ambulatorines sveikatos paslaugas teikia 4 savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros (toliau PSP) įstaigos ir 12 jų medicinos punktų, išsidėsčiusių kaimo vietovėse; 5 privačios PSP įstaigos ir 8 jų filialai bei 5 medicinos punktai. Be to, psichikos sveikatos paslaugas teikia UAB „Šilutės psichikos sveikatos ir psichoterapijos centras“.

Remiantis Šilutės r. savivaldybės administracijos informacija, prie PSP įstaigų savivaldybėje yra prisirašę 48,2 tūkst. gyventojų. Natūralu, kad mažėjant gyventojų skaičiui savivaldybėje, mažėja ir prie PSP įstaigų prisirašusių gyventojų skaičius – per 2005-2012 m. šis skaičius sumažėjo 4,8 tūkst. gyventojų arba 9%. Du trečdaliai savivaldybės gyventojų yra prisirašę prie privačių PSP įstaigų ir ši dalis kasmet auga: 2005 m. privatioms įstaigoms teko 63% prisirašusiųjų, 2012 m. – 68%. Tai rodo, kad prie savivaldybės PSP įstaigų prisirašusių gyventojų skaičius mažėja sparčiau nei prisirašusiųjų prie privačių įstaigų – per 2005-2012 m. prie savivaldybės PSP įstaigų prisirašusių asmenų skaičius sumažėjo 21%, prie privačių – 2%.

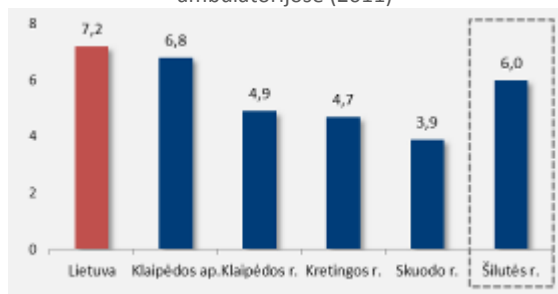
2011 m. Šilutės r. savivaldybėje užregistruota 297,8 tūkst. gyventojų apsilankymų poliklinikose ir ambulatorijose. 2005-2010 m. vidutinis vieno gyventojų apsilankymų poliklinikose ir ambulatorijose skaičius per metus svyravo apie 5,7 karto, bet 2011 m. išaugo iki 6 kartų. Tai yra didžiausias dažnumas lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities rajoninėmis savivaldybėmis, tačiau nesiekia šalies ar apskrities vidurkio.

Paveikslas 64. Apsilankymai poliklinikose ir ambulatorijose

Apsilankymų poliklinikose ir ambulatorijose skaičius Šilutės r. sav.

Vienas gyventojas vidutiniškai apsilankė poliklinikose ir ambulatorijose (2011)

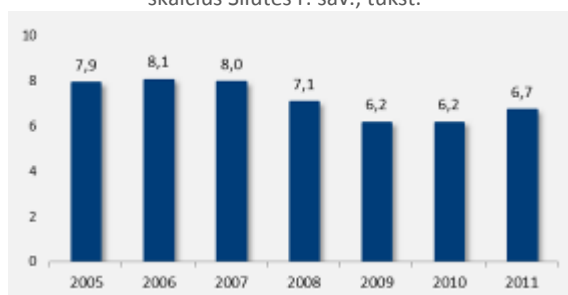

Šaltinis. Statistikos departamentas

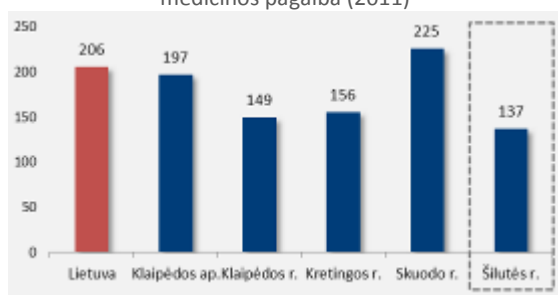
2011 m. Šilutės r. savivaldybėje užregistruota 44,7 tūkst. apsilankymų pas odontologus, t.y. vienas gyventojas per metus pas odontologus apsilanko vidutiniškai 0,9 karto. Iki 2008 m. vyravo odontologų lankomumo mažėjimo tendencija – vidutinis apsilankymų skaičius buvo sumažėjęs nuo 1 karto 2005 m. iki 0,75 karto 2008 m., bet vėliau ėmė augti ir 2011 m. siekė 0,9 karto. Tai yra didžiausias rodiklis lyginant su kitomis Klaipėdos apskrities rajoninėmis savivaldybėmis: Kretingos r. gyventojas per metus pas odontologą vidutiniškai apsilanko 0,85 karto, Skuodo r. – 0,71 karto, Klaipėdos r. – 0,68 karto.

Paveikslas 65. Greitoji medicinos pagalba

Asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba, skaičius Šilutės r. sav., tūkst.

1 000 gyventojų tenka asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba (2011)

Šaltinis. Statistikos departamentas

Greitąją medicininę pagalbą Šilutės r. savivaldybėje teikia VšĮ Šilutės pirminės sveikatos priežiūros centras Greitosios medicinos pagalbos skyrius. Užtikrinant greitosios medicinos pagalbos paslaugų teikimą Šilutės r. savivaldybėje ir paribio rajonuose visą parą pagalbos paslaugas teikia trys brigados. 2011 m. gauta 7,0 tūkst. iškvietimų, šiame skaičiuje 2,7% iškvietimų buvo nepagrįsti (atsakyta dėl nepagrįstumo arba kvietusieji patys atsisakė), o 3,4% iškvietimų – be rezultatų. Suteikta 6,7 tūkst. greitosios

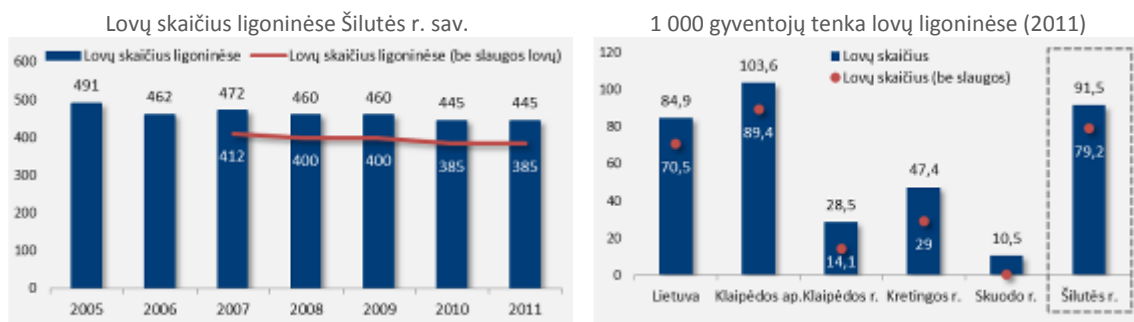
medicinos pagalbos paslaugų, t.y. 15% mažiau lyginant su 2005 m. Daugiau kaip 70% suteiktų paslaugų yra susiję su ūmiais susirgimais ir būkle. Greitosios medicinos pagalbos paslaugų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, Šilutės r. savivaldybėje yra mažiausias tarp Klaipėdos apskrities rajoninių savivaldybių ir yra trečdaliu mažesnis nei šalies vidurkis (31% mažesnis nei apskrities vidurkis).

6.3. Antrinė asmens sveikatos priežiūra

Šilutės r. savivaldybėje veikia 3 antrinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, iš jų 2 stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos:

- VšĮ Šilutės ligoninė – tai daugiaprofilinė asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikianti gydymo įstaiga;
- Klaipėdos jūrininkų ligoninės psichiatrijos departamentas Švėkšnoje (buvusi Švėkšnos psichiatrijos ligoninė), teikiantis būtinąją ir planinę specializuotą antrinio lygio psichiatrijos pagalbą sutrikusios psichikos pacientams;
- UAB Šilutės MCT, MEDEA klinika.

Paveikslas 66. Lovų skaičius ligoninėse

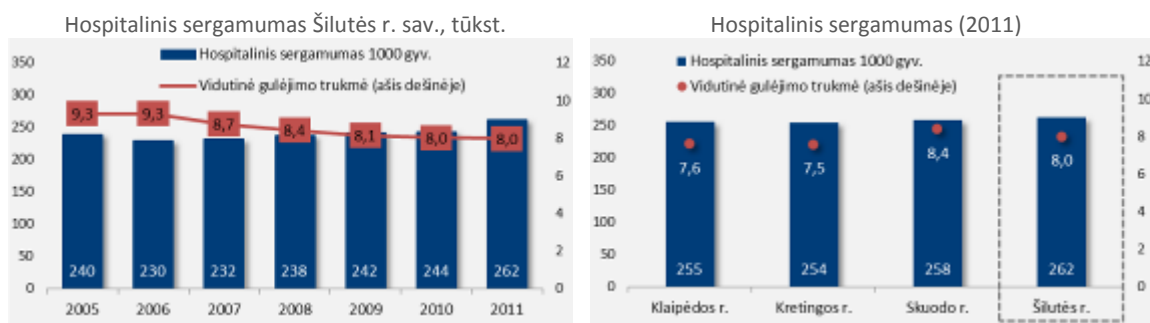
Šaltinis. Statistikos departamentas

2011 m. savivaldybėje funkcionavo 445 stacionaro lovos, lovų skaičius eliminavus slaugos lovas – 385. Lyginant su 2005 m., stacionaro lovų skaičius sumažėjo 9%. Stacionaro lovų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, Šilutės r. savivaldybėje yra didžiausias tarp apskrities rajoninių savivaldybių ir 8% viršija šalies vidurkį (84,9 lovos/1000 gyv.). Pagrindinės to priežastys yra: 1) VšĮ Šilutės ligoninė yra regioninio lygio ligoninė, kur teikiamas platesnis paslaugų asortimentas nei rajoninėse ligoninėse,

bei 2) Klaipėdos jūrininkų ligoninės psichiatrijos departamente Švėkšnoje yra teikiamos specializuotos antrinio lygio psichiatrijos pagalbos paslaugos ne tik savivaldybės gyventojams, bet pacientams iš visos šalies.

Šilutės r. savivaldybės sveikatos priežiūros įstaigose kasmet stacionarinis gydymas suteikiamas apie 13 tūkst. ligonių. Hospitalinis sergamumas tūkstančiui gyventojų per 2005-2011 m. išaugo 9% - nuo 240 iki 262 ligonių tūkstančiui gyventojų, tačiau sutrumpėjo vidutinė gulėjimo ligoninėje trukmė. 2005 m. vidutinė gydymo stacionare trukmė buvo 9,3 dienos, 2011 m. 1,3 dienos (14%) trumpesnė – 8 dienos.

Paveikslas 67. Hospitalinis sergamumas

Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Panašios tendencijos vyrauja ir kitose Klaipėdos apskrities rajoninėse savivaldybėse – hospitalinis sergamumas tūkstančiui gyventojų auga (Skuodo r. per 2005-2011 m. padidėjo 15%, Kretingos r. – 5%, Klaipėdos r. – 1%), o vidutinė stacionarinio gydymo trukmė trumpėja (Skuodo r. sutrumpėjo 6%, Kretingos r. – 9%, Klaipėdos r. – 12%). 2011 m. hospitalinis sergamumas tūkstančiui gyventojų Šilutės r. savivaldybėje viršijo tiek šalies vidurkį (232 ligonių/1000 gyventojų), tiek kitų rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių hospitalinio sergamumo lygį. Tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių ilgesnė nei Šilutės r. savivaldybėje vidutinė gydymo trukmė buvo tik Skuodo r. savivaldybėje.

Lentelė 14. Hospitalinis sergamumas pagal ligų grupes, 1000 gyv. (2011)

	Vidutinė gulėjimo trukmė						Hospitalinis sergamumas, 1000 gyv.					
	Lietuva	Klaipėdos apskr.	Klaipėdos r.	Kretingos r.	Skuodo r.	Šilutės r.	Lietuva	Klaipėdos apskr.	Klaipėdos r.	Kretingos r.	Skuodo r.	Šilutės r.
dėl infekcinių ligų	11,4	8,8	9,7	11	7,7	15,2	9,5	14,2	15,4	14,3	5,3	10,6
dėl navikų	9	7,9	7,8	7,4	8,2	8,8	18,7	20,9	19,3	20,7	21,8	18,9
dėl psichikos ir elgesio sutrikimų	22,2	22,1	20,8	20,8	23,3	20,6	11,1	11,1	9,7	9,8	11,4	18,1
dėl nervų sistemos ligų	8,5	7,9	7,6	7,8	8,2	7,8	11,6	14,0	12,7	11,0	21,5	19,5
dėl kraujotakos sistemos ligų	8,4	8,3	8,9	7,9	8,2	6,9	47,2	47,5	46,0	50,3	58,8	49,0
dėl kvėpavimo sistemos ligų	7,1	6,3	6,6	6,8	7,9	6,4	25,5	31,4	41,1	33,3	44,2	30,0
dėl virškinimo sistemos ligų	5,9	5,7	5,4	6,2	6,2	4,5	17,8	19,2	20,3	19,3	18,8	21,4
dėl jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis	9,1	8,8	9	8,8	10,7	8,6	14,3	16,4	17,0	16,9	16,4	20,9
dėl urogenitalinės sistemos ligų	5	4,4	4,3	4,6	5,4	3,9	13,0	18,5	18,3	18,8	17,4	16,9
dėl nėštumo ir gimdymo	4,1	3,6	3,7	3,7	4,2	3,9	27,0	30,7	32,4	29,5	17,8	26,8
dėl traumų	7,1	6,4	6,3	6,1	7,1	6,7	16,2	15,3	15,5	16,2	15,1	17,8

Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

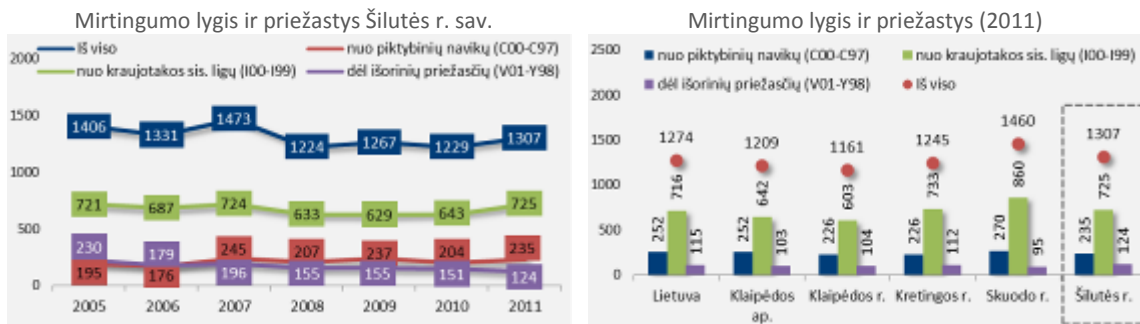
Minėtą santykinai didesnį hospitalinio sergamumo lygį lemia savivaldybės sveikatos priežiūros įstaigų specifika – šiuo atveju, Klaipėdos jūrininkų ligoninės psichiatrijos departamento Švėkšnoje veikla. Savivaldybėje yra didžiausias psichikos ir elgesio sutrikimų hospitalinis sergamumas, kuriam būdingas ilgesnis stacionarinis gydymas (virš 20 d.). Be to, Šilutės r. savivaldybė išsiskiria pagal ilgiausią infekcinių ligų stacionarinio gydymo trukmę.

6.4. Visuomenės sveikata

Klaipėdos apskrityje vidutinė būsimojo gyvenimo trukmė 2011 m. buvo 74,1 metai, t.y. 0,3 meto ilgesnė nei šalies vidurkis (savivaldybių lygiu neskaičiuojama). Apskrityje kaip ir visoje šalyje vyrų būsimojo gyvenimo trukmė yra trumpesnė nei moterų – atitinkamai 70 ir 79,3 meto. Tačiau skirtumas tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės Klaipėdos apskrityje yra mažesnis – 9,3 meto, o šalyje – 10,7 meto.

Šilutės r. savivaldybėje mirtingumo lygis, išreikštas kaip mirusiųjų skaičius, tenkantis šimtui tūkstančių gyventojų, 2011 m. siekė 1307 ir buvo 7% mažesnis nei 2005 m. Mirtingumo lygis savivaldybėje yra vienas didžiausių apskrityje (didesnis tik Skuodo r. sav.) ir 3% viršija Lietuvos, 8% apskrities vidurkį.

Paveikslas 68. Mirtingumas, atvejų skaičius 100 000 gyventojų

Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Dominuojančios mirties priežastys savivaldybėje yra panašios kaip ir šalyje, tai: kraujotakos sistemos ligos (šiek tiek daugiau nei pusė mirties atvejų), piktybiniai navikai, išorinės priežastys. Lyginant su 2005 m., mirtingumas nuo piktybinių navikų išaugo 21%, nuo kraujotakos ligų padidėjo nepilnu procentu, o mirtingumas nuo išorinių priežasčių sumažėjo 46%. Stebimi labai dideli mirtingumo dėl išorinių priežasčių skirtumai pagal lygtį: moterų grupėje mirtingumas dėl išorinių priežasčių siekia 50 atvejų/100 000 moterų, vyrų – yra 4 kartus didesnis. Tarp išorinių mirties priežasčių didžiausią dalį sudaro savižudybės. Jų skaičius kinta priklausomai nuo ekonominės padėties šalyje: 2005-2008 m., ekonomikai augant, savižudybių skaičius, tenkantis šimtui tūkstančių gyventojų, sumažėjo nuo 52 iki 21; 2009-2010 m., suprastėjus ekonominei situacijai ir paaštrėjus socialinei įtampai, - padidėjo iki 47; ekonomikai atsigavus 2011 m. – sumažėjo iki 39. 2005 m. mirtingumas transporto įvykiuose savivaldybėje buvo artimas mirtingumui dėl savižudybių, tačiau per 2005-2011 m. mirtingumas transporto įvykiuose sumažėjo net 71% - nuo 43 iki 12 atvejų šimtui tūkstančių gyventojų.

Lentelė 15. Ligotumas Šilutės r. savivaldybėje, 1000 gyv.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis
Ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99)	282,6	289,1	282,9	246,9	250,7	241,0	272,8	-3%
Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99)	131,6	137,0	136,3	148,6	156,2	167,7	184,7	40%
Ligotumas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis (M00-M99)	142,5	146,1	150,9	154,1	147,3	142,5	160,3	13%
Ligotumas akių ligomis (H00-H59)	89,2	88,9	93,7	102,3	104,2	112,9	119,8	34%
Ligotumas urogenitalinės sistemos ligomis (N00-N99)	94,6	98,3	90,9	94,0	95,5	101,0	114,0	21%

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis
Ligotumas nervų sistemos ligomis (G00-G99)	67,8	74,7	74,9	80,0	86,8	95,2	109,8	62%
Traumų, apsinuodijimų ir kt. išorinių priežasčių padarinių (S00-T98) skaičius	106,7	110,1	104,9	95,9	89,1	93,3	97,7	-8%
Ligotumas virškinimo sistemos ligomis be dantų ligų (K09-K93)	86,3	82,6	84,5	92,1	81,4	84,0	92,9	8%
Ligotumas psichikos ir elgesio sutrikimais (F00-F99)	69,0	70,7	71,5	71,1	74,5	79,7	90,4	31%
Ligotumas endokrininės sistemos ligomis (E00-E90)	38,9	41,5	49,7	59,3	67,7	79,2	89,5	130%
Ligotumas odos ir poodžio ligomis (L00-L99)	71,1	71,1	66,7	69,9	69,1	73,3	79,9	12%
Kūdikių ligotumas tam tikromis perinatalinio periodo ligomis (P00-P96) 1000 kūdikių	141,8	34,9	42,0	47,7	38,9	45,1	57,2	-60%
Ligotumas infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis (A00-B99)	40,3	43,5	39,1	41,4	39,4	44,9	52,0	29%
Ligotumas ausų ligomis (H60-H95)	34,4	34,1	35,2	33,5	33,8	34,3	33,9	-2%
Ligotumas piktybiniais navikais (C00-C97)(Vėžio registro duomenys)	13,5	15,0	16,3	17,6	18,7	20,3	21,6	60%
Ligotumas kraujo ir kraujodaros organų ligomis (D50-D89)	9,4	9,6	10,3	10,5	10,7	12,2	15,6	66%
Ligotumas įgimtomis formavimosi ydomis, deformacijomis ir chromosomų anomalijomis (Q00-Q99)	9,3	7,6	8,4	8,0	9,5	9,4	9,7	4%

Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

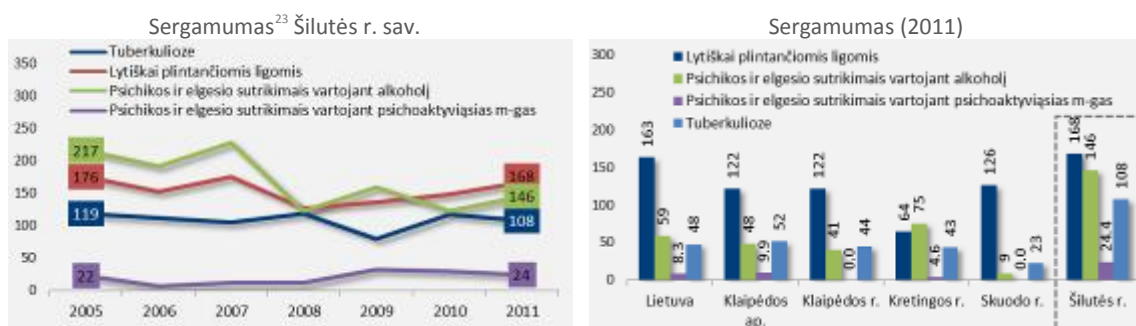
Iš pateiktos lentelės (žr. Lentelė 15) apie ligotumą²² tam tikromis ligomis Šilutės r. savivaldybėje matosi, jog daugiausiai sergama kvėpavimo sistemos ligomis, auga ligotumas kitomis paplitusiomis ligomis, tarp jų: kraujotakos sistemos, akių, nervų sistemos, urogeninės sistemos, jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis. Tik keturiose ligų grupėse ligotumo lygis per 2005-2011 m. sumažėjo, tai: kūdikių ligotumas tam tikromis perinatalinio periodo ligomis, traumų, apsinuodijimų ir kt. išorinių priežasčių padarinių skaičius, ligotumas kvėpavimo sistemos ir ausų ligomis.

Tuberkuliozė yra viena iš grėsmingiausių ir sunkiausių infekcinių ligų, kurios plitimo priežastys pagrįde yra socialinės (blogos sanitarinės sąlygos, nevisavertė mityba, skurdas, alkoholio ar narkotikų vartojimas, nepakankama besigydančių ligų kontrolė ir pan.). 2005-2011 m. laikotarpiu sergamumas tuberkulioze savivaldybėje svyravo apie 110-120 atvejų šimtui tūkstančių gyventojų, tik vieninteliais 2009 m. sergamumas buvo sumažėjęs iki 80 atvejų, tačiau 2010-2011 m. vėl pakilo virš 100 atvejų šimtui tūkstančių gyventojų. Sergamumo tuberkulioze lygis Šilutės r. savivaldybėje (108

²² Ligotumas – asmenų, kuriems metų bėgyje ambulatorinėse ar stacionarinėse sveikatos priežiūros įstaigose naujai arba pakartotinai užregistruota tam tikra liga arba trauma, ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis. Kai asmeniui ta pati liga (arba kelios skirtingos ligos iš nurodyto TLK-10 kodų intervalo) yra užregistruota kelis kartus, asmuo skaičiuojamas tik vieną kartą.

atv./100 000 gyv.) yra didžiausias Klaipėdos apskrityje ir net 2,3 karto viršija šalies vidurkj.

Paveikslas 69. Tam tikrų ligų paplitimas, atvejų skaičius 100 000 gyventojų

Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje sergamumas lytiniu būdu plintančiomis ligomis siekė 168 atvejų šimtui tūkstančių gyventojų. Sergamumas šiomis ligomis nuo 2008 m. auga ir yra didžiausias tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių bei 3% viršija Lietuvos vidurkj.

Savivaldybėje taip pat yra aukštas sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimais dėl alkoholio ir psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo. Lyginant su šalies vidurkiu, savivaldybėje naujai užregistruotų susirgimų šiais sutrikimais skaičius, tenkantis šimtui tūkstančių gyventojų, yra 2,5-2,9 karto didesnis. Ekspertų teigimu, realybėje šie rodikliai yra dar didesni, nes dauguma atvejų nėra užregistruojami (sergantys asmenys nesikreipia pagalbos ir nėra traukiami į registrą).

Šilutės r. savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras nuo 2011-06-01 iki 2011-12-31 vykdė tęstinį projektą „Pasitikrink, ar nesergi tuberkulioze“. Šiuo projektu buvo siekiama, profilaktiškai patikrinti socialinės rizikos šeimas ir darbo biržoje neregistruotus asmenis dėl sergamumo tuberkulioze ir nukreipti gydymui, taip nustatant naujus ir atsinaujinusius tuberkuliozės susirgimų atvejus. Projekte dalyvavo 142 asmenys iš 10-ies seniūnijų, iš kurių 7-iems asmenims buvo nustatyta tuberkuliozė.

²³ Sergamumas – asmenų, kuriems metų bėgyje ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose naujai (pirmą kartą gyvenime) užregistruota tam tikra liga arba trauma, ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis. Kai asmeniui ta pati liga (arba kelios skirtingos ligos iš nurodyto TLK-10 kodų intervalo) yra naujai užregistruota kelis kartus, asmuo skaičiuojamas tik vieną kartą.

Šilutės r. savivaldybėje, vykdamas valstybines profilaktikos programas, 2011 m. buvo suteiktos 1257 informavimo paslaugos dėl krūties vėžio, 2642 dėl gimdos kaklelio vėžio ir 1796 dėl prostatos vėžio. Suteiktų citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų skaičius 1642, o silantais padengti dantys 2011 m. net 1025 vaikams (35,4 proc. daugiau, nei 2010 m.).

Lentelė 16. Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimo rodikliai Šilutės r. sav. 2009-2011 m.

	2009	2010	2011
Vaikų skaičius, kuriems dantys padengti silantais, sk.	871	662	1 025
Suteiktų informavimo paslaugų skaičius, apie gimdos kaklelio piktybinių navikų patikrą	2 997	2 762	2 614
Suteiktų citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų skaičius	2 021	1 341	1 642
Suteiktų informavimo paslaugų skaičius, dėl krūties piktybinių navikų profilaktikos ir siuntimo atlikti mamografiją	906	1 376	1 257
Suteiktų mamogramų atlikimo paslaugų skaičius	785	1 396	-
Suteiktų mamogramų vertinimo paslaugų skaičius	-	1 404	-
Suteiktų informavimo apie priešinės liaukos vėžio ankstyvąją diagnostiką ir prostatos specifinio antigeno nustatymo paslaugą	1711	1 291	1 796
Suteiktų urologo konsultacijos ir priešinės liaukos biopsijos paslaugų skaičius	-	68	-
Informavimo apie širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę paslaugų skaičius	-	-	3 666

Šaltinis: Klaipėdos teritorinė ligonių kasa

Šilutės r. savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro²⁴ atliktas tyrimas „Šilutės rajono savivaldybės suaugusių gyventojų gyvenmena 2011 m.“, atskleidė, kad:

- Šilutės r. savivaldybės gyventojų rizika sirgti lėtinėmis ligomis išlieka didelė dėl išplitusio atsvaroio (atsvorį turi 46% proc. suaugusiųjų vyrų ir 30% moterų) ir nutukimo (13% vyrų, 18% moterų), nepakankamo fizinio aktyvumo (kasdien mankština tik 44% vyrų, 34% moterų), didelio rūkymo paplitimo (nerūko tik 49% vyrų, 77% moterų), ypač jaunesniame amžiuje.
- Didelė gyventojų dalis dažnai ir dideliais kiekiais vartoja alkoholį. Stipriųjų alkoholinių gėrimų niekada nevarioja tik 11% vyrų ir 23% moterų. Didžiausia dalis – 29% vyrų šiuos gėrimus vartoja 2-3 kartus per savaitę, didžiausia dalis moterų – 48% – kelis kartus per metus.
- Negatyvūs sveikatos rizikos veiksniai labiau išplitę tarp žemesnio išsilavinimo gyventojų.
- Didelė gyventojų dalis nepakankamai rūpinasi savo sveikata ir neatlieka profilaktinių sveikatos patikrinimų. Didžiausia gyventojų dalis (42% vyrų ir 45% moterų) pas odontologą lankosi kartą per metus; pas gydytoją (išskyrus

²⁴ Bendradarbiaujant su Klaipėdos universiteto Visuomenės sveikatos katedra

stomatologą) – 1-2 kartus (53% vyrų, 50% moterų). Dažniau pas gydytojus lankosi vyriausios amžiaus grupės gyventojai, rečiau vidutinės, rečiausiai – jauniausieji vyrai ir moterys.

Esamos situacijos sveikatos sektoriuje analizė rodo, kad išlieka būtinybė skatinti profilaktiką ir visuomenės dėmesį sveikatai, gerinti pirminės sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą, toliau optimizuoti antro lygio specializuotas paslaugas.

6.5. Aplinka

Sveikatos aplinka yra viena iš visuomenės sveikatos užtikrinimo sistemos sudedamųjų dalių. Visuomenės sveikatai kenkia įvairūs aplinkos veiksniai, pagrindiniai kurių yra: oro, vandens, dirvožemio tarša, triukšmo lygis ir pan.

Geriamasi vanduo. Centralizuotai geriamasis vanduo tiekiamas 69% savivaldybės gyventojų, kiti – geriamuoju vandeniu apsirūpina individualiai – daugiausiai iš šachtinių šulinių arba gręžtinių šulinių. Centralizuotai tiekiamas geriamas vanduo tiekiamas iš požeminių vandens šaltinių, todėl nėra esminių problemų, susijusių su vandens kokybe – išgaunam vandens kokybė bakteriologiniu atžvilgiu yra gera, vanduo yra tinkamas naudoti, tačiau dominuoja padidintas bendrosios geležies kiekis, kurį būtina pašalinti prieš pateikiant vandenį vartotojams. Vertinant centralizuotai tiekiamo vandens kokybę, aktualus yra infrastruktūros atnaujinimo klausimas – vandens tiekimo tinklų sistemoje susikaupusios geležies nuosėdos prastina vandens kokybę (dauguma vandens paskirstymo tinklų nutiesti prieš 30-50 metų, pagaminti iš ketaus ar plieno ir neturi vidinės antikorozinės dangos). Siekiant užtikrinti centralizuotai tiekiamo vandens kokybę vykdomas nuolatinis monitoringas.

Prie tinklų neprisijungę gyventojai naudoja geriamąjį vandenį iš šachtinių šulinių arba gręžtinių šulinių, kurie išgauna tik gruntinį vandenį. Šachtinius šulinius naudoja gyventojai gyvenantys pavienėse sodybose toliau nuo gyvenviečių. Skirtingai nuo gręžtinių ir gręžtinių šulinių, šachtiniai šuliniai – negilūs – iki 10 metrų gylio, jų gruntinis vanduo neapsaugotas nuo paviršinio užteršimo. Gruntinio vandens, apsaugos požiūriu, Šilutės r. savivaldybėje hidrologinės sąlygos nėra palankios, vanduo moliuose dariniuose srūva labai lėtai, užterštas gruntinis vanduo išsivalo greitai. Todėl daugumos šachtinių šulinių vanduo yra prastas – pagal 2009 m. tyrimų rezultatus higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ nuostatų neatitiko 51% šachtinių šulinių. Pagrindiniai gruntinio vandens teršimo

šaltiniai: vertikali teršalų infiltracija nuo žemės paviršiaus (žmogaus buitinė tarša, užterštos pramonės teritorijos) ir nutekėjimai iš požeminių komunikacijų²⁵.

Siekiant išvengti šulinio vandens užterštumo ir dėl to galinčių kilti sveikatos problemų, parengtos ir Administracijos direktoriaus 2011-01-13 įsakymu Nr. A1-50 patvirtintos „Šachtinių šulinių įrengimo ir priežiūros rekomendacijos“. Rekomendacijos yra privalomos viešiesiems šuliniams (tai šulinys, kurio vanduo vartojamas daugiau negu viename namų ūkyje, arba įrengtas viešoje vietoje), o individualiems šuliniams (tai šulinys, kurio vanduo vartojamas viename namų ūkyje) rekomenduojamos.

Maudyklos. LR sveikatos apsaugos ministro įsakymu²⁶ Šilutės r. savivaldybėje vandens kokybė stebima 2 maudyklose – Žemaičių Naumiesčio maudykla (Žemaičių Naumiesčio tvenkinys) ir Kuršių marios ties Kintais. Dar viena populiari maudymo vieta yra Atmatos upėje prie Rusnės. Šiose maudymosi zonose sezono metu vanduo yra periodiškai stebimas, atliekant periodinius mikrobiologinių ir fizikinių-cheminių parametrų vertės mėginius, kurie parodo vandens užterštumą. 2012 m. visos savivaldybės maudyklos buvo tinkamos maudyti ir atitiko Lietuvos higienos normos HN 92:2007 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ reikalavimams.

Lentelė 17. Maudyklų tyrimų rezultatai

Maudyklos pavadinimas	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Žemaičių Naumiesčio maudykla						Visi mėginiai atitiko HN 92:2007 [*] reikalavimams
Kuršių marios ties Kintais	-	-	-	-	-	Visi mėginiai atitiko HN 92:2007 [*] reikalavimams
Atmatos upė prie Rusnės	-	-	-	-	-	Visi mėginiai atitiko HN 92:2007 [*] reikalavimams

Šaltinis: Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras;

Pagal 2006/7/EB direktyvą vandens kokybės vertinimo simbolių reikšmė: - atitiko gairinius reikalavimus; atitiko privalomuosius reikalavimus; Pagal 2006/7/EB direktyvą vandens kokybės vertinimo simbolių reikšmė: - puiki.

^{*} Lietuvos higienos norma HN 92:2007 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“.

Siekiant užtikrinti maudyklų vandens kokybės tyrimų tęstinumą ir sistemingumą bei norint sumažinti maudyklų ir rekreacijai naudojamų vandenų mikrobiologinę ir kt. taršą parengta ir 2012 m. kovo 29 d. Tarybos sprendimu T1-355 patvirtinta „Maudyklų

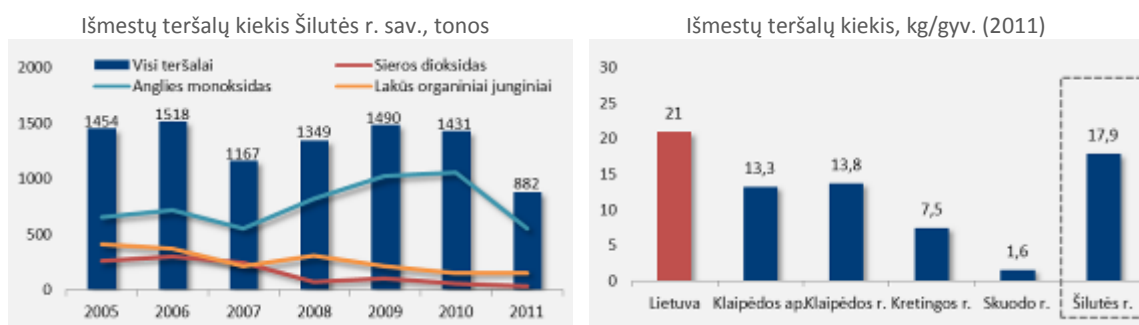
²⁵ Šilutės rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas (2010)

²⁶ Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2012 m. vasario 20 d. įsakymas Nr. V-138 „Dėl Stebimų Lietuvos maudyklų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 24-1132)

vandens kokybės stebėsenos ir paplūdimių priežiūros Šilutės r. savivaldybėje 2012-2014 metų programa“. Programos paskirtis – gerinti aplinką, kad ji būtų palanki žmonių sveikatai. Pagal programą Šilutės r. savivaldybės teritorijoje maudydami sezono metu stebimos Žemaičių Naumiesčio tvenkinio Žemaičių Naumiesčio maudyklos, Kuršių marių ties Kintais, Šilutės seniūnijoje: Atmatos upės ir Šyšos upės ties Šilutės miesto Darbininkų kvartalu vanduo.

Oro kokybė. Aplinkos oro kokybė – tai viena aktualiausių problemų, nes oro tarša žymia dalimi lemia gyvenamosios aplinkos kokybę ir gyventojų sveikatos būklę. Oro taršos poveikis sveikatai priklauso nuo teršalų tipo, koncentracijos kiekio aplinkoje, poveikio trukmės bei kiekvieno žmogaus individualaus jautrumo. Teršalai gali dirginti kvėpavimo takus bei daryti įtaką sergant kvėpavimo bei širdies ir kraujagyslių sistemų ligomis. Oro kokybės problemas sukelia: lokalus oro kokybės pablogėjimas automobilių susitelkimo vietose, senų automobilių gausa miesto gatvėse, neekologiško kuro naudojimas energetikos įmonėse, pasenę oro valymo įrenginiai pramonės objektuose. Nėra tikslių, matavimais pagrįstų duomenų, apie oro teršalų pasiskirstymą pagal mobilius ir stacionarius šaltinius, tačiau ekspertų vertinimu, pagrindinis oro teršalų emisijos į atmosferą šaltinis savivaldybėje yra autotransportas²⁷. Tikėtina, kad daugiau tokios taršos tenka autotransportą koncentruojantiems tranzitiniais intensyvaus eismo keliams ir jų aplinkai.

Paveikslas 70. Teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių

Šaltinis. Statistikos departamentas

²⁷ Šilutės rajono savivaldybės aplinkos 2009-2012 metų monitoringo programa

Pagrindiniai stacionarūs taršos šaltiniai Šilutės r. savivaldybėje yra energetikos ir pramonės objektai. 2011 m. iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmesta 882 tonų teršalų. Teršalų išmetimas nagrinėjamu laikotarpiu neturėjo aiškios kitimo tendencijos ir 2005-2010 m. svyravo 1,2-1,5 tūkst. tonų intervale. 2011 m. buvo pirmieji metai, kuomet teršalų emisija nesiekė 1000 tonų ir buvo 39% mažesnė nei 2005 m. Pagal teršalų emisiją vienam gyventojui Šilutės r. savivaldybė 35% viršija Klaipėdos apskrities lygį (didžiausia emisija lyginant su kitomis rajoninėmis apskrities savivaldybėmis), bet nesiekia šalies lygio.

Šilutės r. savivaldybėje iš stacionarių šaltinių daugiausiai į orą išmetama anglies monoksido (nuo 2008 m. sudaro 60-70% visos teršalų emisijos), kuris susidaro nevisiškai sudegus organiniams junginiams; pagrindiniai šaltiniai – automobilių varikliai, sunkioji pramonė, namų šildymas. Išmetamų lakiųjų organinių junginių ir sieros dioksido apimtys per 2005-2011 m. sumažėjo atitinkamai 60% ir 87% (palyginimui, anglies monoksido – 16%).

Klaipėdos regiono aplinkos apsaugos departamento duomenimis, daugiausiai teršalų Šilutės r. savivaldybėje į atmosferą išmeta uždarnosios akcinės bendrovės „Šilumos tinklai“ ir „Pramonės energija“. Pagrindinė šių objektų taršos problema yra tai, kad įmonės neturi į orą išmetamų teršalų valymo įrangos²⁸.

Triukšmas. Triukšmas gyvenamoje aplinkoje yra viena iš pagrindinių aplinkos kokybės problemų, susijusių su didėjančiu visuomenės nepasitenkinimu. Sprendžiant triukšmo problemas, pagrindinis ir aktualiausias triukšmo šaltinis Šilutės r. savivaldybėje, tiksliau Šilutės mieste, yra transportas bei stacionarūs triukšmo šaltiniai – prekybos centrai, pasilinksminimo vietos, transformatorinės pastotės, pramonės įmonių įrengimai, nekilnojamos statybos mašinos, ugdymo įstaigos, statyb vietės, sporto ir žaidimų aikštelės ir kt. Kai kuriose gatvėse transporto spūsties valandomis triukšmas viršija leistinas normas, kai kuriuos gyventojus jis be perstojo veikia keletą valandų.

²⁸ Šilutės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2009 -2011 m. programos 2010 metų ataskaita

Šilutės r. savivaldybėje yra nustatytos savivaldybės tyliosios viešosios zonos, kuriose atliekami triukšmo matavimai²⁹. Triukšmo monitoringo rezultatai vertinami pagal Higienos normą, reglamentuojančią triukšmo lygius – HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“. Atlikti tyrimai rodo, kad 2011 m. taškų skaičius, kur triukšmas dienos metu viršija maksimalią normą, lyginant su 2010 m., sumažėjo perpus – nuo 13 iki 6; taškų skaičius, kur triukšmas viršija maksimalią ribą nakties metu, padidėjo nuo 1 iki 2; vakaro metu – liko nepakitęs – 1 taškas.

Lentelė 18. Triukšmo matavimo Šilutės r. savivaldybės tyliose viešosiose zonose rezultatai

Taškų, kuriuose atlikti matavimai, skaičius	2010		2011	
	Ekvivalentinis triukšmas	Maksimalus triukšmas	Ekvivalentinis triukšmas	Maksimalus triukšmas
Normą viršijusių taškų skaičius:				
- Dienos	1	13	1	6
- Vakaro	-	1	-	1
- Nakties	-	1	-	2

Šaltinis: Šilutės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2009–2011 m. programos 2011 metų ataskaita

Siekiant valdyti aplinkos triukšmą ir mažinti jo neigiamą poveikį žmonių sveikatai Šilutės r. savivaldybės taryba patvirtino Šilutės rajono savivaldybės triukšmo prevencijos 2009-2013 metų veiksmų planą ir jo priemones³⁰. Plane numatytos kompleksinės priemonės, kuriomis siekiama pagerinti aplinkos triukšmo valdymą ir mažinti jo neigiamą poveikį žmonių sveikatai.

²⁹ Šilutės rajono savivaldybės tarybos sprendimas sprendimu Nr. T1-1396 (2006-12-21)

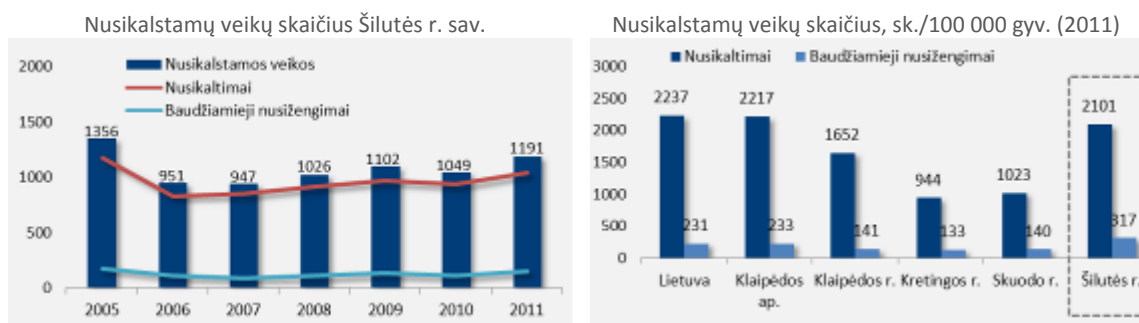
³⁰ Šilutės rajono savivaldybės tarybos sprendimas „Dėl Šilutės rajono savivaldybės triukšmo prevencijos 2009-2013 metų veiksmų plano patvirtinimo“ (2009-01-29; Nr. T1-788)

7. VIEŠASIS SAUGUMAS

7.1. Kriminogeninė situacija

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje užregistruota 1191 nusikalstama veika, šiame skaičiuje: 87% sudaro nusikaltimai (veika, už kurią numatyta laisvės atėmimo bausmė), 13% - baudžiamieji nusižengimai. Ženklaus (29%) nusikalstamų veikų skaičiaus sumažėjimas savivaldybėje buvo stebimas 2006 m., tačiau nuo tol ryškėja didėjimo tendencija – per 2006-2011 m. nusikalstamų veikų skaičius padidėjo 24%. Analogiškos tendencijos vyrauja tiek vertinant nusikaltimus, tiek baudžiamuosius nusižengimus.

Paveikslas 71. Nusikalstamos veiklos

Šaltinis. Statistikos departamentas

Pagal nusikalstamumo lygį, išreikštą kaip nusikalstamų veikų skaičių, tenkantį šimtui tūkstančių gyventojų, Šilutės r. savivaldybėje (2417 vk./100 000 gyv.) situacija yra šiek tiek geresnė nei šalyje (2468 vk./100 000 gyv.) ar Klaipėdos apskrityje (2450 vk./100 000 gyv.), tačiau nusikalstamumas yra didžiausias lyginant su kitomis rajoninėmis apskrities savivaldybėmis. Atskirai analizuojant nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų rodiklius, Šilutės r. savivaldybėje yra santykinai didžiausias baudžiamųjų nusižengimų skaičius, 37% viršijantis šalies lygį; santykinai didesnis nusikaltimų skaičius yra tik Klaipėdos r. savivaldybėje.

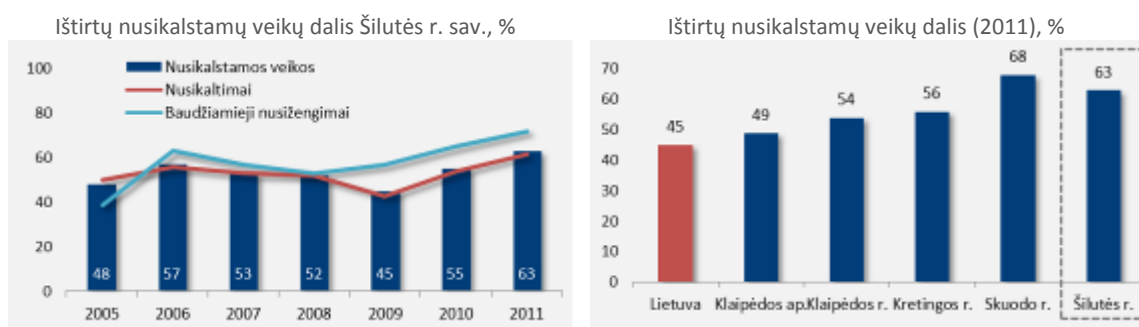
Savivaldybėje dažniausiai užregistruojamos su vagystėmis susijusios veiklos – 2011 m. 32% visų nusikalstamų veikų; šio tipo nusikalstamų veikų skaičius per 2005-2011 m.

sumažėjo 37% - nuo 609 iki 386. Sunkūs ir labai sunkūs nusikaltimai bendrame nusikaltimų skaičiuje sudaro 3%; per 2005-2011 m. šių nusikaltimų skaičius savivaldybėje sumažėjo beveik perpus – nuo 57 iki 30. Išaiškintų nusikalstamų veikų statistika (santykis su ištirtomis bylomis) rodo, kad:

- savivaldybėje mažėja pakartotinai nusikaltusių asmenų padarytų veikų dalis – per 2005-2011 m. sumažėjo nuo 36% iki 22%;
- sumažėjo (ypač 2011 m.) neblaivių asmenų padarytų veikų dalis – per 2009-2011 m. sumažėjo nuo 33% iki 19%;
- išaugo grupinių nusikalstamų veikų dalis – nuo 19% 2005 m. iki 25% 2011 m.

2011 m. Šilutės r. savivaldybėje išsiaiškint 63% užregistruotų nusikalstamų veikų, t.y. 18 procentinių punktų daugiau nei bendrai šalyje ir 14 procentinių punktų daugiau nei Klaipėdos apskrityje. Tarp rajoninių apskrities savivaldybių aukštesnis nusikalstamų veikų ištyrimo lygis yra tik Skuodo r. savivaldybėje. Lyginant su 2005 m., Šilutės r. savivaldybėje ištirtų bylų dalis išaugo 15 procentinių punktų, nors policininkų skaičius³¹ sumažėjo 14% - nuo 118 iki 101 policininko. Šimtui tūkstančių gyventojų tenka 208 policininkai, mažesnis policininkų ir gyventojų skaičiaus santykis Klaipėdos apskrityje yra tik Klaipėdos r. savivaldybėje (197 policininkai/100 000 gyv.).

Paveikslas 72. Ištirtų nusikalstamų veikų dalis

Šaltinis. Statistikos departamentas

Šilutės r. savivaldybėje plinta iniciatyva steigti saugios kaimynystės grupės – saugios kaimynystės grupės veikia Juknaičiuose, Pašyšiuose, Leitgiriuose (visas kaimas), Šilutėje (3 grupės). Saugi kaimynystė – prevencijos priemonė prieš nusikalstamumą, kuomet

³¹ Be policijos pareigūnų, dirbančių specializuotose policijos įstaigose, viešosios policijos padaliniuose ir Policijos departamente prie VRM.

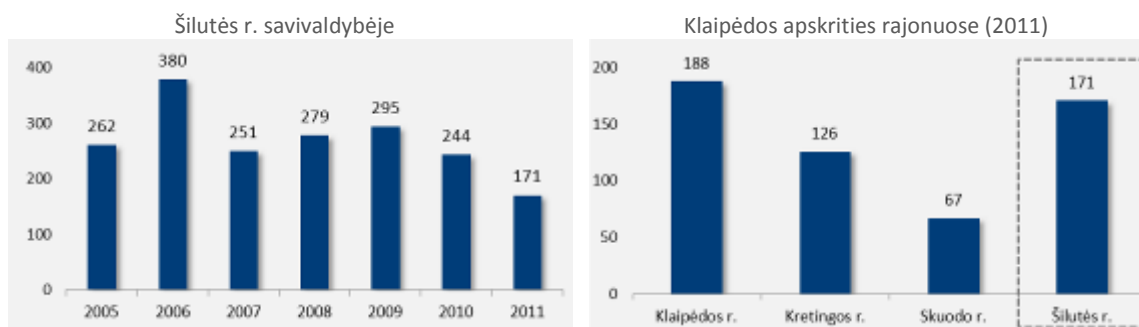
gyventojai buriasi į neformalų kolektyvą siekdami saugoti viešąją tvarką ir stiprinti gyvenamosios darbo ar kitokios buvimo aplinkos saugumą. Ši priemonė įtraukia pačius bendruomenės narius ir sukuria nepalankią terpę galimiems nusikalstamumo procesams.

7.2. Priešgaisrinė sauga ir ekstremalios situacijos

2011 m. atlikta galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė, nustatytos grėšiančios ekstremaliosios situacijos, turinčios labai didelę ar didelę riziką: gaisras, potvynis, įvykis energetikos sistemoje ir pavojingos ar ypač pavojingos užkrečiamos ligos (epidemijos ir (ar) pandemijos, bioterorizmas).

Priešgaisrinę saugą Šilutės r. savivaldybėje vykdo penkios ugniagesių komandos (Kintų, Saugų, Švėkšnos, Vainuto ir Žemaičių Naumiesčio), kuriose dirba 45 darbuotojai, iš jų: vyr. vairuotojai-ugniagesiai-gelbėtojai – 5, vairuotojai-ugniagesiai-gelbėtojai – 20, ugniagesiai-gelbėtojai – 20³².

Paveikslas 73. Užregistruotų gaisrų skaičius

Šaltinis. Statistikos departamentas

Nuo 2009 m. Šilutės r. savivaldybėje mažėja užregistruojamų gaisrų skaičius. 2011 m. užregistruota 171 gaisras, t.y. 42% mažiau nei 2009 m. Gaisruose žuvusių asmenų skaičius per šį laikotarpį sumažėjo nuo 5 iki 0. Lyginant su kitomis apskrities rajoninėmis savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybėje gaisrų skaičius yra mažesnis nei Klaipėdos r., bet gerokai didesnis nei Kretingos r. ar Skuodo r. savivaldybėse.

³² Šilutės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir savivaldybės administracijos 2011 metų veiklos ataskaita.

Šilutės r. savivaldybėje per metus vidutiniškai įvyksta 10 ekstremalių įvykių, 1-2 ekstremalios situacijos. Reguliariai susiduriama su ekstremaliomis situacijomis, susijusiomis su kasmet pasikartojančiu potvyniu. Pagal fizinį geografinį rajonavimą Šilutės r. savivaldybė patenka į Pajūrio žemumos ir Nemuno deltos rajonus. Remiantis 2011 m. atliktu potvynių rizikos įvertinimu Lietuvos Respublikoje³³, Nemuno žemupyje ir deltoje stichinis vandens lygis ir stichinis potvynis per pastaruosius 30 metų buvo nustatomi beveik kasmet (nebuvo tik 1984, 1992 ir 2003 m.). Beveik visi jie susiję su pavasario potvyniais ir žiemos polaidžiais, kai nemenka dalis debito susiformuoja dėl staigaus sniego tirpsmo, susidarius ledų sangrūdams. Didžiausi potvyniai Nemuno žemupyje ir deltoje kilo 1994 m. ir 2010 m. Nors katastrofinių reiškinį minėtų metų pavasariais Nemune nebuvo nustatyta, deltoje užregistruoti itin aukšti vandens lygiai, o stichinių vandens lygių viršijimo trukmė ties Rusne, atėjus didžiajai potvynio bangai, viršydavo mėnesį. Daugiausia žalos potvyniai padaro Nemuno upės ruože nuo Jūros upės įtekėjimo iki Kuršių marių: vertinama, kad per 2001–2010 m. šiame ruože padaryta žalos už beveik 30 mln. Lt.

Pavasario potvynio metu, per 2 mėnesius į Kuršių marias suplūsta 2/5 metinio Nemuno vandens nuotėkio. Nemunas, vidutiniškai nešdamas 700m³ vandens, savo nuotėkį padidina 12 kartų. Dažniausiai potvynis užlieja Šlažų ir Žalgirio kaimo apylinkes, potvynis visiškai užlieja ir Žalgirių mišką. Pavasario potvynių metu Nemuno ir Kuršių marių vandenys apsemia apie 37% savivaldybės žemės ūkio naudmenų ploto (30 tūkst. ha iš 80,9 tūkst. ha). Potvynio metu paprastai apsemiamas Šilutės-Rusnės kelio ruožas. Kai ant kelio vanduo siekia 25 cm, kelias tampa nebepravažiuojamu; tokiu atveju pasitelkiamas specialus transportas – lengvuosius automobilius perkelia tralai, kursuoja padidinto pravažumo autobusai. Vandens lygiui virš kelio pasiekus 80 cm perkėla uždaroma, pagalbą gyventojams teikia kariškių amfibijos. Sprendžiant Šilutės-Rusnės kelio apšėmimo problemą, planuota statyti estakadą – buvo pasirašyta estakados projektavimo sutartis, tačiau realus darbų vykdymas stringa.

³³ LR aplinkos ministro įsakymas "Dėl preliminaraus potvynių rizikos vertinimo ataskaitos patvirtinimo" (2012 m. sausio 11 d. Nr. D1-23)

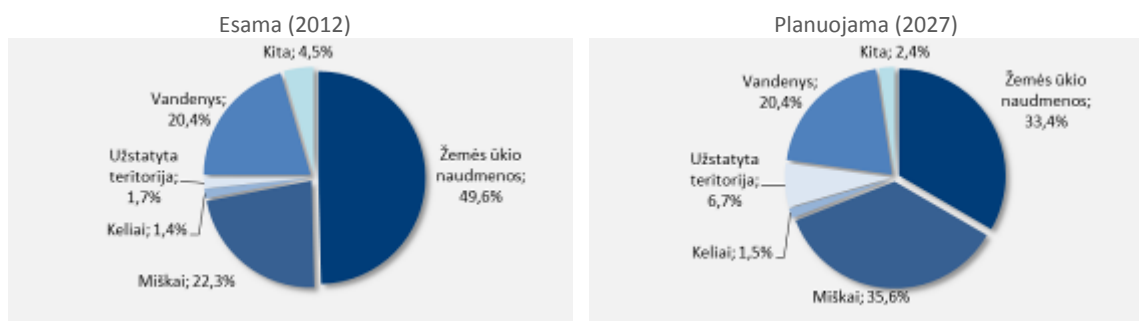
8. INFRASTRUKTŪRA

8.1. Teritorijos vystymas

Šilutės r. savivaldybė užima 170,6 tūkst. ha ploto teritoriją, pusę teritorijos užima žemės ūkio naudmenos, po penktadalį miškai ir vandenys, keliai ir užstatyta teritorija – 3%, kitos paskirties žemė – 4,5%. Šilutės r. savivaldybės teritorijos bendrajame plane iki 2027 m. numatyti šie svarbiausi pokyčiai:

- žemės ūkio naudmenų dalis, atsižvelgiant į specifines gamtines sąlygas dėl dažnų stichinių nelaimių, teritorijoje sumažės iki 33,4%.
- esamas miškingumo lygis – 22,2%, t.y. 10 procentinių punktų mažesnis nei šalies vidurkis – padidės iki 35,6% apželdinant mišku nederlingas žemes;
- užstatytos teritorijos dalis išaugs nuo 1,7% iki 6,7%.

Paveikslas 74. Šilutės r. savivaldybės teritorijos struktūra

Šaltinis. Nacionalinė žemės tarnyba; Šilutės rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas

Šilutės r. savivaldybę sudaro vienuolika kaimo seniūnijų, kurios apima 318 gyvenviečių ir Šilutės miestą. Savivaldybės administracinis centras – Šilutė; seniūnijos: Gardamo, Juknaičių, Katyčių, Kintų, Rusnės, Saugų, Šilutės, Švėkšnos, Usėnų, Vainuto, Žemaičių Naumiesčio. Pagal patvirtintą bendrojo plano koncepciją Šilutės r. savivaldybės teritorijos vystymo erdvinė struktūra kuriama formuojant hierarchinę savivaldybės centrų ir gyvenamųjų vietovių sistemą, kurioje:

- Savivaldybės centras: Šilutės miestas. Miestui turėtų būti suteiktas aktyvios valstybės paramos režimas kaip Klaipėdos metropolito struktūrinei daliai ir

turinčiai palankią geografinę, susisiekimo ir rekreacijos padėtį, sklypų investicijoms pasiūlą.

- Savivaldybės pacentriai: Švėkšna, Žemaičių Naumiestis. Tai yra vietovės, kurioms teikiamas kokybinės ir kiekybinės plėtros prioritetas.
- Vietiniai centrai: Kintai, Vilkyčiai, Saugos, Gardamas, Rusnė, Vainutas, Juknaičiai, Katyčiai, Usėnai. Šiems centrams taikomas inžinerinių tinklų, viešosios infrastruktūros, plėtros prioritetas įvertinant tradicines žemės ūkio, kaimo turizmo, rekreacijos ir kitas viešąsias paslaugas aplinkinėms teritorijoms.
- Nekategorizuotos teritorijos: vienkiemių, kaimų, kurie neturi plėtros prioriteto, raidos scenarijus priklauso nuo žemės ir kitos rinkos, taip pat demografinių procesų (natūralaus mažėjimo, migracijos) tempų.

8.2. Susisiekimo infrastruktūra

Šilutės r. savivaldybės susisiekimo sistemą formuoja šios pagrindinės transporto rūšys: autotransportas, geležinkelis ir vandens transportas. Šilutės r. savivaldybėje taip pat yra aerodromas (juo naudojasi Šilutės aviacijos klubas), tačiau nėra aiškios ir patvirtintos jo veiklos vystymo strategijos.

8.2.1 Automobilių kelių sistema

Šilutės r. savivaldybėje transporto sistemoje labiausiai išvystyta automobilių kelių transporto sistema, sudaryta iš valstybinės reikšmės kelių, kuriais vyksta intensyvus tranzitinis, turistinis ir vietinis transporto priemonių eismas, bei vietinės reikšmės kelių, kurie naudojami vietiniam susisiekimui (jungiantys rajoninius kelius, gyvenamąsias vietas, rekreacijos objektus, lankomus gamtos, kultūros paminklus, gatvės gyvenamosiose vietovėse ir kiti keliai, nepriskirti valstybinės reikšmės keliams). Šilutės kelių tarnyba prižiūri 766 km ilgio kelių, tarp jų 167 km krašto ir 598 km rajoninių kelių. Savivaldybė neturi nei vieno magistralinio kelio. Vietinių reikšmės kelių ilgis 1732 km. Svarbiausios automobilių kelių sistemos ašys:

- **Šiaurės-pietų kryptimi.** Pagrindinė transporto dominantė yra 141 krašto kelias „Pagėgiai-Klaipėda“ (taip pat magistralinio geležinkelio linija), kuris jungia Šilutės miestą su apskrities centru Klaipėda, tarptautiniu IXB transporto

koridoriumi (automagistrale A1) ir pietinėje dalyje su tarptautiniu transporto koridoriumi Via Hanseatica (magistralinis kelias A12). Pagal Lietuvos teritorijos bendrojo plano sprendinius šis kelias numatomas kaip II rango magistralinis kelias – Pajūrio transporto koridorius „Palanga-Klaipėda-Šilutė-Pagėgiai“.

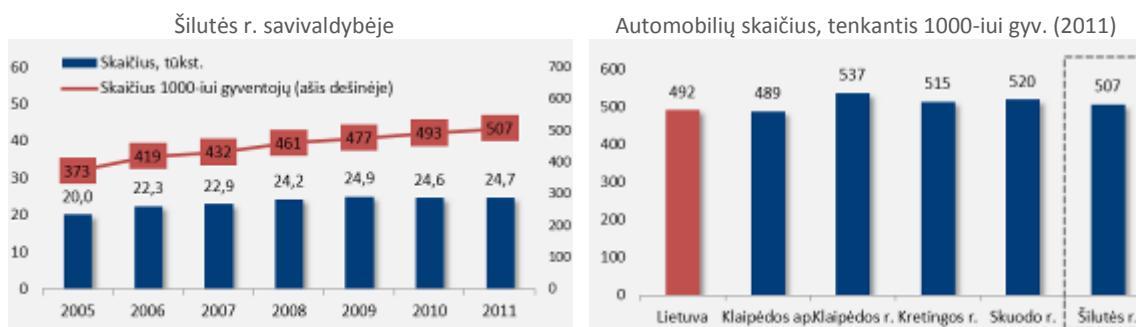
- **Rytų-vakarų kryptimi.** Pagrindinį kelių tinklo karkasą formuoja 2 regioninės jungtys: šiaurinė jungtis – krašto kelias Nr. 193 „Saugos-Švėkšna-Kvėdarna“ ir pietinė jungtis – krašto keliai Nr. 206 ir Nr. 165 „Rusnė-Šilutė-Žemaičių Naumiestis-Vainutas-Pajūris-Šilalė“. Šios jungtys yra probleminės Švėkšnos miestelyje, Šilutės mieste ir Žemaičių Naumiestyje, nes transporto srautai apkrauna senamiesčio teritorijas.

Savivaldybės centre – Šilutės mieste – gatvės santykinai nėra perkrautos. Šiaurės-pietų kryptimi esantis apvažiavimo kelias (141 krašto kelias „Pagėgiai-Klaipėda“) sumažina gatvių apkrovas, nukreipia nuo miesto pagrindinį tranzitinį transportą. Mieste labiausiai apkrauta pagrindinė senamiesčio ašis – Lietuvininkų gatvė, tačiau joje nesusidaro kitiems miestams būdingos transporto spūstys. Transporto spūstys nėra būdingos ir kitiems Šilutės r. savivaldybės miestams.

Esminė vietinio kelių tinklo problema, ypač kaimo vietovėse, yra kelių būklė: tik 73% kelių yra su danga (su patobulinta danga – 10%, su žvyro danga – 63%), likusią dalį – 27% - sudaro grunto keliai, t.y. didžiausia dalis tarp rajoninių Klaipėdos apskrities savivaldybių, apskrities vidurkj (14%) viršijanti beveik 2 kartus.

Nepaisant mažėjančio gyventojų skaičiaus savivaldybėje, automobilizacijos lygis kasmet auga. Per 2005-2011 m. savivaldybėje registruotų transporto priemonių skaičius išaugo 24% - nuo 23,6 tūkst. iki 29,3 tūkst. Per metus užregistruojami 2-3 tūkst. naujų transporto priemonių. Dominuoja lengvieji automobiliai, transporto priemonių skaičiuje sudarantys 88%. Per 2005-2011 m. individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų išaugo 36% - nuo 373 iki 507. Šilutės r. savivaldybėje automobilizacijos lygis yra mažesnis nei kitose Klaipėdos apskrities rajonų savivaldybėse, tačiau 3% viršija šalies vidurkj.

Paveikslas 75. Individualių lengvųjų automobilių skaičius metų pabaigoje

Šaltinis. Statistikos departamentas

Viešojo susisiekimo paslaugas savivaldybėje teikia UAB „Šilutės autobusų parkas“. 2005-2011 m. autobusai važinėjo apie 70-ia maršrutų, tačiau 2011 m. maršrutų skaičius sumažintas iki 44-ių. Poreikį optimizuoti autobusų maršrutus lėmė ženkliai mažėjantis kelionių skaičius, kuris nuo 2005 m. sumažėjo 2,6 karto – nuo 1,5 mln. iki 564,3 tūkst. Palyginimui apskaičiavus vidutinį kelionių skaičių, tenkantį vienam gyventojui per metus, Šilutės r. ir Klaipėdos r. savivaldybių gyventojai tarp kitų apskrities rajonų, išsiskiria kaip mažiausiai besinaudojantys viešuoju transportu (atitinkamai 11,5 ir 8,2 kelionės/gyv.).

8.2.2 Geležinkelis

Geležinkeliu Šilutė turi susisiekimą su Klaipėda, Pagėgiais, Kaliningrado sritimi. Svarbiausia Šilutės r. savivaldybės teritoriją kertanti geležinkelio linija - „Klaipėda-Pagėgiai“. 2004 m. AB „Lietuvos geležinkeliai“ užsakymu buvo atlikta jungiamosios geležinkelio linijos „Klaipėda–Pagėgiai“ galimybių studija, kurioje nustatyta, jog geležinkelio linijos būklė yra kritinė: dėl susidėvėjusių geležinkelio segmentų galimas traukinių greitis perpus mažesnis nei nustatyta šioje kelio kategorijoje, mažas traukinių pralaidumas (2011 m. – 8 krovininiai sąstatai per parą). Siekiant modernizuoti infrastruktūrą, įgyvendinamas projektas „Jungiamosios geležinkelių linijos Klaipėda–Pagėgiai infrastruktūros modernizavimas“. Planuojama, kad įgyvendinus projektą bus pagerintas infrastruktūros pajėgumas, padidės pralaidumas bei vidutiniai ir maksimalūs greičiai, bus ženkliai pagerintas traukinių eismo saugumas, sumažės avarių skaičius, triukšmas bei tarša.

Šilutės geležinkelio stotis – yra Šilutės mieste prie linijos „Klaipėdos-Tilžės“ geležinkelis, kuriuo traukiniai važiuoja į Klaipėdą ir Pagėgius. 2011 m. keleivinių traukinių eismas šioje stotyje nutrauktas. Artimiausios stotys yra Kukoruose bei Juknaičiuose.

8.2.3 Vandens susisiekimas

Šilutės r. savivaldybė yra viena iš nedaugelio Lietuvos savivaldybių, turinčių itin palankias sąlygas vandens transporto panaudojimui vystant žvejybos, pažintinio ir tarptautinio turizmo verslus. Bendras patvirtintų vandens kelių ilgis savivaldybėje siekia 218,5 km, tai sudaro 24% šalies vandens kelių ilgio. Didžioji dalis minėto kelių ilgio savivaldybėje yra priskiriama valstybinės reikšmės keliams – 87% (arba 190,5 km), vietinės reikšmės vandens keliai sudaro 13% (28 km). Į Šilutės r. savivaldybės teritoriją patenka dalis tarptautinės reikšmės vandens kelio Nemuno upe „Kaunas-Klaipėda“ ir vandens kelio E70 Kuršių mariomis.

Lentelė 19. Lietuvos Respublikos vyriausybės vandens kelių sąrašas

Vandens telkinys	Ruožo pradžia ir pabaiga	Ruožo ilgis (km)
Valstybinės reikšmės vandens kelių sąrašas		
Nemunas	Viršutinė Privalka - Birštonas	173,6
Kauno HE vandens saugykla	Birštonas - Hidroelektrinė	89,8
Nemunas	Hidroelektrinė - Kauno krovinių prielauka	14,0
Nemunas	Kauno krovinių prielauka - Jurbarkas	87,4
Nemunas	Jurbarkas - Atmatos žiotys, Uostadvario žiemos uosto akvatorija	126,0
Kuršių marios	Atmatos žiotys - Klaipėda	64,5
Mituvos kanalas	Mituvos kanalo žiotys - Jurbarko krovinių prielauka	1,0
Minija	Minijos upės žiotys - Lankupiai	19,0
Neris	Neries upės žiotys - Vilnius	173,5
Nevėžis	Nevėžio žiotys - Kėdainiai	57,0
Karaliaus Vilhelmo kanalas	Klaipėdos valstybinis jūrų uostas - Minija	22,0
		Iš viso: 827,8
Vietinės reikšmės vandens kelių sąrašas		
Skirvytė	Ištakos iš Nemuno upės – Skirvytės žiotys	9,0
Akmena-Danė	Žiotys – 1 km nuo žiočių	1,0
Šyša	Žiotys – įėjimas į Šilutės uostą	5,0
Trakų ežerai	Prielauka Pilies saloje - Užutrakis	4,0
Kuršių marios	37 – as navigacijos ženklas – Skirvytės žiotys	14,0
Kuršių marios	Juodkrantė – Dreverna	7,3
Kuršių marios	Dreverna – Ventė	19,7
Kuršių marios	Nidos uostas – valstybės siena	8,0
		Iš viso: 68,0

Šaltinis: Vidaus vandens kelių direkcija

Šilutės r. savivaldybės teritorijoje yra užregistruotas 1 uostas (Uostadvario vidaus vandenų uostas) bei 6 prielaukos: Šilutėje, Rusnėje, Minijos km., Šturmų km., Ventės km. ir prie Rusnaitės upės. Esamų prielaukų skaičius, įranga ir reikalinga infrastruktūra dar daugelyje vietų turi būti plėtojama ir modernizuojama.

Lentelė 20. Šilutės r. savivaldybėje įregistruotų vidaus vandens uostų ir prielaukų sąrašas

Pavadinimas ir adresas	Uosto/ Prielaukos paskirtis	Prielaukos steigėjas
UOSTAI		
„Uostadvario vidaus vandens“, Uostadvario km., Šilutės r. sav.	Keleivinis, krovininis, pramoginių laivų	VĮ Vidaus vandens kelių direkcija
PRIELAUKOS		
„Rusnės prielauka“, Šilutės r. sav., Rusnės sen., Rusnė	Keleivinė	Šilutės r. savivaldybė
„Minijos jachtų ir pramoginių laivų“, Minijos k. Kintų sen., Šilutės r.	Pramoginių laivų	Kintų buriavimo mėgėjų klubas „Marių burės“
„Šilutės stacionari vidaus vandens prielauka“, Uosto g. 9, Šilutė	Mišri	UAB „Šilutės vandens turizmo centras“
„Rusnaitė“ Nemuno deltos regioninio parko direkcija	Laivų švartavimui ir saugojimui	Nemuno deltos regioninio parko direkcija
„Ventės turizmo centras“, Šturmų km.	Keleivių įlaipinimui į laivą ir išlaipinimui iš laivo	UAB „Ventės turizmo centras“
„Ventainė“, Ventės km., Kintų sen., Šilutės r. sav.	Keleivių įlaipinimui į laivą ir išlaipinimui iš laivo	Šarūnas Laužikas

Šaltinis: Lietuvos saugios laivybos administracija

Šilutės turizmo ir informacijos centro duomenimis, Šilutės krašte siūlomi reguliarūs maršrutai į Nidą: maršrutu „Minijos kaimas-Uostadvaris-Nida“ (nuo liepos 1 d. kiekvieną dieną) bei maršrutu „Ventainė-Nida-Ventainė“ (nuo birželio 1 d. 3 kartus per savaitę; nuo liepos 1 d. kiekvieną dieną (išskyrus pirmadienį)). Tarp turistų populiarios kelionės laivais iš Mingės arba Kintų tvenkinių (Minijos upė, Mingės kaimas, Upaitė, Kniaupo įlanka, Ventės ragas, Kuršių marios, Atmatos žiotys, Liekų ragas, Atmatos upė, Uostadvaris, Krokų Lankos ežeras, Minijos upės žiotys, Mingės kaimas), taip pat organizuojamos kelionės po Nemuno deltą ir Kuršių marias (Ventainė-Ventės ragas-Uostadvaris- Krokų lanka- Minijos kaimas-Upaitė-Ventainė).

8.3. Komunalinių paslaugų infrastruktūra

8.3.1 Vandens tiekimas ir nuotekų šalinimas

Vadovaujantis LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu, numatoma, kad ne mažiau kaip 95% savivaldybės gyventojų turi būti aprūpinami viešojo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu. Tuo tikslu savivaldybėje turi būti plečiami esami vandentiekio tinklai, nes 2010 m. duomenimis, centralizuotai geriamasis vanduo buvo tiekiamas tik 69% savivaldybės gyventojų (kiti geriamuoju vandeniu apsirūpina individualiai), centralizuotai nuotekos tvarkomos 51% gyventojų.

Lentelė 21. Centralizuotai gyventojams tiekiamas vanduo ir tvarkomos nuotekos Šilutės r. savivaldybėje (2010)

Eil. Nr.	Seniūnijos	Gyventojų, naudojančių vandentiekio vandenį, dalis (proc.)	Gyventojų, prisijungusių prie centralizuotų nuotekų, dalis (proc.)
1.	Šilutės seniūnija	91,8	80,7
2.	Gardamo seniūnija	33,8	1,6
3.	Juknaičių seniūnija	57,8	31,7
4.	Katyčių seniūnija	34,7	-
5.	Kintų seniūnija	36,3	31,9
6.	Rusnės seniūnija	88,8	42,7
7.	Saugų seniūnija	38,5	20,5
8.	Švėkšnos seniūnija	42,8	30,8
9.	Vainuto seniūnija	53,7	10,3
10.	Ž. Naumiesčio seniūnija	41,5	20
11.	Usėnų seniūnija	54,2	18,6
	Iš viso:	69,1	50,9

Šaltinis: Šilutės rajono savivaldybės administracija (pagal UAB „Šilutės vandenys“ pateiktą informaciją)

Centralizuotas vandentiekis yra 38-iose rajono gyvenvietėse. Labiausiai vandentiekis yra išvystytas Šilutėje, kur prie tinklo yra prisijungę apie 92% vartotojų, nuotekos centralizuotai tvarkomos 81% gyventojų. Silpniausiai vandens tiekimo tinklas išvystytas Gardamo, Katyčių, Kintų ir Saugų seniūnijose; nuotekų tvarkymo sistemos – Katyčių, Gardamo, Vainuto, Usėnų, Žemaičių Naumiesčio, Saugų seniūnijose. Kai kuriose Šilutės r. savivaldybės gyvenvietėse (pvz., Šylių, Gorainių) įrengtos tik vandentiekio sistemos. Gyvenvietėse ar kaimuose, kur nėra vandentiekio ir nuotekų surinkimo sistemų, vanduo naudojamas iš šachtinių šulinių, o nuotekos išleidžiamos į vietines išsėmimo duobes, kurių nepakankamas sandarumas dažniausiai yra gruntinių vandenų teršimo priežastis.

8.3.2 Šilumos tiekimas

Šilutės r. savivaldybėje gyventojai ir ūkio subjektai šiluma apsirūpina vienu iš 3 būdų: centralizuotai tiekama šiluma, decentralizuotai tiekama šiluma ir individualiai.

Lentelė 22. Šilumos vartojimas Šilutės r. savivaldybėje, tūkst. MWh

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis
Centralizuotame šilumos sektoriuje	66,0	68,2	66,9	63,9	67,2	72,1	66,1	0%
Decentralizuotame šilumos sektoriuje	14,8	15,0	13,9	12,9	13,0	12,1	12,3	-17%
Individualūs gyventojai (apskaičiuota)	73,0	73,0	73,0	73,0	73,0	73,0	73,0	0%
Viso	153,8	156,2	153,9	149,8	153,2	157,3	151,5	-1%

Šaltinis: Darnios energetikos veiksmų planas Šilutės rajono savivaldybei 2012

Centralizuotas šilumos tiekimas

UAB „Šilutės šilumos tinklai“ yra pagrindinė centralizuotos šilumos energijos tiekėja Šilutės mieste, Traksėdžių, Rusnės, Juknaičių, Kintų, Švėkšnos gyvenvietėse. Savivaldybėje centralizuotai tiekiamą šilumos energiją naudojami apie 67 % Šilutės miesto gyventojų. Kiti miesto gyventojai (individualūs namai), įmonės bei įstaigos turi vietinius šilumos energijos generavimo šaltinius³⁴.

Centralizuotai tiekiamos šilumos energijos gamyboje daugiausiai naudojamas kuras yra biokuras, sudarantis beveik 97% viso sunaudojamo kuro. Centralizuoto šilumos tiekimo tinklų ilgis 51 km, iš jų: 49,4 km termofikaciniai (šilumos tiekimo); 0,4 km karšto vandens ir 1,2 km garo ir kondensato tinklų. Per 2005-2011 m. centrinio šildymo trasoje pakeista apie 8 km (13%) šiluminių trasų ilgių, kurių didžiausia dalis tenka Šilutės miestui³⁵.

Lentelė 23. Šilumos poreikis ir vartojimas Šilutės r. savivaldybėje, tūkst. MWh

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Gamyba	87,2	88,0	85,7	80,2	91,6	100,4
Nuostoliai ir netektys	21,6	20,0	18,9	16,1	17,2	19,3
Savo reikmėms	-	0,1	3,2	7,9	7,0	8,8
Gyventojams:	51,3	52,7	51,9	49,2	51,9	56,0
Patalpų šildymui	36,6	38,3	37,2	34,4	37,2	42,0
Karšto vandens ruošimui	6,2	6,0	6,1	6,1	5,8	5,7
Karšto vandens temperatūros palaikymui	8,5	8,5	8,7	8,8	8,9	8,3
Biudžetinėms org.	11,5	12,3	11,7	11,5	11,7	11,3
Pramonei	2,9	-	-	-	-	-
Kitiems vartotojams	-	2,8	3,2	3,4	3,8	5,0
Iš viso:	65,6	67,9	66,8	64,1	67,4	72,3

Šaltinis: Darnios energetikos veiksmų planas Šilutės rajono savivaldybei 2012

Per 2005-2010 m. centralizuotai tiekiamos šilumos energijos sunaudojimas išaugo nuo 65,6 iki 72,3 tūkst. MWh, t.y. 10%. Daugiau kaip trys ketvirtadaliai energijos yra sunaudojami namų ūkių sektoriuje, pagrinde patalpų šildymui. Nuostoliai ir netektys gamybos apimtyse sumažėjo nuo 25% 2005 m. iki 19% 2010 m.

³⁴ Šilutės rajono savivaldybės aplinkos 2009-2012 metų monitoringo programa

³⁵ Darnios energetikos veiksmų planas Šilutės rajono savivaldybei (2012)

Decentralizuotas šilumos tiekimas

Šilutės r. savivaldybėje decentralizuotai šiluma tiekama daugiausiai mokykloms, bibliotekoms, vaikų darželiams ir kitiems viešiesiems pastatams. Šių pastatų vietines katilines eksploatuoja privatūs investuotojai. Per 2005-2010 m. decentralizuotai tiekiamos šilumos vartojimas sumažėjo 17% - nuo 14,8 iki 12,3 tūkst. MWh. Katilinės, kuriose šilumos vartojimas didžiausias, yra: buvusios Švėkšnos psichiatrijos ligoninės katilinė, Macikų socialinės globos namų katilinė, Saugų Jurgio Mikšo pagrindinės mokyklos, Katyčių pagrindinės mokyklos katilinės.

APIBENDRINIMAS: STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS, GRĖSMĖS

Gyventojai

Stiprybės Šilutės r. savivaldybė, su 44,2 tūkst. gyventojų, yra tarp penkiolikos didžiausių Lietuvos savivaldybių.Auga urbanizacijos lygis: per 2001-2012 m. kaimo gyventojų dalis sumažėjo 0,7 procentinio punkto, atitinkamai (iki 60,5%) išaugo miesto gyventojų dalis.Aukštas gyventojų ekonominis aktyvumas: santykiniai didesnė gyventojų dalis lyginant su Lietuva ar Klaipėdos apskritimi dirba arba aktyviai ieško darbo.	Silpnybės Spartūs gyventojų skaičiaus mažėjimo tempai dėl neigiamos natūralios kaitos ir pastaraisiais metais ypač suaktyvėjusios emigracijos.Darbo jėgos pasiūlos mažėjimas ir struktūros pokyčiai (daugiausiai emigruoja darbingiausio amžiaus ekonomiškai aktyvūs gyventojai), mažinantys savivaldybės investicijų patrauklumą.Lyginant su šalimi ir Klaipėdos apskrities vidurkiu, santykinai prastesnės užimtumo (didesnis nedarbas) ir uždarbio (mažesnis vidutinis darbo užmokestis) galimybės.
Galimybės Ieškoti vidinių resursų padidinti savivaldybės patrauklumą gyventojams arba pasinaudoti Klaipėdos didmiesčio metropolizacija (t.y. procesas gali padėti išlaikyti arba paskatinti kurtis Šilutės r. savivaldybėje naujus gyventojus, kurių darbo vietos būtų Klaipėda ir kitos jo regiono vietovės.).Ekonominio, socialinio poveikio priemonių panaudojimas demografinės aplinkos gerinimui.Situacijos darbo rinkoje gerinimas per verslo sektoriaus plėtrą, smulkaus ir vidutinio verslo, gyventojų išsilavinimo ir verslumo gerinimo iniciatyvas.	Grėsmės Mažėjant gyventojų skaičiui, mažėja teritorijos ekonominis aktyvumas, sunkiau užtikrinti užimtumą, viešųjų paslaugų/infrastruktūros prieinamumą ir efektyvumą; daugėja socialinių problemų.Teikiamų viešųjų paslaugų apimtys, masto ir įvairovės neatitikimas besikeičiančiai gyventojų struktūrai.Tolesnis savivaldybės darbo jėgos pasiūlos (kiekybine ir kvalifikacijos prasme) mažėjimas dėl darbingo amžiaus gyventojų emigracijos.

Verslas, pramonė ir žemės ūkis

Stiprybės Palanki verslo sektoriaus struktūra, kuomet dominuoja didesnę pridėtinę	Silpnybės Maža rinka ir vartotojų perkamoji galia

vertę kuriančios veiklos (pramonė, sparčią plėtrą demonstruoja paslaugos), o prekybos dalis yra santykinai mažesnė. • Savivaldybėje veikia keli stiprūs pramonės subjektai. • Santykinai didesnė orientacija į žemės ūkio veiklą, savivaldybė yra tarp pirmaujančių Klaipėdos apskrityje pagal žemės ūkio bendrosios produkcijos vertę (2005-2001 m. pirmavo, 2011 m. – užėmė 2-ą vietą). • Šilutės r. savivaldybė pagal turizmo išteklių ir statuso rodiklius priskiriama prie geriausiai vertinamų šalies savivaldybių. Pagrindinės savivaldybės stiprybės – vaizdingas kraštovaizdis (vandeningumas ir miškingumas) ir saugomų teritorijų gausa.	stabdo verslo plėtrą. • Žemas verslumo lygis (13,6 MVJ/1000 gyv.), situacija keičiasi lėčiau nei bendrai šalyje; tarp kaimiškų Klaipėdos apskrities savivaldybių žemesnis verslumo lygis yra tik Skuodo r. savivaldybėje. • Nors paslaugos yra vienas iš sparčiausiai besiplečiančių verslo sektorių Šilutės r. savivaldybėje, nėra pasiektas šalies ar Klaipėdos apskrities paslaugų išvystymo lygis. • Šilutės r. savivaldybė atsilieka nuo kitų Klaipėdos apskrities rajonų pagal 2009-2011 m. žemės ūkio sektoriaus plėtrą (dėl gyvulininkystės rezultatų). • Nepakankamai išvystytas turizmo paslaugų portfelis, ypač vertinant infrastruktūros objektus (įrengtas turistines trasas, takus, maudyklas ir pan.).
Galimybės • Skatinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą per verslumo skatinimo iniciatyvas; per informavimo ir skatinimo iniciatyvas pasinaudoti prieinama finansine pagalba (ES struktūrinė parama ir pan.). • Skatinti vietinių ar užsienio investicijų pritraukimą į savivaldybę, tobulinant investicinę aplinką bei aktyvinant investicijų pritraukimo veiksmus. • Didžiausias potencialas į eksportą ir turizmą nukreiptose veiklose. • Skatinti netradicinių verslų, amatų kūrimąsi, ekologinių žemdirbystės ūkių plėtrą; gyventojų verslumo didinimas, skatinant verslų diversifikavimą kaimo vietovėse. • Didesnį dėmesį skirti savivaldybės turistinio veido formavimui ir turizmo potencialo išnaudojimui.	Grėsmės • Nepakankamai vystantis verslo sektoriui, vis didesnė dalis darbingo amžiaus gyventojų emigruos į ekonomiškai patrauklesnes vietas, kur užimtumo ir uždarbio galimybės geresnės. • Išaugęs ekonomiškai neaktyvių, valstybės/savivaldybės išlaikomų potencialiai darbingų asmenų dalis. • Nepakankama žemės ūkio sektoriaus plėtra labiausiai palies kaimo gyventojus (ypač žemės ūkyje labiausiai besispecializuojančiose seniūnijose), kas gali lemti socialinės situacijos savivaldybėje suprastėjimą.

Švietimas

Stiprybės • Nuosekliai vykdoma švietimo sistemos optimizavimo veikla, atsižvelgiant į	Silpnybės • Mažėjantis besimokančiųjų skaičius: per 2001-2012 m. vaikų (0-14 m.) skaičius

mažėjantį besimokančiųjų skaičių. Ikimokykliniame ugdyme tenkinamas esamas poreikis - visi pageidaujantys gali lankyti pasirinktą ikimokyklinio ugdymo įstaigą. Palyginti didelis gimnazijų skaičius, kuriose dirba aukštos kvalifikacijos specialistai. Auga gimnazijų populiarumas: per 2008/2009-2011/2012 mokslo metus besimokančiųjų gimnazijos klasėse skaičius išaugo 23% (tuo tarpu kitose klasėse mažėja). Švietimo įstaigose yra santykinai aukštas materialinio aprūpinimo lygis (informacinėmis technologijomis, patalpomis, mokinius vežiojančiais autobusais). Veikia 3 profesinio mokymo paslaugas teikiančios įstaigos: Šilutės turizmo ir paslaugų verslo mokykla, Šilutės žemės ūkio mokykla, VŠĮ Juknaičių skyrius Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras.	savivaldybėje sumažėjo 45%, o jaunimo (15-19 m.) skaičius – 21%. Pagal vaikų skaičiaus mažėjimo tempus Šilutės r. savivaldybė ženkliai lenkia šalies vidurkį. Aktuali problema – švietimo sistemos darbuotojų amžiaus struktūra; sunkiau pritraukti jaunos specialistus; daugėja pensijinio amžiaus dirbančių mokytojų. Aktualus mokytojų kvalifikacijos klausimas vidurinėse ir pagrindinėse mokyklose, kur yra didžiausia neatestuotų mokytojų dalis (atitinkamai 11% ir 10%), mažiausia aukščiausios kvalifikacijos mokytojų dalis. Aktualus mokymosi kokybės klausimas: auga pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo neįgyjančių mokinių dalis, yra didesnė nei vidutiniškai šalyje. Lyginant su Klaipėdos apskrities rajoninėmis savivaldybėmis, Šilutės r. savivaldybėje vidutinis vieno mokinio bendrojo ugdymo finansavimas yra mažiausias (pagrindė dėl mažesnės aplinkos lėšų sumos).
Galimybės Paskatinti suaktyvinti pagrindinių ir vidurinių mokyklų personalo kvalifikacijos kėlimo procesą. Toliau tobulinti mokymo procesą ir mokymo bazę dalyvaujant ES, valstybės ar kitų fondų ko-finansuojamuose projektuose.	Grėsmės Įvertinant tai, kad Šilutės r. savivaldybėje didelę dalį gyventojų sudaro kaimo gyventojai, sunkiau užtikrinti visų gyventojų vienodas galimybes įgyti išsilavinimą ir dalyvauti popamokinėje veikloje. Didėjanti atoskyra tarp mokymo kokybės ir rezultatų gimnazijose ir gimnazijos statuso neturinčiose mokyklose.

Kultūra

Stiprybės Šilutės r. savivaldybėje suformuotas optimalus, įdomus, patrauklus lankytojams kultūros centrų tinklas, kuris skiriasi iš unifikuoto Respublikos tinklo. Naujausiu Kultūros ministerijos tyrimu nustatyta, kad Šilutės r. kultūrinės veiklos finansavimas konkurso būdu – sudaro galimybes dalyvauti kitiems kultūrinių	Silpnybės Žmogiškųjų išteklių problema dėl žemo darbo užmokesčio (sunku pritraukti aktyvius, iniciatyvius žmones, didelė darbuotojų kaita). Gyventojų senėjimo tendenciją, aktualizuoja kultūros įstaigų paslaugų kaitą. Geresnės darbo sąlygos užsienyje skatina

paslaugų teikėjams, o konkurencija skatina savivaldybės įsteigtas įstaigas gerinti savo paslaugų kokybę. • Sudaroma galimybė bendruomenėms parodyti iniciatyvą ir užsiimti jos poreikius atitinkančia veikla. • Kvalifikuotų kultūros specialistų žinios ir patirtis. • Didėjantis nevyriausybinų kultūros paslaugų teikėjų skaičius ir aktyvumas savivaldybėje. • Suformuotos išskirtinės renginių tradicijos, galinčios atskleisti krašto savitumą. • Paklausios edukacinės programos. • Plėtojamas aktyvus bendradarbiavimas su universitetais, Lietuvos Mokslų akademija. • Gerai išplėtotas ir gyventojams prieinamas bibliotekų tinklas. Knygų grąžinimo-išdavimo savitarnos paslauga. • Šilutės r. savivaldybės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos vartotojais yra užsiregistravę 24% gyventojų. Pagal gyventojų sutelkties lygį Šilutės r. savivaldybė lenkia šalies ir apskrities vidurkius. • F. Bajoraičio viešoji biblioteka tęsia ir per 2014 m. planuoja baigti diegti LIBIS posistemį visuose savo 23 filialuose. • Šilutės r. savivaldybėje veikia Šilutės kamerinis dramos teatras, kuriam suteiktas savivaldybės profesionalaus teatro statusas. • Šilutės r. savivaldybėje veikia 2 savivaldybės muziejų kategorijai priskiriami muziejai: Šilutės muziejus ir Vydūno muziejus. • Savivaldybėje yra didelis skaičius kultūros paveldo objektų, kitų žinomų lankytinų vietų, kurios pritraukia turistus.	aktyvią gyventojų emigraciją. Tai sąlygoja mažėjantį meno kolektyvų, klubų, būrelių skaičių ir juose užsiimančių gyventojų skaičių. • Nebaigta Hugo Šojaus dvaro restauracija, tai stabdo ne tik muziejinę veiklą, bet ir neleidžia plėtoti paslaugų krašto lankytojams. • Būtina modernizuoti Šilutės kultūros ir pramogų centrą, nes jis neatitinka šiuolaikinių reikalavimų keliamų kultūros įstaigų materialinei bazei. • Aktuali pensinio amžiaus žmonių, gyventojų su negalia saviraiškos ir kultūrinio užimtumo problema. • Savivaldybėje trūksta modernių, šiuolaikiškų, netradicinių kultūrinių erdvių, galinčių patenkinti šiandieninės visuomenės reikalavimus. • Nepakanka kvalifikuotų specialistų, galinčių rengti projektus ES struktūriniams fondams ir juos įgyvendinti. • Nepakankama informacinė sklaida apie renginių programas, kultūrinės paslaugas. • Nepakankamas bendradarbiavimas su kaimo turizmo paslaugų teikėjais. • Renginių vietos nepritaikytos neįgaliųjų poreikiams. • Aktualus klausimas kultūros paveldo objektų būklė: dalis kultūros paveldo objektų yra apleisti ir nepatrauklūs plėtoti kultūrinę veiklą bei turizmą. • Neišspręstas vidutinio mėnesinio darbo mokėjimo ŠSVB specialistams klausimas, nepradėta specialistų atestacija.
Galimybės • Galimybė pasinaudoti ES struktūrinių fondų ir Valstybės investicijų programos finansine parama.	Grėsmės • Dėl gyventojų skaičiaus mažėjimo ir struktūros pokyčių mažesnė kultūros centrų paslaugų paklausa.

• Didinti kultūros įstaigų savarankiškai gaunamų / pritraukiamų / užsidirbamų ir privačių lėšų dalį. • Aktyvinti bendradarbiavimą su turizmo sektoriumi, taip plečiant paslaugas ir pritraukti papildomas lėšas. • Aktyvinti bendradarbiavimą su švietimo ir ugdymo įstaigomis, plečiant paslaugas ir sudarant sąlygas aktyviau naudotis kultūros įstaigų sukauptomis istorinėmis bei etninėmis vertybėmis, edukacinėmis programomis. • Aktyviau pasinaudoti valstybinių, tarptautinių fondų parama kultūrinei veiklai skatinti. • Aktyviau bendradarbiauti su NVO bendruomenėmis, siekiant įgyventi bendrus kultūrinius projektus. • Stiprinti mecenatystės tradiciją. • Į kultūros vyksmą aktyviau įtraukti verslininkus, aptariant būsimas renginių idėjas, numatyti bendradarbiavimo galimybes. • Skatinti privačias iniciatyvas, mokslo įstaigas galinčias daryti įtaką savivaldybės kultūrinio gyvenimo įvairovei. • Sudaryti sąlygas kultūros įstaigų darbuotojams kelti kvalifikaciją projektų vadybos, rinkodaros stažuočių srityje, pasinaudoti ES struktūrinių fondų lėšomis. • Sukurti ir užtikrinti efektyvų informacinių kultūros paslaugų prieinamumą. • Didinti kultūros įstaigose etatus – realiai atsižvelgiant į išaugusį darbo krūvį, kvalifikaciją ir atsakomybę.	• Nedideli atlyginimai, motyvacijos stoka neskatina atvykti dirbti jaunus specialistus, iškyla grėsmė prarasti aukštos kvalifikacijos darbuotojus, sunku suformuoti ir išlaikyti specialistų komandas kultūros įstaigose. • Dėl ekonominių, demografinių ir socialinių veiksnių didėjanti kultūros koncentracija didžiuosiuose miestuose sąlygoja savivaldybės kultūros nuosmukį. • Nepakankamas kai kurių kultūros įstaigų finansavimas (materialinė bazė, žmogiškieji ištekliai), mažina jų patrauklumą gyventojams bei konkurencingumą privačių iniciatyvų atžvilgiu. • Lėšų stygius kompiuterinės programinės įrangos atnaujinimui bibliotekinių procesų automatizavimui (LIBIS) ŠSVB ir 23 jos padaliniuose. • Bibliotekos paslaugų vartotojams funkcionaliai trukdys, jei nebus išspręsti Tilžės g. 12, Kintų, Ž. Naumiesčio, Rusnės ir Kintų filialų patalpų modernizavimo klausimai. • ŠSVB skiriamas neadekvatus poreikiams ir paslaugoms metinis biudžetinis finansavimas, gramzdina bibliotekų sektorių į įsiskolinimus ir gali sukurti finansiškai nepatikimos įstaigos įvaizdį.

Socialinė apsauga

Stiprybės • Šilutės r. savivaldybėje veikia 2 globos įstaigos skirtos senų žmonių ilgėsiam ar nuolatiniam gyvenimui, kai jie patys negali savimi pasirūpinti ir jiems reikalinga nuolatinė globa ar slauga. • Šilutės r. savivaldybėje veikia viena globos	Silpnybės • Šilutės r. savivaldybėje socialinių paslaugų poreikis didesnis nei kitose Klaipėdos apskrities rajoninėse savivaldybėse: savivaldybei būdingas didesnis gyventojų nedarbo lygis (auga jaunimo integracijos į darbo rinką problema), didesnė neįgalių

įstaiga neįgaliesiems. Tai didžiausia neįgaliųjų globai skirta įstaiga Klaipėdos apskrityje. • Aktyviai veikia socialinės ir sveikatos pakraipos nevyriausybinių organizacijos. • Pagalbos į namus poreikis savivaldybėje tenkinamas optimaliai, t.y. įvertinus socialinių paslaugų poreikį tenkinti visi prašymai.	gyventojų dalis, santykinai daugiau socialinė rizikos šeimų ir jose augančių vaikų, globojamų vaikų skaičius. • Visuomeninė aplinka nepritaikyta judėjimo negalią turintiems asmenims ir tai apriboja neįgaliųjų galimybes. • Bendruomenės gyventojai vis dar stokoja informacijos apie socialines paslaugas, apie paslaugų gavimo tvarką. • Nepakankamas darbuotojų pasiruošimas darbui su socialinės rizikos asmenimis, šeimomis. • Socialinio (savivaldybės) būsto fondas per mažas teikti reikšmingesnę paramą.
Galimybės • Bendradarbiavimo su savivaldybės nevyriausybiniomis organizacijomis, teikiančiomis socialines paslaugas, stiprinimas. • Plėtoti nestacionarių (neinstitucinių) socialinių paslaugų įvairovę socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus, neįgaliesiems, socialinės rizikos asmenims, fizinės, proto ir psichikos negalios žmonėms, pagerinti jų prieinamumą. • Užtikrinti dirbančių socialinių darbuotojų kvalifikacinį tobulinimąsi. Tai leistų pagerinti darbuotojų kompetenciją bei teikiamų paslaugų kokybę. • Gerosios patirties sklaida, socialinių paslaugų srityje, sudaro galimybę perimti kitų patirtį, plėtoti kompetenciją.	Grėsmės • Demografinių tendencijų nulemtas atskirties grupės asmenų (šeimų) skaičiaus didėjimas. • Socialinių paslaugų įvairovei plėsti ir kokybei gerinti skiriama nepakankamai lėšų. • Vietų stoka stacionariose globos įstaigose. • Žemas socialinio darbo prestižas, nepakankama socialinių darbuotojų, teikiančių socialines paslaugas kompetencija, kvalifikacija.

Sveikata

Stiprybės • Pakankamai išvystytas sveikatos priežiūros įstaigų tinklas. • Du trečdaliai gyventojų yra prisirašę prie privačių PSP įstaigų ir ši dalis kasmet auga. • Šilutės r. savivaldybėje veikia 3 antrinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, iš jų 2 stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos; 1 – ligoninė turi	Silpnybės • Nors per 2005-2011 m. dešimčiai tūkstančių gyventojų tenkantis šeimos gydytojų skaičius išaugo nuo 3,4 iki 5,6 gydytojų, Šilutės r. savivaldybė nesiekia šalies ar apskrities vidurkio. • Mažėjant gyventojų skaičiui savivaldybėje, mažėja ir prie PSP įstaigų prisirašiusių gyventojų skaičius. • Mirtingumo lygis savivaldybėje yra vienas

regioninės ligoninės statusą.	didžiausių apskrityje ir 3% viršija Lietuvos, 8% apskrities vidurkį. • Šilutės r. savivaldybės gyventojų rizika sirgti lėtinėmis ligomis išlieka didelė dėl išplitusio antsvorio ir nutukimo, nepakankamo fizinio aktyvumo, didelio rūkymo paplitimo, ypač jaunesniame amžiuje. • Aukštas (viršijantis šalies ir/ar apskrities vidurkį) segamumo lygis šiomis ligomis: tuberkulioze, lytiniu būdu plintančiomis ligomis, psichikos ir elgesio sutrikimais dėl alkoholio ir psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo. • Didelė gyventojų dalis nepakankamai rūpinasi savo sveikata ir neatlieka profilaktinių sveikatos patikrinimų. • Aktualiausios sveikos aplinkos tobulinimo sritys: oro užterštumas, geriamojo vandens kokybė šachtiniuose šuliniuose.
Galimybės • Sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas, pritraukiant jaunos specialistas, gydytojus. • Vystyti visuomenės sveikatos priežiūros ir stiprinimo, sveikos gyvensenos propagavimo paslaugas. • Vandens ir nuotekų infrastruktūros plėtra. • Į orą išmetamų teršalų valymo įrangos įrengimas didžiausiuose stacionariuose oro taršos šaltiniuose.	Grėsmės • Mažėjant gyventojų skaičiui, sunkiau užtikrinti tinkamą pirminės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą rečiau apgyvendintose vietovėse. • Sveikatos priežiūros įstaigų personalo amžiaus vidurkis didėja, dėl ko ateityje gali kilti kvalifikuoto personalo trūkumo klausimas.

Viešasis saugumas

Stiprybės • Savivaldybėje mažėja pakartotiniai nusikaltusių asmenų padarytų veikų dalis. • Savivaldybėje mažėja neblaivių asmenų padarytų veikų dalis. • 2011 m. Šilutės r. savivaldybėje išsiaiškint 63% užregistruotų nusikalstamų veikų, t.y. 18 procentinių punktų daugiau nei bendrai šalyje ir 14 procentinių punktų daugiau nei Klaipėdos apskrityje.	Silpnybės • Šilutės r. savivaldybėje nusikalstamumas yra didžiausias lyginant su kitomis rajoninėmis apskrities savivaldybėmis. • Išaugo grupinių nusikalstamų veikų dalis – nuo 19% 2005 m. iki 25% 2011 m. • Savivaldybėje šimtui tūkstančių gyventojų tenka 208 policininkai, mažesnis policininkų ir gyventojų skaičiaus santykis Klaipėdos apskrityje yra tik Klaipėdos r.

• Plinta iniciatyva steigti saugios kaimynystės grupės – saugios kaimynystės grupės veikia Juknaičiuose, Pašyšiuose, Leitgiriuose (visas kaimas), Šilutėje (3 grupės).	(197 policininkai/100 000 gyv.). • Šilutės r. savivaldybėje reguliariai susiduriama su ekstremaliomis situacijomis, susijusiomis su kasmet pasikartojančiu potvyniu. Aktuali Šilutės-Rusnės kelio apsėmimo problema.
Galimybės • Tolesnė saugios kaimynystės grupių plėtra. • Estakada - Šilutės-Rusnės kelio apsėmimo problemai spręsti.	Grėsmės • Dėl didelio nedarbo, emigracijos sukeltų padarinių gali išaugti nusikalstamumo lygis, taip pat nepilnamečių nusikalstamumo lygis. • Žmogiškųjų išteklių trūkumas.

Infrastruktūra

Stiprybės • Išvystytas automobilių kelių tinklas. • Šilutės r. savivaldybės teritoriją kerta geležinkelio linija „Klaipėda-Pagėgiai“. • Savivaldybė yra viena iš nedaugelio Lietuvoje, kur itin palankios sąlygos vandens transporto panaudojimui.	Silpnybės • Esminė vietinio kelių tinklo problema, ypač kaimo vietovėse, yra kelių būklė (63% - su žvyro danga, 27% - grunto keliai). • „Klaipėda-Pagėgiai“ geležinkelio linijos būklė yra kritinė (tačiau pradėtas modernizacijos projektas). • Esama vandens transporto infrastruktūra dar daugelyje vietų turi būti plėtojama ir modernizuojama. • Silpnai, ypač kaimiškose vietovėse, išvystytas vandens, nuotekų, centrinio šildymo tinklas: centralizuotai geriamasis vanduo tiekiamas 69%, nuotekos tvarkomos 51% gyventojų, centrinis šildymas – 67%) ir jo būklė.
Galimybės • Pasinaudojus ES paramos suteikiamomis galimybėmis plėsti ir tobulinti savivaldybės transporto ir inžinerinę infrastruktūrą. • Plėtoti centralizuotą ir/ar gerai prižiūrimą nuotekų sistemas, mažinant taršą į paviršinius vandenis bei dirvožemį.	Grėsmės • Teršalai, patekę į požemį, gali sukelti nepageidaujamus procesus, turinčius įtakos geriamojo vandens kokybei. • Nerenovuojant esamų vandens, šilumos tiekimo tinklų, sumažės jų patikimumas, padidės avarijų ir kitų sutrikimų tikimybė.